

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

**Kulturní potenciál oblasti ORP Dvůr Králové nad
Labem a jeho využití v regionálním rozvoji**

David Kunc

© 2019 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

David Kunc

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Kulturní potenciál oblasti ORP Dvůr Králové nad Labem a jeho využití v regionálním rozvoji

Název anglicky

Cultural potential of region ORP Dvůr Králové nad Labem and its usage in regional development

Cíle práce

Hlavním cílem diplomové práce je změřením a zhodnocením kulturního potenciálu Dvora Králové nad Labem a jeho okolí, možnosti jeho využití v rozvoji sledované lokality z hlediska cestovního ruchu a navržení případných zlepšení pro rozvoj ve sledované oblasti.

Metodika

Teoretická část práce (jako předpoklad zpracování části empirické), vychází z prostudování odborné literatury, relevantních zdrojů, kronik a dalších materiálů a dokumentů vztahujících se k dané problematice. Jsou vysvětleny základní pojmy týkající se problematiky regionálního rozvoje, cestovního ruchu a kultury. Teoretickou část ukončuje komparace vybraných metodik měření potenciálu cestovního ruchu, se zřetelem na metodiku měření potenciálu cestovního ruchu Jana Bíny (Bína 2010), z níž následně vychází autorova vlastní metodika měření kulturního potenciálu, která je, oproti komparovaným metodikám, konstruována pomocí hodnocení vybraných kulturních atraktivit ve sledované lokalitě. V empirické části je nejprve charakterizována sledovaná oblast (tj. Dvůr Králové nad Labem) a provedena komparace důležitých strategických dokumentů, souvisejících s rozvojem vybrané lokality. Pomocí sekundární a komparativní analýzy dat o atraktivitách zvolené lokality je následně provedeno měření kulturního potenciálu. Učiněná zjištění jsou komparována s Bínovým měřením potenciálu cestovního ruchu z roku 2010 s následným využitím změřeného potenciálu z hlediska rozvoje sledované oblasti. Vlastní empirické šetření je doplněno pomocí standardizovaných rozhovorů s obyvateli Dvora Králové nad Labem a jeho okolí s cílem porovnat zjištění učiněná pomocí autorem diplomové práce konstruované metodiky měření kulturního potenciálu a vnímání hodnocených atraktivit obyvateli lokality. Získaná data jsou zpracována, analyzována, vyhodnocena a interpretována se současným zobrazením výsledků do mapových podkladů sledované lokality a v rámci diskuze jsou navržena případná doporučení.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran textu

Klíčová slova

kultura, kulturní potenciál, cestovní ruch, Dvůr Králové nad Labem

Doporučené zdroje informací

- BÍNA, Jan. Aktualizace potenciálu cestovního ruchu v České republice: Závěrečná zpráva úkolu B.10/CR [online]. 2010. Dostupné z: https://www.uur.cz/images/uzemnirozvoj/cestovni_ruch/potencialCR/PotencialCR-text.pdf
- BÍNA, Jan. Hodnocení potenciálu cestovního ruchu v obcích České republiky [online]. 2002. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/1456/jaro2007/KRGCR/um/Hodnoceni_potencialu_CR_v_obcich_R_b_na.pdf
- BLAŽEK, J. – UHLÍŘ, D. *Teorie regionálního rozvoje : nástin, kritika, klasifikace*. Praha: Karolinum, 2002. ISBN 80-246-0384-5.
- DISMAN, M. – UNIVERZITA KARLOVA. *Jak se vyrábí sociologická znalost : příručka pro uživatele*. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1966-8.
- HENDL, J. *Kvalitativní výzkum : základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9
- HEŘMANOVÁ, E. – PATOČKA, J. *Lokální a regionální kultura v České republice : kulturní prostor, kulturní politika a kulturní dědictví*. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-347-8.
- Program rozvoje města Dvůr Králové nad Labem na období 2016-2022 [online]. 2016. Dostupné z: https://www.dataplan.info/img_upload/7bdb1584e3b8a53d337518d988763f8d/209929-cs.pdf
- TITTELBACHOVÁ, Š. *Turismus a veřejná správa*. Praha: GRADA, 2011. ISBN 978-80-247-3842-0.
- WOKOUN, R. *Regionální rozvoj : východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-699-0.
- ZELENKA, J. – PÁSKOVÁ, M. *Cestovní ruch: Výkladový slovník. 2*. Praha: Linde, 2012. ISBN 9788072018802.
-

Předběžný termín obhajoby

2018/19 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Lucie Kocmánková Menšíková, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 18. 3. 2019

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 19. 3. 2019

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 30. 03. 2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Kulturní potenciál oblasti ORP Dvůr Králové nad Labem a jeho využití v regionálním rozvoji" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 29. 3. 2019

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval Ing. Lucii Kocmánkové Menšíkové, Ph.D. za metodické vedení práce a cenné rady.

Kulturní potenciál oblasti ORP Dvůr Králové nad Labem a jeho využití v regionálním rozvoji

Abstrakt

Cílem této diplomové práce je změřením a zhodnocením kulturního potenciálu vybrané oblasti ORP Dvůr Králové nad Labem, možnosti jeho využití v rozvoji lokality skrze cestovní ruch a navrnutí případných zlepšení pro rozvoj kulturní oblasti. Teoretická část práce je zaměřena na vysvětlení základních pojmů regionálního rozvoje, cestovního ruchu a kultury pomocí prostudované odborné literatury a dalších relevantních zdrojů. Závěrem teoretické části je komparace vybraných metod měření potenciálu cestovního ruchu, z nichž je brán zřetel zejména na metodiku Jana Bíny. Z té vychází autorova vlastní metodika měření kulturního potenciálu, založena na bodovém hodnocení kulturních atraktivit ve sledované lokalitě. Autorova metodika je aplikována v empirické části práce, která začíná charakteristikou sledované oblasti a komparací důležitých strategických dokumentů lokality. Na základě sekundární a komparativní analýzy dat o kulturních atraktivitách v lokalitě je provedeno měření kulturního potenciálu, z něhož vzešel výsledek 775 bodů, tedy že zkoumaná oblast má rozsáhlý kulturní potenciál, což je druhý nejvyšší stupeň. Kulturní potenciál oblasti tvoří 43 kulturních atraktivit, které byly metodikou shledány dostatečně významnými a jsou graficky znázorněny do mapových podkresů. Z následující komparativní analýzy vyplývá, že za uplynulých devět let se kulturní potenciál zkoumané lokality zvýšil a v cestovním ruchu je stále více využíván. Standardizované rozhovory s obyvateli sledované oblasti poté slouží k ověření autorovy metodiky, kdy se respondenti kromě kategorie sakrálních památek s metodikou převážně shodují. V závěrečné diskuzi jsou pak navržena doporučení pro využití kulturního potenciálu v lokalitě i pro metodiku měření.

Klíčová slova: potenciál, kulturní potenciál, rozvoj, regionální rozvoj, cestovní ruch, kultura, kulturní dědictví, atraktivita, lokalita, Dvůr Králové nad Labem

Cultural potential of region ORP Dvůr Králové nad Labem and its usage in regional development

Abstract

The main aim of this diploma thesis is to measure and evaluate cultural potential of selected region ORP Dvůr Králové nad Labem, the possibilities of its usage in regional development through tourism and to propose possible improvements for development of culture in the area. Theoretical part of thesis is focused on explanation of basic terms in regional development, tourism and culture by studied specialised literature and other relevant sources. Theoretical part ends with comparison of selected methodologies for measuring potential of tourism with focus on Jan Bína's methodology, on which is author's own method of measuring cultural potential based on. Cultural attractions in monitored locality are in this method evaluate with points. The author's methodology is applied in the empirical part of thesis, which begins with the characteristics of selected area and comparison of important strategic documents of locality. After that, on the basis of secondary and comparative data analysis about cultural attractions in examined area, the measurement of cultural potential is done with final result of 775 points, which is equal to territory with extensive cultural potential, the second highest rank. The cultural potential is made of 43 cultural attractions which have been found sufficiently important by the methodology and are graphically represented in maps. The following comparative analysis shows that over last nine years the cultural potential of examined area has increased and is still more used in tourism. Standardized interviews with inhabitants of monitored area serve to verify the author's method. Except category of sacral monuments respondents mostly agree with the methodology. Finally, recommendations for both, the usage of cultural potential in location and the methodology, are proposed in discussion.

Keywords: potential, cultural potential, development, regional development, tourism, culture, cultural heritage, attraction, locality, Dvůr Králové nad Labem

Obsah

1	Úvod.....	13
2	Cíl práce a metodika	14
3	Regionální rozvoj se zřetelem k cestovnímu ruchu	18
3.1	Teorie regionálního rozvoje	18
3.2	Koncepce regionálního rozvoje.....	19
3.3	Strategické dokumenty regionálního rozvoje	20
3.4	Politika cestovního ruchu.....	21
3.5	Vliv cestovního ruchu na regionální rozvoj.....	23
3.6	Udržitelný cestovní ruch.....	23
3.7	Kulturní cestovní ruch	25
4	Kultura a její potenciál v rozvoji regionu	27
4.1	Kultura	27
4.2	Kulturní dědictví a jeho potenciál	28
4.3	Kulturně-historický potenciál cestovního ruchu	29
4.4	Lokální kultura	29
4.4.1	Hmotné kulturní dědictví.....	30
4.4.2	Nehmotné kulturní dědictví.....	32
4.5	Metodické přístupy k měření potenciálu cestovního ruchu	32
4.5.1	Měření potenciálu cestovního ruchu dle Mariota	33
4.5.2	Měření potenciálu cestovního ruchu dle Crose	33
4.5.3	Měření potenciálu cestovního ruchu dle Novotné	34
4.5.4	Měření potenciálu cestovního ruchu dle Klapky, Novákové a Frantála...35	
4.5.5	Měření potenciálu cestovního ruchu dle Bíny	36
4.5.6	Porovnání jednotlivých postupů měření potenciálu cestovního ruchu...38	
4.5.7	Autorem vytvořená metodika založena na předchozích postupech.....	40

Shrnutí důležitých poznatků z teoretické části.....	43
5 Charakteristika sledované oblasti a její představení skrze historii a strategické dokumenty města Dvora Králové nad Labem.....	45
5.1 Vymezení sledované oblasti	45
5.2 Stručná historie města Dvora Králové nad Labem	46
5.3 Strategické dokumenty Dvora Králové nad Labem a jejich komparace.....	49
5.3.1 Strategie rozvoje města Dvůr Králové nad Labem 2007 - 2016.....	49
5.3.2 Program rozvoje města Dvůr Králové nad Labem 2016 – 2022	51
5.3.3 Komparace programů rozvoje města Dvůr Králové nad Labem	53
6 Kulturní potenciál ORP Dvůr Králové nad Labem	56
6.1 Měření kulturního potenciálu metodikou vytvořenou autorem diplomové práce	56
6.1.1 Historické městské soubory	57
6.1.2 Historické vesnické soubory	58
6.1.3 Zámky	59
6.1.4 Hrady, tvrze, zříceniny	61
6.1.5 Křesťanské sakrální památky	62
6.1.6 Židovské památky.....	63
6.1.7 Vojenské památky.....	64
6.1.8 Pietní památníky	65
6.1.9 Technické památky	66
6.1.10 Archeologické památky.....	67
6.1.11 Historická podzemí.....	68
6.1.12 Muzea, galerie	69
6.1.13 Muzea v přírodě, skanzeny	71
6.1.14 Lázeňská místa	71
6.1.15 Zoologické zahrady, zooparky.....	72

6.1.16	Botanické zahrady, arboreta	74
6.1.17	Vinařský věhlas	74
6.1.18	Pivovarnický věhlas	75
6.1.19	Místní produkty	76
6.1.20	Společenská a zábavní zařízení	78
6.1.21	Kulturní akce	80
6.1.22	Veletřhy a tematické trhy	82
6.2	Výsledek měření kulturního potenciálu ORP Dvůr Králové nad Labem	85
6.3	Shrnutí výsledků	86
6.3.1	Komparace s měřením potenciálu oblasti v roce 2010	89
6.4	Využití kulturního potenciálu v ORP Dvůr Králové nad Labem	91
7	Výzkum mezi obyvateli sledované oblasti	94
7.1	Výsledky výzkumu mezi obyvateli	97
8	Doporučení a závěr	102
8.1	Doporučení k využití kulturního potenciálu oblasti	102
8.2	Doporučení k metodice pro budoucí měření	103
8.3	Závěr	104
9	Seznam použitých zdrojů	107
9.1	Knižní publikace	107
9.2	Příspěvky ve sborníku a články v seriálové publikaci	108
9.3	Internetové zdroje	109
10	Přílohy	114

Seznam grafů

Graf 1: Typologie kulturních turistů	26
Graf 2: Model Market Appeal/Robusticity Matrix	34

Seznam map

Mapa 1: Turistické regiony České republiky	22
Mapa 2: Potenciál kulturně-historického cestovního ruchu Jihomoravského kraje	36
Mapa 3: ORP Dvůr Králové nad Labem.....	46
Mapa 4: Kulturní potenciál oblasti 1.....	87
Mapa 5: Kulturní potenciál oblasti 2.....	88
Mapa 6: Kulturní potenciál oblasti dle respondentů 1	99
Mapa 7: Kulturní potenciál oblasti dle respondentů 2	100

Seznam tabulek

Tabulka 1: Koncepce regionálního rozvoje.....	20
Tabulka 2: Hmotné prvky lokální kultury	31
Tabulka 3: Bodové hodnoty ploch a linií ovlivňujících cestovní ruch	38
Tabulka 4: Bodové hodnoty atraktivit cestovního ruchu a jejich významových stupňů	38
Tabulka 5: Porovnání metod měření potenciálu	39
Tabulka 6: Bodové hodnoty kulturních atraktivit.....	41
Tabulka 7: Komparace programů rozvoje města Dvůr Králové nad Labem	54
Tabulka 8: Kategorie kulturních atraktivit	56
Tabulka 9: Kulturní potenciál historických městských souborů v oblasti.....	58
Tabulka 10: Kulturní potenciál historických vesnických souborů v oblasti	59
Tabulka 11: Kulturní potenciál zámků v oblasti	61
Tabulka 12: Kulturní potenciál hradů, tvrzí a zřícenin v oblasti	62
Tabulka 13: Kulturní potenciál křesťanských sakrálních památek v oblasti	63
Tabulka 14: Kulturní potenciál židovských památek v oblasti	64
Tabulka 15: Kulturní potenciál vojenských památek v oblasti	65
Tabulka 16: Kulturní potenciál pietních památek v oblasti	66
Tabulka 17: Kulturní potenciál technických památek v oblasti.....	67
Tabulka 18: Kulturní potenciál archeologických památek v oblasti.....	68
Tabulka 19: Kulturní potenciál historických podzemí v oblasti.....	68
Tabulka 20: Kulturní potenciál muzeí a galerií v oblasti	70
Tabulka 21: Kulturní potenciál muzeí v přírodě a skanzenů v oblasti.....	71

Tabulka 22: Kulturní potenciál lázeňských míst v oblasti	72
Tabulka 23: Kulturní potenciál zoologických zahrad a zooparků v oblasti	73
Tabulka 24: Kulturní potenciál botanických zahrad a arboret v oblasti	74
Tabulka 25: Kulturní potenciál vinařského věhlasu v oblasti	75
Tabulka 26: Kulturní potenciál pivovarského věhlasu v oblasti	76
Tabulka 27: Kulturní potenciál místních produktů v oblasti	78
Tabulka 28: Kulturní potenciál společenských a zábavních zařízení v oblasti.....	80
Tabulka 29: Kulturní potenciál kulturních akcí v oblasti	82
Tabulka 30: Kulturní potenciál veletrhů a tematických trhů v oblasti	84
Tabulka 31: Bodové ohodnocení kulturního potenciálu ORP Dvůr Králové nad Labem	85
Tabulka 32: Záznamový arch s kulturními atraktivitami sledované oblasti.....	94

1 Úvod

Člověk a kultura k sobě neodmyslitelně patří po celou historii lidstva. Díky kulturnímu dědictví se můžeme dozvědět spoustu informací o zvyklostech, hodnotách a životě našich předků, ze kterých v dnešní době můžeme čerpat v rámci udržování odkazu a jeho využití v regionálním rozvoji. Kulturu můžeme vnímat z několika hledisek. Lze na ní nahlížet z pohledu chování, které je přijatelné v určitém společenství, ve kterém si ho člověk osvojí. V tomto případě už samo slovo kultura označuje hodnocení, kdy o někom, kdo nesplňuje kritéria, říkáme, že je nekulturní. Pro potřeby této diplomové práce pak slovo kultura označuje také soubor lidských činností, jako je umění, hudba, literatura, náboženství apod.

Kultura jednotlivé regiony spojuje stejně tak, jako je může rozdělovat. To co je v jednom regionu považováno za dobré, může být v jiném považováno za špatné. Z toho vyplývá jedinečnost a příležitost odlišení se od okolních území. Stejně tak je to například s nabídkou kulturních zařízení, či pamětihodností, díky nimž získává oblast specifické kulturní rysy, které jsou s místem spjaty a jsou součástí rozvoje regionu či obce. Právě kultura může často hrát velikou roli při rozhodování lidí o budoucím místě vhodném k bydlení. Kulturní život láká nové obyvatele a tím rozvíjí život v obci. Často jsou místní na tuto svoji identitu také náležitě pyšní. Odkazy předků využívá ve velkém cestovní ruch, který na památkách nebo významných místech staví své produkty a nabízené služby. I z tohoto ekonomického hlediska je tedy vhodné o toto kulturní dědictví pečovat a zachovávat ho pro generace budoucí.

Kulturní vyžití nabízí také muzea, divadla či kina, která jsou nedílnou součástí obyvatelstva každé větší obce, kterou je i Dvůr Králové nad Labem. Toto město je protkáno bohatou historií sahající až do 13. století. Díky své roli ve stavovských povstáních, národním obrození i průmyslové revoluci disponuje historickou základnou pro využití v dnešním kulturním rozvoji a rovněž tak jeho blízké okolí nabízí celorepublikově známé památky a místa stojící za návštěvu regionu.

Důvodem výběru tohoto místa a zaměření celé práce je původ autora, který se v daném městě narodil a studování oblasti z hlediska kultury volně navazuje na jeho bakalářskou práci Pěší turismus a cykloturismus Dvora Králové nad Labem a jeho okolí.

2 Cíl práce a metodika

Hlavním cílem diplomové práce je změření a zhodnocení kulturního potenciálu Dvora Králové nad Labem a jeho okolí, možnosti jeho využití v rozvoji sledované lokality z hlediska cestovního ruchu, a navržení případných zlepšení pro kulturní rozvoj oblasti.

Teoretická část bude obsahovat vymezení pojmů týkajících se problematiky diplomové práce. Budou zde vysvětleny pojmy z oblasti regionálního rozvoje, cestovního ruchu a kultury, a to na základě studia odborné literatury zaměřující se na zvolené téma. Použity budou jak tištěné, tak elektronické zdroje. Z hlediska regionálního rozvoje se jedná především o definice regionálního rozvoje jako takového, jeho etapy a koncepce. Součástí jsou také strategické dokumenty regionálního rozvoje a vysvětlení jejich podstaty. Do oblasti cestovního ruchu se teoretická část přesune skrze politiku cestovního ruchu a jeho regiony. Zmíněny jsou i jeho vlivy a udržitelnost v rámci regionálního rozvoje. V kapitole o kultuře jsou vysvětleny pojmy jako kulturní dědictví, kulturní potenciál se zaměřením k cestovnímu ruchu nebo dělení kultury na hmotnou a nehmotnou.

Závěr teoretické části se bude týkat přístupů k měření potenciálu cestovního ruchu se zřetelem ke kulturní oblasti. V kapitole tak bude uveden vývoj měření potenciálu cestovního ruchu a jeho důležité metody. Z následné komparace těchto metodik poté vzejde autorova vlastní metodika vytvořená pro účely diplomové práce, která bude zaměřena výhradně na kulturní potenciál. Vytvořená metodika bude pro dosažení úplnosti zahrnovat jak kulturu hmotnou, tak nehmotnou. Výsledné hodnocení kulturního potenciálu bude založeno na metodice Jana Bíny a dělení kultury dle Patočky a Heřmanové. Spočívá v detailním rozdělení kulturních subjektů, atraktivit, kterým se na základě jejich četnosti a významu ve zkoumané lokalitě přiřazují dle vytvořené tabulky bodové hodnoty. Jejich celkový součet pak v porovnání s předem stanovenou bodovou škálou určí stupeň kulturního potenciálu oblasti. Bodové ohodnocení jednotlivých subjektů bude rovněž odvozeno od Bíny a jeho spolupracovníků z Ústavu pro územní rozvoj.

Souhrn poznatků z teoretické části bude východiskem pro následující praktickou neboli empirickou část diplomové práce.

Úvod empirické části utvoří vymezení okolí Dvora Králové nad Labem, jež bude výchozím předmětem zkoumání. To bude stanoveno na základě územního správního obvodu Královedvorská. Následně bude oblast charakterizována a stručně popsána, včetně nastínění historie města Dvora Králové nad Labem a jeho vývoje pro lepší porozumění lokalitě.

K naplnění cíle je rovněž důležité komparovat dokumenty regionálního rozvoje, pro sledovanou lokalitu, zejména pak jejich části věnované kultuře, potažmo cestovnímu ruchu. Hlavními dokumenty budou Strategie rozvoje města Dvůr Králové nad Labem pro období 2007-2016 a nynější Program rozvoje města Dvůr Králové nad Labem 2016 – 2022. Tyto dokumenty budou sloužit jako pohled do minulých i budoucích směřování zájmů města v oblasti kultury.

Dokumenty budou srovnávány pomocí sekundární analýzy dat, u které je dle Reichela (2009) důležité předem stanovit cíl, definovat objekty komparace a ujasnit kritéria. Cílem této analýzy bude vyvodit závěry ohledně obsahu cílů a opatření zmíněných dokumentů v oblastech kultury a cestovního ruchu, které budou následně komparovány.

Sekundární a komparativní analýza dat pak dále pokračuje porovnáním jednotlivých kulturních subjektů, atraktivit Dvora Králové nad Labem a jeho okolí v rámci měření kulturního potenciálu vytvořenou metodikou. Hmotné i nehmotné subjekty budou rozděleny do kategorií stanovených zvolenou metodikou, například křesťanské sakrální památky, zámky, kulturní akce apod. Předmětem sledování bude stupeň jejich významnosti, nebo alespoň jejich samotné existence ve sledované oblasti a zároveň jejich využití z hlediska kulturního rozvoje regionu. Předmětem měření potenciálu je také jejich četnost, či naopak nedostatek v regionu Dvora Králové nad Labem a jeho okolí.

Kvantitativní sekundární a komparativní analýza dat představuje studium dat a dokumentů, již dříve získaných, avšak za jiným účelem, než pro potřeby této práce. Jak dále plyne z textu Hendla (2016), jiným pohledem a jiným předmětem zájmu zkoumání z nich lze vytěžit i nové poznatky. Od dat primárních se liší původem. U primárních dat je autor přímým účastníkem, zatímco ta sekundární vznikají právě za pomoci primárních. Je proto vhodné komparativní analýzou dokumentů sekundární data srovnávat, aby byly zjištěny odlišnosti. Jejich výhodou je různorodost zdrojů,

obsahu a rovněž také přijatelná časová a finanční náročnost pro autora. Limitem může být jejich případná nedostupnost, kdy jsou pro běžného smrtelníka chtěná data uzavřena v archivech, či je jejich použití a sdílení právně omezeno. Neméně důležité budou prameny přímo spojené s konkrétními kulturními subjekty, jako oficiální propagační materiály a informační dokumenty.

Zjištěné výsledky měření budou zhodnoceny, graficky znázorněny do map a také komparovány s měřením provedeným roku 2010 Bínou na žádost Ministerstva pro místní rozvoj. Následně bude popsáno využití kulturního potenciálu z hlediska rozvoje oblasti, se zřetelem k cestovnímu ruchu.

Další kapitolou empirické části práce jsou standardizované rozhovory. Výsledky měření kulturního potenciálu sledované oblasti budou ověřeny pomocí terénního šetření s obyvateli oblasti o kulturním potenciálu Dvora Králové nad Labem a jeho okolí. Cílem rozhovorů budou kulturní atraktivity, které tak dle autorovy metody tvoří výsledný kulturní potenciál oblasti. Respondenti jim budou přiřazovat význam na základě jejich vlastního uvážení a tento význam pak bude komparován s významem přiřčeným onou vytvořenou metodou. Závěrem rozhovoru bude doplňující otázka, v níž budou moci dotazovaní případně doplnit další kulturní atraktivitu, která je dle nich významná, a měla by tak být zařazena do výsledků měření kulturního potenciálu sledované oblasti.

V rámci techniky standardizovaných rozhovorů se jedná o kvantitativní přístup, kdy se dle Dismana (2011) jedná o velice pracnou a nákladnou techniku sběru informací. Důležitý je zejména výběr otázek a jejich připravenost. Jejich pořadí i úplné znění musí být předem dané. Otázky je rovněž důležité jasně stanovit, aby se zamezilo možným odpovědím v jiném smyslu. Všichni respondenti dostávají stejné otázky ve stejném pořadí a znění, aby byla zajištěna finální komparabilita dat. Závěrečná doplňující otázka spadá do kategorie polostandardizovaných rozhovorů, kdy se může tazatel k předem připraveným otázkám ptát na libovolné doplňující otázky, což může jednak pomoci tam, kde respondent nepochopí některou z otázek, ale také může vést ke zjištění více informací o probíraném tématu.

Data budou tedy získávána ze sekundárních zdrojů, ale také doplňující technikou pozorování¹, jelikož některých událostí se autor diplomové práce již dlouhodobě účastní.

Většina empirické části je však založena na kvantitativním výzkumu, kdy si autor dle Dismana (2011) udržuje odstup a je v roli nezúčastněného pozorovatele odkud se snaží věci popsat, zatímco kvalitativní výzkum se zaměřuje na užší počet zkoumaných prvků a jeho výstupem je interpretace dat zjištěná autorem přímo k věci zkoumané problematice. Dodává ale, že oba tyto přístupy se přes všechny odlišnosti vzájemně doplňují.

V závěrečné části práce budou pak na základě výsledků všech šetření vyhodnoceny jejich závěry a v rámci diskuze nad poznatky budou navrhována případná doporučení pro zlepšení kulturního rozvoje ve Dvoře Králové nad Labem a jeho okolí. Kombinace kvantitativního sběru dat pomocí sekundární a komparativní analýzy v rámci měření kulturního potenciálu vytvořenou metodou, standardizovaných rozhovorů s obyvateli dané oblasti a autorovy znalosti zkoumané lokality zajistí ucelenou diplomovou práci, nabízející shrnutí kulturního potenciálu na Královedvorskú a také detailnější pohled do rozvoje tohoto Východočeského regionu. Jsem si vědom, že tato diplomová práce nemusí mít žádný reálný dopad na současnou situaci, či se některé její části nepodaří provést tak, jak si autor představuje, avšak věřím, že může napomoci k budoucímu vývoji území a přispět tak ke kulturnímu rozvoji Dvora Králové nad Labem a jeho okolí.

¹ Technika založená na přímém kontaktu se zkoumaným, předem vytyčeným prostředím, kdy je autor začleněn do situace či místa a postupně z něj vyvozuje výsledky (Reichel, 2009).

3 Regionální rozvoj se zřetelem k cestovnímu ruchu

3.1 Teorie regionálního rozvoje

Pro uvedení do problematiky regionálního rozvoje, je důležité nejprve vysvětlit samotné slovo region. Definice regionu jsou různé. Dle Mičiana (2008) jsou regiony části vyhraničeného zemského povrchu, které se od sebe navzájem liší. Tyto územní celky tedy mají typické znaky, na jejichž základě se dají vyčlenit z širšího území. Jejich vymežováním se pak zabývá regionalizace.

Metodická podpora regionálního rozvoje (2014, online) definuje regionální rozvoj jako „komplex procesů, které probíhají uvnitř regionů a které se týkají pozitivních ekonomických, sociálních, environmentálních a jiných proměn regionu.“ Regionálním rozvojem se zabývá většina územně správních jednotek, které vychází ze zákona č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje. Zákon v § 3 stanovuje následující tři body:

1. *Cílem podpory regionálního rozvoje je zajistit dynamický a vyvážený rozvoj území České republiky se zřetelem na kvalitu života a životního prostředí, přispět ke snižování regionálních rozdílů a zároveň umožnit využití místního potenciálu pro zvýšení hospodářské a sociální úrovně jednotlivých regionů.*
2. *Oblasti podpory regionálního rozvoje na úrovni České republiky podrobněji vymezí strategie regionálního rozvoje České republiky (dále jen „Strategie regionálního rozvoje“) a na úrovni kraje strategie rozvoje územního obvodu kraje.*
3. *Strategie regionálního rozvoje a strategie rozvoje územních obvodů krajů jsou zpracovávány s platností pro programové období Evropské unie (zákon č. 248/2000 Sb.).*

Teorií regionálního rozvoje je několik, stejně jako jejich dělení. Blažek a Uhlíř (2002) pokládají za základní rozdělení, rozdělení na teorie konvergenční a divergenční, neboli teorie rovnováhy a nerovnováhy. Konvergenční pojetí spočívá v tendenci regionálního rozvoje vyrovnávat rozdíly mezi regiony, zatímco divergenční tvrdí, že během vývoje regionálního rozvoje naopak dochází mezi regiony k prohlubování rozdílů. Zároveň však autoři dodávají, že toto rozdělení je velmi hrubé, jelikož se teorie rozcházejí ve vnímání časového horizontu, kdy konvergenční teorie

počítá s delším horizontem, a obě teorie pracují s působením různých mechanismů. Jestli regionální rozvoj vede k rovnováze nebo spíše nerovnováze se v průběhu dvacátého století s různými přístupy měnilo.

Jak uvádí Blažek a Uhlíř (2002), za první vývojovou etapu regionálního rozvoje je považován neoklasický přístup (1920-1940), kdy převažovala teorie rovnováhy a neoklasické modely. Následoval přístup keynesiánský (1950-1975), se kterým převažovala teorie nerovnováhy. Sem patří teorie kumulativních příčin nebo teorie pólů růstu. U teorie nerovnováhy zůstal i následující neomarxistický přístup (1970-1985), kam patří např. teorie nerovné směny. Do dnešní doby jsou platné přístupy neoliberalní (1975-) a institucionální (1980-). Prvně jmenovaný se vrací k teorii rovnováhy, ale obsahuje i teorii nerovnováhy. U institucionálního přístupu pak převažuje teorie nerovnováhy.

3.2 Koncepce regionálního rozvoje

V pojetí regionálního rozvoje se rozlišují dva přístupy: endogenní a exogenní. Jak píše Ježek (2015), exogenní přístup je brán již za klasickou koncepci, kde jde především o získávání vnějších zdrojů, mimo region. Zdroji je myšlena kvalifikovaná pracovní síla, kapitál a inovace. Tento přístup cílí na nové, často nadnárodní průmyslové podniky s moderními technologiemi. Předpokladem je dobrá meziregionální či mezinárodní komunikace. V 70. letech dvacátého století však začal být populárnější přístup endogenní, který je více orientovaný také na periferní venkovské oblasti. Využívá hlavně vnitřní místní zdroje, jako přírodní zdroje, kapitál, nebo kulturní potenciál (dále viz kapitola 4.2). Spoléhá na regionální aktéry², kteří nejlépe vědí jak kontrolovat a vést rozvojový proces a nesoustředí se pouze na ekonomický růst, ale růst všech aspektů zlepšování životních podmínek. Orientuje se na modernizaci regionálních podniků, podporuje malé a střední podnikatele a na celý region je pohlíženo jako na celek utvářený ekonomickými a sociálními vazbami, ale i společnou kulturou a historií.

² Nositel, iniciátor a realizátor sociální činnosti. Může jít o jednotlivce, individuum, i soc. skupinu reprezentující zájmy části společnosti (Velký výkladový slovník, 1996). Aktéry tak mohou být rezidenti obce, jejich sdružení, spolky, zájmové organizace, instituce veřejné správy či neziskové organizace. (Patočka a Heřmanová, 2008)

Tabulka 1: Koncepce regionálního rozvoje

	Exogenní RR	Endogenní RR
Hlavní řídicí místo	Centrum	Lokalita
Způsob řízení	Centralistický	Decentralizovaný
Hlavní zdroje RR	Vnější zásahy ekonomického charakteru, technické inovace	Vnitřní zdroje integrovaného charakteru, sociální inovace
Hospodářský potenciál regionů	Aglomerační úspory, úspory pracovních nákladů	Lidský kapitál
Hlavní výkonné subjekty rozvoje	Globální firmy diktující podmínky v daném prostředí	Lokální firmy reagující na podmínky daného prostředí
Zdůrazňovaná potřeba investic	Technicko-ekonomická oblast	Vzdělávání
Hlavní efekt	Optimální výběr lokalizace výrobních faktorů z hlediska firmy	Optimální výběr výroby lokálních firem z hlediska prostředí

Zdroj: Hudečková, Lošťák, Ševčíková (2006)

Z hlediska povahy cíle a zaměření této diplomové práce, je jí bližší endogenní regionální rozvoj, který jak je znázorněno v tabulce 1, klade důraz na lokální řízení, místní obyvatele a firmy a především lokální zdroje, pod kterými si mimo jiné můžeme představit právě kulturní potenciál dané lokality.

3.3 Strategické dokumenty regionálního rozvoje

Jak píše Wokoun (2008), pojem strategie se dá definovat jako způsob stanovování a dosahování cílů. V rámci regionálního rozvoje je ve strategii důležité určit klíčové vlivy, které mají zásadní dopad na současnou i budoucí podobu regionu, a zároveň formulovat dostupné možnosti prostředí a kvalifikace regionu. Strategie v písemné formě tvoří strategické a programové dokumenty. Program rozvoje regionu vzniká z popudu regionální samosprávy, orgánů státní správy, sdružení obcí či Ministerstva pro místní rozvoj České republiky. Obsah programu slouží k rámcové představě o směrech rozvoje regionu a jeho částí. Program je pak stěžejní pro představu o regionální politice konkrétního regionu, kdy svým charakterem může převyšovat např. republikové trendy. Slouží jak místním podnikatelům, tak zájemcům ze zahraničí a jeho úloha je klíčová pro tvorbu územní dokumentace.

Pro potřeby empirické části této diplomové práce jsou důležité městské strategické dokumenty. Jak se píše v úvodním slově Programu rozvoje města Dvůr Králové nad Labem na období 2016-2022, jedná se o plánovací dokument a nástroj pro řízení rozvoje daného města. Subjekty podílející se na jeho zpracování si kladou za úkol definovat cíle, které představují kýžený budoucí stav města a také opatření a aktivity, jakými se k stanoveným cílům dojde. Zdůrazňuje, že se jedná o tzv. živý

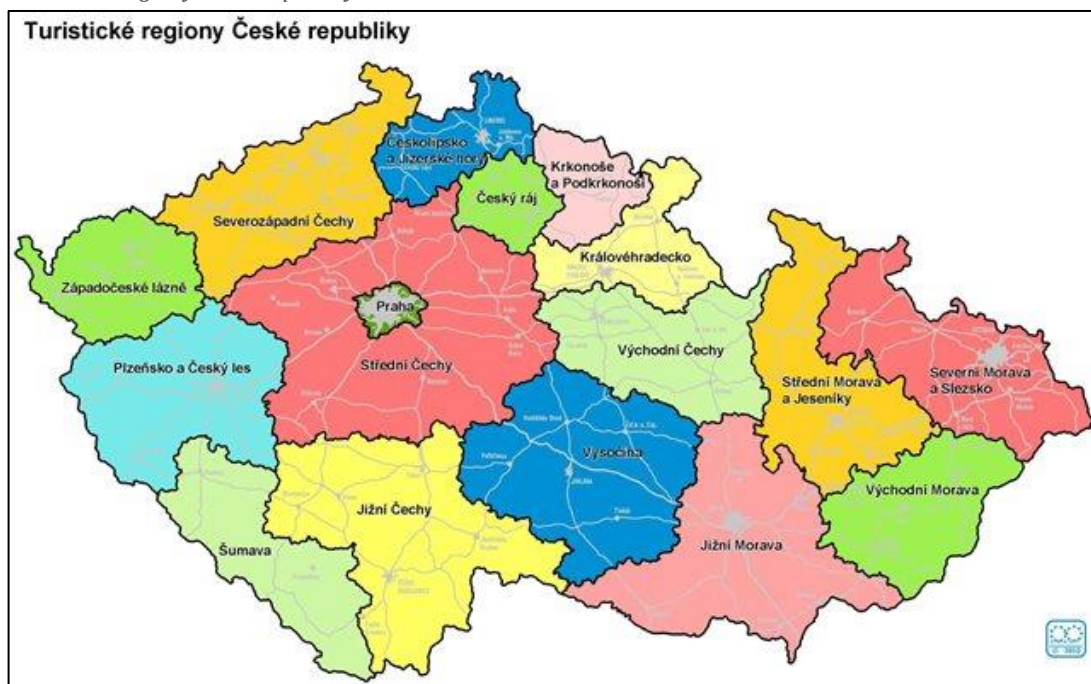
dokument, kdy v průběhu času dochází k jeho úpravám a aktualizacím. Jak uvádí Wokoun (2008), programy rozvoje obce (města) se řídí zákonem č. 128/2000 Sb., zvaným zákonem o obcích. Hlavním zájmem je koordinace rozvoje obce tak, aby prosperovala ve věcech veřejných i soukromých aktivit demografického, ekonomického, sociálního, kulturního a ekologického charakteru území. Dokument je závazný jen pro samotného pořizovatele, v případě dobrovolného souhlasu i pro fyzické a právnické osoby v obci činné.

Současným hlavním celorepublikovým dokumentem je Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020, která představuje základní koncepci oblasti regionálního rozvoje. Jak se v jejím úvodu píše, vychází ze zákona č. 248/200 Sb., pojednává o přístupu k podpoře regionálního rozvoje z pozice státu, poskytuje východiska a stanovuje cíle a zásady. „SRR je nástrojem realizace regionální politiky a koordinace působení ostatních veřejných politik na regionální rozvoj. SRR propojuje odvětvová hlediska (témata a priority) s územními aspekty“ (Strategie regionálního rozvoje ČR na období 2014-2020, 2013, s. 2). Obsahuje jak dlouhodobé, tak krátkodobé kroky a zohledňuje působení regionální dimenze i regionální politiky Evropské unie. Důležitá je vyváženost sociálního, ekonomického a environmentálního pilíře, což je dohromady nazváno jako udržitelný rozvoj (dále viz kapitola 3.6), který je rovněž jedním z hlavních priorit dokumentu Evropa 2020 Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění.

3.4 Politika cestovního ruchu

Cestovní ruch je svou fixací na místo vzniku stále významnějším faktorem regionálního rozvoje. Jak Tittelbachová (2014) dále informuje, významnou roli hrají tzv. turistické regiony, jejichž hranice jsou od těch administrativních často odlišné. Česká centrála cestovního ruchu Czech Tourism (2018) eviduje 17 turistických regionů a 40 turistických oblastí. Turistické regiony jsou znázorněny na mapě 1. S těmito čísly pracuje také Český statistický úřad. Podle Arts Lexikon (2015) je toto členění založeno marketingově, kdy hlavním kritériem jsou organizačně-ekonomické vazby a ochota obcí či mikroregionů vzájemně spolupracovat na společném marketingu v rámci Integrovaného operačního programu pod záštitou Ministerstva pro místní rozvoj. Turistické regiony se však neustále vyvíjí, o čemž svědčí i fakt, že jich v roce 2010 bylo jen 15.

Mapa 1: Turistické regiony České republiky

Zdroj: CzechTourism (2018)

Složitá je rovněž formulace cestovního ruchu. Jak uvádí Tittelbachová (2014), je součástí hospodářské politiky, avšak jeho cíle spadají také do oblastí společenských a ekologických. Svou povahou zasahuje mnoho odvětví a jeho skutečný dopad lze sledovat pouze pomocí satelitního účtu cestovního ruchu (TSA), kde jsou k dispozici podrobnosti vybraných odvětví a analýzy poptávky a nabídky cestovního ruchu. Dle Konceptu státní politiky cestovního ruchu v České republice na období 2014 – 2020 lze však význam cestovního ruchu na základě TSA pro jednotlivá odvětví pouze odhadovat. Nedokonalost monitoringu cestovního ruchu, je ostatně jedním z jeho hlavních problémů. Zmíněný multiplikační efekt je cenný zejména pro ekonomicky slabší regiony, kdy se růst regionů znásobuje. Na cestovní ruch se soustředí také dotační programy, kvůli čemuž je podstatnou součástí Strategie regionálního rozvoje a ostatních strategických dokumentů včetně strategií rozvoje měst.

Zelenka a Pásková (2012) definují politiku cestovního ruchu jako „systematickou činnost sledující vytyčené cíle, spočívající v komplexním plánování, usměrňování (regulaci) a tvorbě reality cestovního ruchu prostřednictvím různých nástrojů a nositelů (státních, soukromých)“.

3.5 Vliv cestovního ruchu na regionální rozvoj

Podle údajů Ministerstva pro místní rozvoj (dále MMR) (2014) je hlavní přispění cestovního ruchu pro řadu regionů v jeho schopnosti snižovat ekonomické rozdíly mezi regiony. Důležité jsou vnitřní vztahy mezi aktéry, kteří drží finanční prostředky uvnitř regionu vzhledem k jejich provázanosti z povahy cestovního ruchu. Dochází také k bližšímu seznamování napříč kulturami a posilování společenství. Cestovní ruch má dlouhodobě dopad na rozvoj infrastruktury, podnikání i zaměstnanosti. Přímé výkony cestovního ruchu dosahují necelých 3 % na HDP, ale důležitý je rovněž vliv na ostatní odvětví. Z hlediska zaměstnanosti poskytuje pracovní místo více než 235 tis. osobám. Pro dobrou realizaci musí mít cestovní ruch v dané lokalitě kvalitní lokalizační, selektivní a realizační předpoklady.

Pásková (2014) pojednává i o negativních vlivech cestovního vlivu. Problémem může být změna nebo ztráta původní identity a hodnot. Může se tak stát skrze:

- komodifikaci, kdy se zboží (např. tradiční výrobky) vyrábí v nadměrném množství a je nabízeno masově, takže ztrácí na svojí jedinečnosti.
- standardizaci, kdy se destinace začne přizpůsobovat turistům např. v nabídce jídla, jelikož vlastně málo turistů hledá skutečně místní produkty.
- ztrátu nebo pouhé předstírání autentičnosti, kdy turistovi stačí kolikrát jenom povrchní pohled na místní zvyklosti bez většího skutečného zájmu. Pouhé naznačování skutečné atmosféry destinace může způsobit její stagnaci.

Dalšími problémy mohou být kulturní střety jako iritace rezidentů turisty, rozdělení společnosti na ekonomické třídy nebo etnické problémy. Mezi místními může dojít ke sporům ohledně používání zdrojů, místní mohou být nuceni aktéry cestovního ruchu k ústupkům a v neposlední řadě může docházet k ničení kulturních hodnot a zdrojů (Pásková, 2014).

3.6 Udržitelný cestovní ruch

Jak uvádí Wokoun (2008), pro zmírnění regionálních disparit, je třeba využít vnitřního potenciálu regionu v souladu s principy udržitelného rozvoje. Komise OSN v tzv. zprávě o Brundtlandové z roku 1987 popisuje udržitelný rozvoj jako „*takový*

rozvoj, který zajistí potřeby současných generací, aniž by bylo ohroženo splnění potřeb generací příštích, a aniž by se to dělo na úkor jiných národů.“ Původně se udržitelný rozvoj vztahoval pouze na životní prostředí, ale brzy došlo i na sociální a ekonomické oblasti. Pro Českou republiku je důležitý dokument Strategický rámec Česká republika 2030, shrnující vývoj, rizika a možné příležitosti rozvoje v zemi, s hlavním cílem zvyšování kvality života obyvatelstva.

Z hlediska cestovního ruchu se bavíme o tzv. udržitelném cestovním ruchu. Zelenka s Páskovou (2013) informují, že množina společných zájmu a střetů mezi aktéry cestovního ruchu a ochranou daného území stále stoupá a to zcela logicky kvůli neustále rostoucím požadavkům na odvětví. Důležitým momentem je, zdali převažuje onen společný zájem nebo spíše střet. Významnou roli v šíření udržitelnosti cestovního ruchu má destinační management, který by měl motivovat a přimět místní obyvatele a podnikatele k formám šetrného cestovního ruchu. Jak dále uvádí, *„zásadní je neustálé hledání vyváženosti mezi různými aspekty rozvoje území, zájmy různých aktérů a mezi pohledy a měřítky různě zacílenými v čase“* (Zelenka s Páskovou, 2013, s. 3). Cestovní ruch by tak dlouhodobě neměl narušovat přírodní, kulturní a sociální prostředí lokality a respektovat její životní styl. Zelenka dodává, že by neměl neobnovitelně měnit globální ani lokální životní prostředí, místní komunitu a biosféru. Měl by mít určitou míru, do které bude uspokojovat touhy a nabízet služby a aktivity návštěvníkům destinace.

Ministerstvo pro místní rozvoj definuje v publikaci Cestovní ruch a udržitelný rozvoj (2007) hlavní faktory ovlivňující udržitelný rozvoj. Dle textu má udržitelný rozvoj tři rozměry, jak již bylo uvedeno: ekonomický, sociální a environmentální. Všechny tři se vzájemně ovlivňují, a proto je důležitý faktor vyváženosti, kdy je důležité zabránit dlouhodobému upřednostňování jednoho z nich. Ekonomický rozměr by při velkém využití území mohl způsobit kolaps oblasti a její znehodnocení. Sociální může způsobit vrůst konkurence mezi regiony a environmentální zase ekonomickou stagnaci. Z krátkodobého hlediska MMR soustředění na jeden rozměr přijímá, ale vždy je důležité zvážit také jejich dlouhodobé důsledky. Vyváženost se dá zajistit buď nápravným způsobem, kdy se odstraní škody způsobené ekonomickým rozvojem, nebo proaktivním způsobem, kdy se musí zkoordinovat cíle, aby k žádným škodám nedošlo.

Dále MMR (2007) zdůrazňuje právě důležitost plánování a strategických vizí. Udržitelný rozvoj přesahuje do budoucna alespoň o jednu generaci, je tedy podstatné při tvorbě územního plánování a místních programů rozvoje měst a obcí uvažovat v této dlouhodobé souvislosti

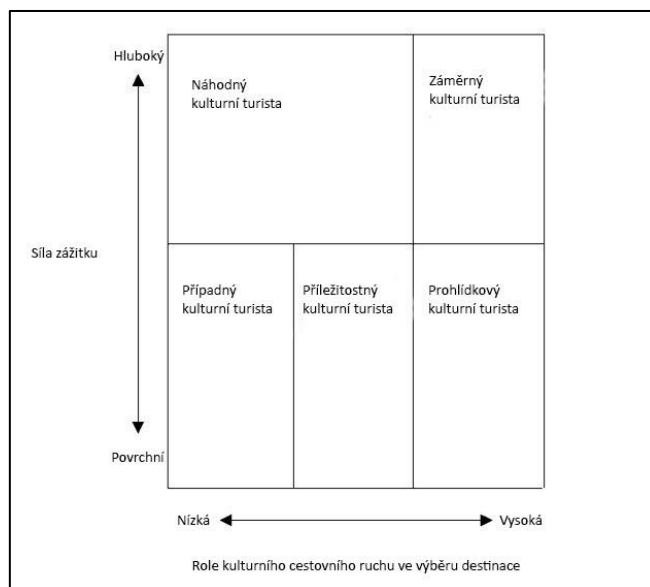
3.7 Kulturní cestovní ruch

Kulturní cestovní ruch má mnoho podob. Podle Arts Lexikon (2015) uspokojuje duchovní potřeby lidí, kdy zahrnuje vzdělávání, poznávání, ale i zábavu a rozptýlení účastněním se kulturních aktivit. Cestovní ruch obecně využívá zejména potenciál regionu, tedy jeho přírodní zdroje a kulturní památky. Kulturní cestovní ruch má pak základnu v kulturně historických objektech, kulturních a osvětových zařízeních a společenských a zábavních centrech. Podle McKerchera a du Crose (2003) se kulturní cestovní ruch kategorizuje jako samostatná forma cestovního ruchu od 70. let minulého století. Tato forma cestovního ruchu má dle nich široký rozsah, zahrnující historické, etnické, umělecké, muzeální a další aktivity. Světová organizace cestovního ruchu (UNWTO, online) používá pro kulturní cestovní ruch definici „*pohyb osob především z kulturních důvodů, jako jsou studijní cesta, umělecké představení, kulturní zájezd, cestování na festival a další akce, návštěva památek a sídel, cesta za poznáváním přírody, folklórem, uměním či poutěmi.*“ Zelenka s Páskovou (2012) zdůrazňují ve své definici především poznávání nových kultur a zájem turistů o tradice, zvyklosti a způsob života v destinaci. Zároveň rozlišují tzv. vzdělávací cestovní ruch a náboženský, které podle nich spadají pod rámec kulturního cestovního ruchu. Oriška (2010) zase kulturní cestovní ruch spojuje s cestovním ruchem společenským. Neopomíná ani festivalový či filmový turismus, kde se jedná o navštěvování míst spojených s natáčením filmu.

Kulturní cestovní ruch se od ostatních forem cestovního ruchu odlišuje i motivací jeho účastníků. McKercher s du Crosem (2003) píšou o tzv. náročných kulturních turistech, kteří hledají hluboký zážitek a kultura je hlavním důvodem návštěvy vybrané destinace. Účastníkem kulturního cestovního ruchu se ale může stát i člověk, který kulturní zážitek zaznamená, aniž by původně vycestoval za kulturou.

Typy kulturních turistů se tak pohybují na široké škále. Jsou zaznamenány na následujícím grafu 1:

Graf 1: Typologie kulturních turistů

Zdroj: Vlastní zpracování dle McKerchera a du Crose (2003)

McKercher (2002) těchto pět typů turistů kulturního cestovního ruchu identifikuje následovně:

- Záměrný – vzdělání se o kultuře a odkazu destinace je hlavním důvodem návštěvy a kulturní zážitek je hluboký.
- Prohlídkový – vzdělání se o kultuře a odkazu destinace je hlavním důvodem návštěvy, avšak kulturní zážitek je spíše povrchní.
- Příležitostný – kulturní cestovní ruch hraje určitou roli v navštívení destinace a zážitek je povrchní.
- Případný – kulturní cestovní ruch nehraje významnější roli ve výběru destinace, ale když se turista účastní kulturní aktivity, má povrchní zážitek.
- Náhodný – ve výběru destinace nehraje kulturní cestovní ruch žádnou nebo pouze malou roli, ale když se turista účastní kulturní aktivity, má hluboký kulturní zážitek.

4 Kultura a její potenciál v rozvoji regionu

4.1 Kultura

Jak je psáno ve Velkém sociologickém slovníku (1996), pojem kultura, vycházející z latinského cultura, tedy pěstování či vzdělávání, je jednou z hlavních kategorií společenských věd. V širším pojetí ji pak definuje jako „*specifický lidský způsob organizace, realizace a rozvoje, objektivovaný ve výsledcích fyzické a duševní práce.*“ (Velký sociologický slovník, 1996, s. 547). Kultura byla v průběhu let spojována s různými pojmy, přičemž se její význam stále formoval díky postupnému zahrnutí důležitosti vzdělávání, kultivace nebo vymezení hranice mezi člověkem a přírodou. Kultura znamená všechny lidské výtvořiny jako instituce, jazyk, vědu, morálku i zvyky. Nejde tak pouze o lidské schopnosti, ale také jejich produkty. Montousse a Renouard (2005) tyto výtvořiny, předávané z generace na generaci nazývají kulturními vzorci, kdy něco může člověku připadat zcela přirozené, přitom je v podstatě umělé. Nabyté chování člověk zdokonaluje, kultivuje, čímž se vytváří zvyky, mravy i tradice.

Dle Arts Lexikon (2012) se dá kultura rozdělit do čtyř oblastí:

1. V prvním případě se jedná o lidské aktivity využívající potenciál přírody. Obecně obsahuje kulturu zemědělské výroby a její organizaci, což představuje například územní plánování.
2. Druhým bodem je socializace člověka. Zde se jedná o duševní rozvoj člověka, jeho vzdělávání a osvojování dovedností. Obecně zahrnuje hloubku a šíři lidského poznání, jakožto faktorů pro začlenění do společnosti.
3. Třetí oblastí je význam vztahů mezi lidmi. Kultura, či kulturnost je tu stavěna do protikladu k barbarství. Jedná se o kulturu jednání a komunikace i kulturu politickou.
4. Poslední bod se týká kultury a jejího vztahu k náboženství, ideologiím a duchovnu. Nejde však pouze o náboženský význam, ale také sociální skupiny, které se vymykají z obecného kulturního rámce oblasti.

Patočka a Heřmanová (2008) pak kulturu shrnují jako vše, co přesahuje biologickou podstatu člověka. Jak už bylo napsáno výše, je proto důležitý

přenos z jedné generace na druhou, jelikož kultura je geneticky nepřenositelná. Důležitý je rovněž rozvoj kultury, přijímání nových hodnot, měřítek a její interpretace.

Eriksen (2007) pak poukazuje na složitost významu pojmu kultura, právě z důvodů její interpretace, jelikož v různých skupinách lidí se nacházejí různé pohledy na život a tím pádem i na kulturu. Odlišnosti vnímají chudí a bohatí, vzdělaní a nevzdělaní, ženy i muži. Z hlediska politiky je pak kultura využívána k odůvodnění svých kroků, z důvodů její ochrany a udržení, jakožto národního zájmu. Stanovit hranice mezi jednotlivými kulturami však není snadné. Kultura se neustále mění, je v pohybu a prochází vývojem.

4.2 Kulturní dědictví a jeho potenciál

Slovo potenciál vychází ze slova potence, tedy možnosti či schopnosti činu. Potenciál má pak podle slovníku cizích slov význam souhrnu schopností, celkových možnosti něco udělat, mít ambice.

Kulturní potenciál je podle Tittelbachové (2014) sociálně-kulturní zdroj, který je základem pro výsledný produkt destinace. Patočka a Heřmanová (2008) rovněž informují, že přesnější je používat sociokulturní³ a ne pouze kulturní potenciál. Ten má jisté specifické rysy lokální kultury, díky nimž sociokulturní potenciál může prokazovat své možnosti rozvoje kultury určité lokality. Jedná se o možnosti využití lidského kapitálu, využití kulturní infrastruktury a kulturního dědictví. Pro potřeby práce je důležitý také kulturně-historický potenciál.

Z hlediska kultury je zdůrazňováno především kulturní dědictví. Soukup (1996, s. 92) ho definuje jako „*soubor kulturních prvků, tj. artefaktů, sociokulturních regulativů (zejména hodnot, norem a kulturních vzorců) a idejí, jež jsou jako trvalé kolektivní vlastnictví a všeobecně sdílený výsledek materiální a duchovní činnosti členů určitého společenství lidí předávány následujícím pokolením jako specifický typ dědictví.*“ Kromě společenského předávání, může kulturní dědictví sloužit také jako atraktivita⁴ pro cestovní ruch. Jak píše Patočka a Heřmanová (2008), kulturní dědictví je významné jako zdroj identity pro města i jejich obyvatele. Jeho pouhá přítomnost,

³ Dle Nešpora (2017) představuje možnosti, které mohou stimulovat vývoj lokální kultury, nebo mu naopak bránit. Vytváří podmínky životního stylu a vyplývá z demografické a sociální charakteristiky populace daného území a z jeho prostředí a tradic.

⁴ Dle Zelenky (2012, s. 175) „*zajímavá součást přírody, přírodní podmínky (klíma), krajina a krajinný ráz, sportovní, kulturní nebo společenský objekt, kulturní, sportovní, společenská nebo jiná událost, které přitahují účastníky cestovního ruchu.*“ Podle charakteristiky se pak dělí do několika kategorií.

například v podobě nemovitých kulturních památek, dokáže popisovat vývoj města, jeho charakteristiku i historický význam. Jejich role je důležitá nejen pro občany města, ale často i pro celý region, či stát. Z tohoto důvodu je důležitá účast na kulturním životě, podpora produkce kulturních statků a ochrana kulturního dědictví. Tím je ovlivňován sociokulturní potenciál místa, který může vést jak k rozkvětu kulturního dědictví, tak k jeho devastaci.

Matějů (2002) dodává, že potenciál sociokulturní zahrnuje také veřejné mínění a veřejný zájem a jeho vztah ke kulturnímu dědictví. Investice do sociokulturního potenciálu vnímá jako progresivní, jelikož vlivem multiplikačního efektu stimulují u veřejnosti zájem o kulturu.

4.3 Kulturně-historický potenciál cestovního ruchu

Heřmanová s Chromým (2009, s. 182) definují kulturně-historický potenciál jako soubor *„dosud neznámých nebo známých ale nevyužívaných nebo nedostatečně využívaných kulturních artefaktů, objektů či zařízení, které pro danou oblast představují určitou rozvojovou rezervu, často i určité lokální či regionální specifikum, a tím i potenciální konkurenční výhodu“* Kulturně-historický potenciál na rozdíl od kulturního potenciálu zohledňuje i historické pozadí daného území, čímž se snaží o hlubší pochopení oblasti. Z tohoto důvodu by se oba pojmy neměly zaměňovat.

Jak z textu Heřmanové a Chromého (2009) dále plyne, kulturně-historický potenciál obsahuje možné využití jistého kulturního dědictví nebo kulturní infrastruktury, které by se dalo efektivně využít např. pro potřeby cestovního ruchu. Stále záleží na typu kulturního dědictví, protože ne všechno se dá takto využít, kdy např. archiválie a drobnější památky slouží především ke studijním účelům. Kulturně-historické potenciál se překrývá s rozdělením lokální kultury, která obsahuje a popisuje širokou škálu možných kulturních památek, znamenajících potenciální nabídku pro návštěvníky regionu a příležitost pro místní obyvatele a podnikatele.

4.4 Lokální kultura

Lokální kulturu obecně definuje Zemánek (2003, s. 125) následovně: *„stav kultury a jejich složek v prostorově omezeném rámci a čase.“* Mates s Wokounem (2001) popisují lokální kulturu jako samostatně fungující časově a prostorově ohraničený

kulturní systém pro určité společenství. Jak z textu Patočky a Heřmanové (2008) plyne, lokální kulturu tvoří prvky materiální i nemateriální kultury. Spadají sem i pojmy jako folklór, tedy lidové tradice, zvyklosti, tedy opakování určitých charakteristických chování, ať už tradičních nebo moderních. Předmětem porovnávání je lidová a elitní kultura, které jsou často stavěny do protikladu. Z historického hlediska převažuje názor, že nové kulturní prvky vznikaly v elitní společnosti umělců a následně byly přebírány nižší sociální vrstvou. S postupem času a věkem industrializace se však začaly oba směry prolínat a vzájemně se obohacovat. Avšak existují i názory odborníků tvrdící, že např. ve středověku si byly obě kultury mnohem bližší.

Populární a masová kultura dle Patočky a Heřmanové (2008) nese své označení od slova populace, tedy velké skupiny lidí. Vznikla komercializací produkce v druhé polovině 20. století skrze masovou komunikaci jako televize či rádio. S prudkým nárůstem populární kultury souvisí více volného času, větší vzdělanost a demokratizace kultury. S tímto pojmem souvisí městská lokální kultura, vysoce ovlivňována kulturou masovou, kdy je z hlediska hierarchie poskytovatelem kulturních a inovačních center, zatímco venkovská lokální kultura čerpá spíše z lidové lokální kultury.

Patočka a Heřmanová (2008) pokračují rozdělením kulturního dědictví na složky lokální kultury - hmotné a nehmotné, přestože si jsou vědomi, že nelze snadno tyto dvě složky kultury od sebe oddělit, jelikož jsou úzce propojeny.

4.4.1 Hmotné kulturní dědictví

Hmotné kulturní dědictví bylo definováno už v Úmluvě o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO z roku 1972. Dle Patočky a Heřmanové (2008) ho lze rozdělit do dvou skupin, tedy skupinu stavebních kulturních památek a skupinu ostatních prvků hmotné lokální kultury.

Tabulka 2: Hmotné prvky lokální kultury

Lidová architektura	Zemědělské usedlosti, venkovská obydlí, skanzeny
Sakrální památky	Kláštery, kostely a fary, chrámy, baziliky, katedrály, kříže, křížky, boží muka, zvonice, kapličky, zastavení křížové cesty, svatotrojičné a mariánské sloupy, rotundy
Funerální památky	Hřbitovy, hrobky, kostnice, márnice, hřbitovní kaple
Městská architektura	Paláce, radnice, městské brány, kašny, věže, podloubí apod.
Panská sídla	Tvrze, hrady, zámky a jejich zříceniny, letohrádky, panské dvory, hospodářské budovy, paláce, lovecké zámečky apod.
Technické a vojenské památky	Mlýnice, kovárny, papírny, továrny, manufaktury, doly, podzemní šachty, vodní hamry, vodárny, vodovody, studny, cihelny, pily, úzkokolejky, plavební kanály, rybniční soustavy, mosty, rozhledny, pevnosti, bunkry, katakomby apod.
Umělecké, uměleckořemeslné a ostatní drobné památky	Drobné stavby připomínající události, způsob života, právní uspořádání společnosti
Drobné artefakty	Lidové kroje, kroniky, mapy, keramika, nábytek, kachlová kamna, zbraně, pracovní nástroje apod.
Kulturní krajina	Lidská sídla, meze a remízky, kamenné zídky, staré cesty, stezky, sejpy, studánky, obětiště apod.
Historické zahrady, parky a arboreta	Parkové sbírky živých dřevin
Archeologické památky	Základy budov, svatýň, rondelů, sídlišť, nalezišť, jámy, zásobnice, pohřebiště, mohyly, polozemnice apod.
Genofond flóry a fauny	Užitkové rostliny a zvířata určitého území
Kulturní infrastruktura	Kulturní domy, kulturní centra, knihovny, muzea, kina, hospody, obchody, sokolovny, orlovny, lavičky či prostory věnované výstávkám
Kulturní organizace a instituce a jejich materiální zázemí	Obecní úřady, školy, fary jako instituce
Tradiční gastronomie či tradiční výrobní postupy	Místní pokrmy, tradiční slavnosti venkovského jídla, tradiční postupy výroby, tradiční řemeslné výrobní postupy a tradiční výrobky

Zdroj: Vlastní zpracování dle Patočky a Heřmanové (2008)

Z tabulky 2 je vidět, že Patočka s Heřmanovou (2008) dělí hmotnou kulturu do patnácti kategorií, přičemž dále rozepisují, o jaké objekty se v každé kategorii jedná.

4.4.2 Nehmotné kulturní dědictví

Nehmotné prvky lokální kultury se hůře definují, jelikož jsou tzv. neviditelné. Jak tvrdí Patočka s Heřmanovou (2008), spočívají ve způsobu života místních obyvatel, ať už náboženském či spolkovém, zahrnují i tradiční zvyky, oslavy a ostatní nemateriální složky.

Dají se rozčlenit do čtyř skupin:

- První, založena na převažujícím způsobu života, spočívá ve společenství lidí a podobě jejich místní kultury. Záleží na míře tradicionality, což se pak odráží ve volnočasových aktivitách či volebních preferencích.
- Druhá skupina, pojednává o intenzitě náboženského a spolkového života, kdy spolkový život mohl po změně podmínek a generačních hodnot nahradit ten náboženský. Tvoří ho zájmová uskupení jako hasiči, myslivci, zahrádkáři a jiná seskupení rezidentů.
- Třetí, tradiční zvyky a oslavy vyplývá z dodržování historických zvyklostí a míry udržení těchto tradic mezi obyvateli regionu. K nejvýznamnějším patří masopusty, karnevalové průvody, vynášení Morany, čištění studánek, pálení čarodějnic, stavění májek, Mikulášská nadílka apod.
- Čtvrtou skupinou jsou nemateriální složky jako nářečí, lidová slovesnost, pověsti, písně, tance, místní názvy sídel a oblastí, anebo typická jména pro danou lokalitu.

4.5 Metodické přístupy k měření potenciálu cestovního ruchu

Metodických postupů k hodnocení potenciálu cestovního ruchu vybraného území, sestávajícího z lokalizačních a realizačních předpokladů území pro rozvoj cestovního ruchu je již několik. Prvotním měřením potenciálu a jeho rozdělením z hlediska geografického se podle Katedry geografie ZČU v Plzni (2008) jako první zabýval Poser (1939), který vytyčil skupiny činitelů ovlivňujících cestovní ruch – základní, podporující a brzdicí. Později se o problematiku potenciálu zajímaly mimo jiné také Bartowski (1977), Warsyňská (1979) nebo Mariot (1983). Z Českých autorů pak k nejvýznamnějším patří Bína (2002), Vystoupil (2006) nebo Novotná (2007), posléze Nováková s Frantálem (2007). Hodnocení tohoto systému je složité, jelikož potenciál je pojem široký, zahrnující aspekty přírodního, kulturně-historického

i společenského prostředí, a autoři si ho vykládají jinak. Jednotný princip hodnocení potenciálu nebyl doposavad ustanoven. Úskalím jsou také některé prvky nehmotné povahy, jež je složité měřit, což je úskalím všech dosavadních metod.

Z hlediska této diplomové práce je třeba stanovit vlastní vytvořenou metodiku hodnocení potenciálu, jelikož všechny dosavadní se zabývaly měřením potenciálu cestovního ruchu, nikoliv samotné kultury. Kulturní potenciál je sice obsažen, avšak převážně se jedná o jeho historickou podobu. Následující kapitoly ukazují vývoj přístupu k hodnocení potenciálu cestovního ruchu se zřetelem ke kulturní oblasti.

4.5.1 Měření potenciálu cestovního ruchu dle Mariota

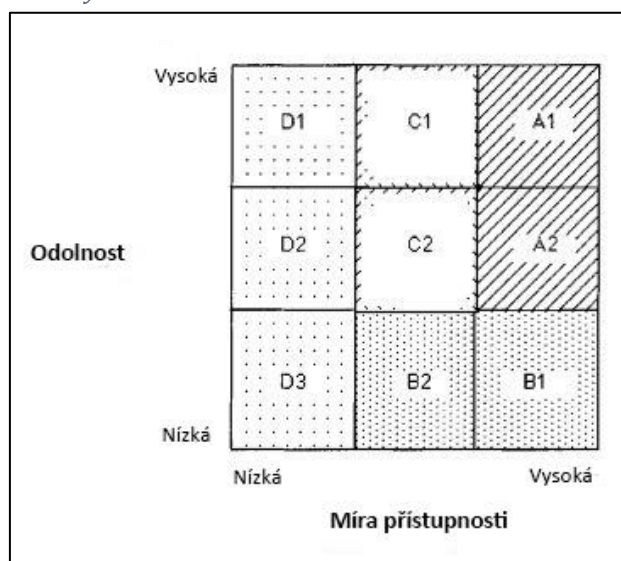
Mariot (1971) přišel s důležitým rozdělením potenciálu na lokalizační, realizační a selektivní předpoklady. Lokalizační skupinu poté dělí na přírodní a kulturně-historickou a zároveň tyto dvě skupiny považuje za spolu související. Z tohoto základního dělení vycházejí také další autoři, avšak vykládají ho po svém. Kupříkladu selektivní předpoklady zahrnuje pouze Mariot. Považuje za ně takové předpoklady, které umožňují společnosti účastnit se cestovního ruchu, tedy předpoklady politické, hospodářské, sociální a sídelní. Realizační předpoklady jsou pak děleny na komunikační a materiálně-technologické aspekty, nutné k provozování cestovního ruchu v lokalitě, kdy představují propojení mezi lokalizační a selektivní skupinou. Vzájemné doplňování těchto tří skupin tvoří potenciál krajiny z hlediska cestovního ruchu a ukazuje základní funkční rysy oblasti, na jejich základě lze stanovit území jeho úlohu v rámci rozvoje cestovního ruchu. V praxi jsou výsledky zaneseny do sedmy map, které kombinují poznatky získané z podkladů o reliéfu, hydrologických poměrech, kulturně-historických danostech, dopravní dostupnosti nebo vybavenosti území. Mapy jsou dále zanalyzovány a je jim přiřazen určitý stupeň typologie, který je před poslední etapou metododiky prověřen ve zkoumaném terénu. Závěrem je provedena syntéza získaných map, kdy dojde zároveň k proniknutí zmiňovaných tří základních předpokladů, jejichž průnikem vznikne jediná mapa určující územní a funkční dělení oblasti.

4.5.2 Měření potenciálu cestovního ruchu dle Crose

Zaměření čistě na potenciál kulturního dědictví má model nazvaný „Market Appeal/Robusticity Matrix“ od Crose (2001). Hodnotí kulturní památky jako atraktivitu cestovního ruchu, na základě jejich návštěvnosti a schopnosti vyrovnat

se s následky návštěvnosti turistů. Jak je vidět na grafu 2, Cros památky dělí to čtyř stupňů atraktivity (A, B, C, D), přičemž na jedné ose dává v potaz jejich křehkost myšlenou jako odolnost vůči vysoké návštěvnosti a na druhé ose míru přístupnosti památky veřejnosti, i blízkost ostatních kulturně-historických památek. Všechny tyto proměnné jsou nejprve, tak jako ve většině jiných modelů, ohodnoceny bodově a následně umístěny do matice.

Graf 2: Model Market Appeal/Robusticity Matrix

Zdroj: upraveno podle Crose (2001)

Na konci své studie Cros dodává, že model ještě není zcela dokončen a do budoucna se dá se počítat se zohledněním politické či společenské situace, které mohou hrát v potenciálu svoji roli. Cros tak uvažoval nad uvedením selektivních předpokladů, podobně jako je považuje za důležité Mariot.

4.5.3 Měření potenciálu cestovního ruchu dle Novotné

Metoda Novotné (2003) je založena na geografických informačních systémech GIS. Předem stanovila na základě sociologického šetření devět aktivit pro vybranou lokalitu, ke kterým později doplnila několik charakteristických lokalizačních podmínek, které byly vyjádřeny v mapových vrstvách, nejčastěji jako polygony. Střetnutí všech lokalizačních podmínek určilo vhodné území pro danou aktivitu. K získání dat bylo třeba využít digitální mapy, modely území, či databáze klimatických oblastí Československa, což znamená náročnost této metody z hlediska získávání kvalitních dat.

4.5.4 Měření potenciálu cestovního ruchu dle Klapky, Novákové a Frantála

Autoři Klapka, Nováková a Frantál (2008) přišli s metodou hodnocení potenciálu cestovního ruchu území v roce 2008, kdy vybranou metodu aplikovali na území Plzeňského kraje. Jejich metoda se soustředí pouze na kulturně-historický potenciál. Na rozdíl od bodového hodnocení Bíny se zde autoři snaží o plošné vyjádření a jako Novotná, pracují s prostředím GIS. Užívají k tomu geografického nebo interakčního potenciálu, které využívají jedné z úloh v rámci prostorové analýzy. Díky tomu je možné ohodnotit kulturně-historický potenciál i tam, kde bodově žádný není.

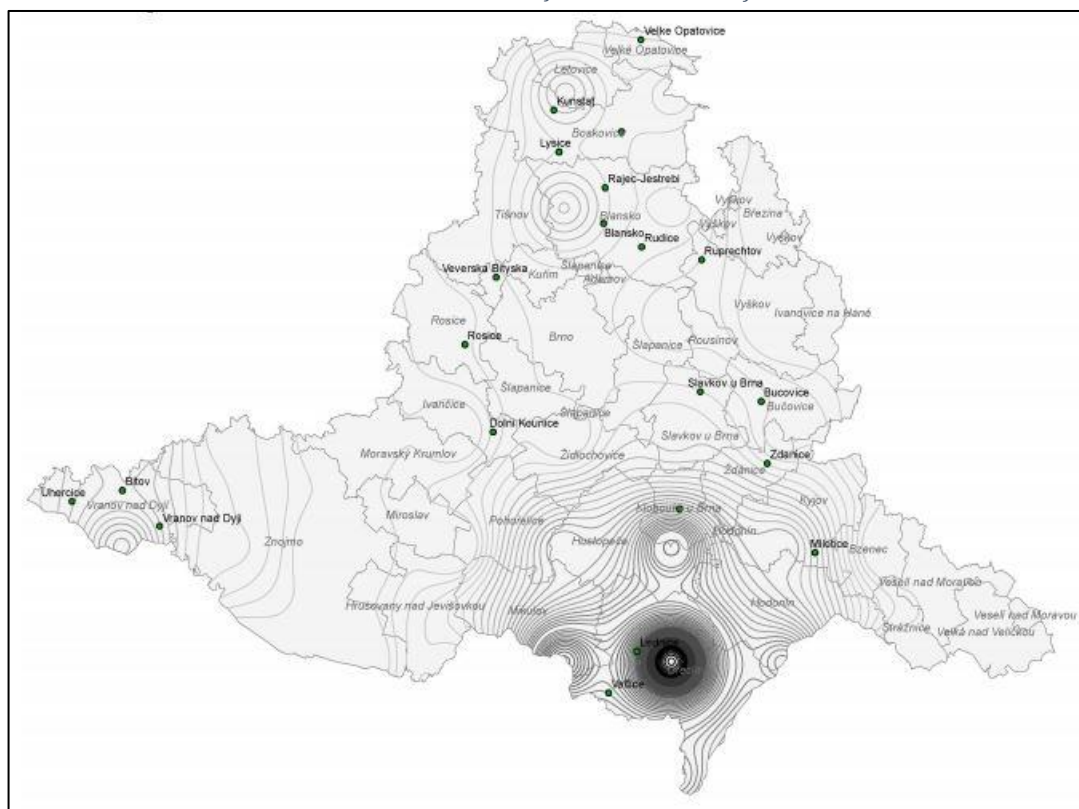
Metoda se skládá tedy z interakčního potenciálu, který využívá interakční energie na kterémkoliv místě vybrané lokace. Rozlišuje přitom oblasti jádra a periferie. „*Interakční potenciál daného bodu je funkcí masy bodů a vzdálenosti mezi nimi. Je vyjádřen jako součet masy tohoto bodu a příspěvku mas všech ostatních bodů ve sledovaném území. Velikost tohoto příspěvku je nepřímo závislá na vzdálenosti mezi těmito body*“ (Klapka, Nováková, Frantála, 2008, s. 66).

$$POT_i = P_i + \sum_{j=1}^n P_j \cdot f(D_{ij})$$

Uvedený vzoreček představuje výpočet celkového potenciálu místa. POT_i je celkový potenciál místa i , P_i a P_j jsou potenciály míst i a j a $f(D_{ij})$ je funkce vzdálenosti mezi místy i a j . Problémem této metody je, datová nedostupnost v oblasti cestovního ruchu (dále viz kapitola 3.4). Autoři tak používají pro volbu masy roční návštěvnost památkových objektů z databáze Národního informačního a poradenského střediska pro kulturu. Pro sledované území (Jihomoravský kraj) tak získaly pro masy 21 bodů.

Pro funkci vzdálenosti pak zvolili autoři (2008) Gaussovu křivku zvonovitého tvaru, kde bylo nutno zvolit kritickou vzdálenost, která byla zvolena na hodnotu 16,5 km, což je podle autorů průměrná vzdálenost na jednodenní výlet. Neřeší však, zdali se jedná o pěší, cyklistický, nebo automobilový výlet.

Mapa 2: Potenciál kulturně-historického cestovního ruchu Jihomoravského kraje

Zdroj: Klapka, Nováková, Frantál (2008)

Výsledkem je přiložená mapa 2. Jak autoři metody píší (2008), mapa je ovlivněna datovou základnou, kdy k některým sledovaným subjektům nejsou data o návštěvnosti dostupná (např. pro celé Brno), čímž je celá mapa potenciálu poznamenána. Rovněž se potýkali s problémy ohledně tvorby izoliní v prostředí GIS, kde jim různé metody nabízely diametrálně odlišné výsledky. V závěru své práce však tvrdí, že hodnocení kulturně-historického potenciálu cestovního ruchu tímto způsobem se ukázalo jako možné.

4.5.5 Měření potenciálu cestovního ruchu dle Bína

Měřením potenciálu se Bína (2010) zabýval jako první na našem území. K prvnímu vyhodnocení potenciálu cestovního ruchu došlo v roce 2001 v Ústavu územního rozvoje spadajícího pod Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, čímž se Bínův model stal nejvýznamnějším. Potenciál byl sledován pro každou obec České republiky, kdy bylo vymezeno 24 složek potenciálu cestovního ruchu, které byly následně bodově ohodnoceny na základě jejich vyvinutosti na území obce, tak jejich celkovému významu. Tento úkol byl aktualizován v roce 2010, který pracoval s většími jednotkami, správními obvody obcí s rozšířenou působností (ORP). Do bodového hodnocení bylo

zahrnuto i posuzování na základě dostupnosti a obslužnosti území dopravou. Potenciál cestovního ruchu v sobě zahrnoval i rekreační potenciál, tedy vyjetí za rekreací.

Jak v textu Bína (2010) upozorňuje, celkové postihnutí tohoto systému je sotva možné, protože některé oblasti cestovního ruchu jsou neměřitelné, stejně tak je těžké porovnávat tak leckdy diferenciované záležitosti. Proto byl potenciál cestovního ruchu co nejvíce zjednodušen a rozčleněn, kdy má několik dílčích podbodů, které dohromady tvoří celkový potenciál cestovního ruchu.

Je široce pojat, kdy obsahuje jak např. samotný významný hrad v regionu, tak i služby a atrakce na něm konané. Za potenciál cestovního ruchu nejsou brány třeba rozhledny nebo ubytovací zařízení, což jsou zařízení plynoucí z využití potenciálu. Z Bínovy metodiky rovněž zmizeli kulturní, sportovní a církevní akce, stejně jako veletrhy a tematické trhy a místní produkty. Bína (2002) už ve své původní zprávě avizoval, že z hlediska dostupnosti dat, je právě kupříkladu kulturní akce těžko hodnotit, kdy byl odkázán pouze na subjektivní hodnocení obyvatel daného oblasti.

Pro potřeby měření potenciálu Bína (2010) určil několik hodnocených atraktivit týkajících se cestovního ruchu. Podle jejich významu ke každé přiřadil dva až tři významové stupně (A, B až C). Základem jsou konkrétně zjistitelné parametry, např. označení za památkovou rezervaci, statut kulturní památky apod. To je podstatný rozdíl oproti původní verzi, kde se pracovalo se stupni založenými na „odhadech“ nižší, střední, či vyšší význam bez konkrétního podložení daty, což mohlo vést k nedorozuměním a nepřesnostem. Aktualizovaná metoda tak pracuje jak s kvantitativní strukturou atraktivity (počet objektů v oblasti), tak kvalitativní (význam objektu). V některých situacích byl použit také odhad obecného významu na základě tematických map. Důležitá je dolní hranice, která stále obsahuje slovo významné. Spousta památek v České republice jako atraktivita cestovního ruchu nefiguruje, čili by neměly být zahrnuty ani do měření potenciálu. V případě zahrad nebo muzeí jsou pak takovéto památky řazeny mezi ostatní. Jindy zase stačí fakt, že atraktivita v dané lokalitě je, než její rozčlenění na stupně, jako v případě vinařského nebo pivovarnického ohlasu.

Dále určil bodové hodnoty pro plochy a linie ovlivňující cestovní ruch, jako typ rekreační a turistické krajiny, stupeň urbanizace, délky břehů vodních ploch a typy dopravní infrastruktury.

Níže je uvedena kompletní bodová tabulka hodnot a významových stupňů dle Bínovy aktualizace z roku 2010.

Tabulka 3: Bodové hodnoty ploch a linií ovlivňujících cestovní ruch

Plocha, linie	Intenzitní stupeň				
	A	B	C	D	E
Rekreační a turistická krajina typ I	350	280	210	140	70
Rekreační a turistická krajina typ II	200	160	120	80	40
Rekreační a turistická krajina typ III	nehodnoceno				
Rekreační a turistická krajina typ IV	-150	-120	-90	-60	-30
Urbanizovaný prostor	-100	-80	-60	-40	-20
Průmyslový a těžební prostor	-300	-240	-180	-120	-60
Areál dálniční dostupnosti typ I	150	120	90	60	30
Areál dálniční dostupnosti typ II	75	60	45	30	15
Délka břehů vodních ploch typ I	250	200	150	100	50
Délka břehů vodních ploch typ II	125	100	75	50	25
Délka řek vhodných pro splouvání	150	120	90	60	30
Délka silnic I. třídy	100	80	60	40	20
Délka železnic typ I	100	80	60	40	20
Délka železnic typ II	50	40	30	20	10
Přidaná hodnota: národní park	200	160	120	80	40
Příd.hodnota: chráněná krajinná oblast	100	80	60	40	20

Tabulka 4: Bodové hodnoty atraktivit cestovního ruchu a jejich významových stupňů

Atraktivita cestovního ruchu	Významový stupeň			Nediferencováno
	A	B	C	
Přírodní pozoruhodnost	60	20		
Historický městský soubor	60	30		
Historický vesnický soubor	40	20		
Zámek	65	45	15	
Hrad, tvrz, zřícenina	60	40	15	
Křesťanská sakrální památka	60	40	15	
Židovská památka	60	40	15	
Vojenská památka	55	25		
Pietní památník	50	20		
Technická památka	55	25	10	
Archeologická památka	40	20		
Historické pozemí				40
Muzeum, galerie	50	25	10	
Muzeum v přírodě, skanzen	60	30		
Lázeňské místo	75	25		
Zoologická zahrada, zoopark	60	35		
Botanická zahrada, arboretum,	60	25		
Aquapark, plavecký bazén	50	25		
Golfové hřiště				35
Farma pro hipoturistiku				35
Vinařský věhlas				25
Pivovarnický věhlas				25
Jiná atraktivita cestovního ruchu	50	20		
Turistické informační centrum				15
Přidaná hodnota: památka UNESCO				100

Zdroj: Bína (2010)

Jak lze vidět, celá řada atraktivit cestovního ruchu v tabulce 4 stanovených Bínou (2010) se shoduje s prvky hmotné lokální kultury podle Patočky a Heřmanové (2008) vypsanych v tabulce číslo 2, kapitole 4.4.1.

4.5.6 Porovnání jednotlivých postupů měření potenciálu cestovního ruchu

Pro potřeby této diplomové práce je nutné zvolit nejvhodnější postup měření potenciálu tak, aby vedl ke splnění stanoveného cíle práce a rovněž byl proveditelný. V následující tabulce 5 jsou jednotlivé metody autorů z hlediska jejich výhod a nevýhod pro potřeby diplomové práce porovnány.

Tabulka 5: Porovnání metod měření potenciálu

Metoda	Výhody	Nevýhody
Mariot	Základní lokalizační předpoklady, z nichž vycházejí ostatní metody, vhodné teoretické východisko	Časově náročná práce s mapami, úzké zaměření na cestovní ruch pouze s jednou kulturní položkou
Cros	Ohled na udržitelnost cestovního ruchu	Metoda není dokončena, řeší pouze aspekt návštěvnosti a blízkosti jiných památek, čímž bere v potaz pouze určitý typ kulturních památek
Novotná	Moderní pojetí, práce s detailními daty, základ pro jiné metody	Časově a technicky náročná, jsou potřeba těžko dostupná data, zaměřeno především na sportovní aktivity z hlediska cestovního ruchu
Klapka, Nováková a Frantál	Zaměřeno na kulturně-historický potenciál, detailní práce s daty	Časově a technicky náročná, využívá těžko dostupná, či vůbec nedostupná data, metodu bude ještě upravována
Bína	Široké záběr z hlediska kulturního, celostátně několikrát ověřená metoda, snadný a dostupný postup	Celkově zaměřena na cestovní ruch

Zdroj: vlastní zpracování (2018)

Z komparace metod měření cestovního ruchu zmíněných v této kapitole a znázorněných v tabulce 5 vyplývá, že kulturní složky obsahují všechny, kromě metodiky Novotné (2003) zaměřené především na sportovní aktivity. Její moderní práce s daty však představovala výchozí pozici pro metodu Klapky, Novákové a Frantála (2008). Ta je již zaměřená na kulturu, konkrétně její kulturně-historickou složku, avšak je technicky i časově náročná a navíc je dle samotných autorů třeba v jejím postupu provést úpravy. Mariotova (1971) metoda byla jednou z vůbec prvních, položila základy všem následujícím, avšak obsahuje pouze jednu jedinou kulturní položku. To Crosova (2001) metoda je zaměřena přímo na využití kulturních památek cestovním ruchem, čímž však bere v potaz pouze určitý typ kulturních atraktivit, kdy řeší jejich návštěvnost v souvislosti s udržitelností. Podle samotného Crose není metoda dokončena. Ze všech zmiňovaných metod tak potřebám této diplomové práce nejlépe odpovídá metoda Bínova (2010). Přestože je rovněž zaměřena na měření cestovního ruchu, její druhá aktualizace nabízí široký a detailní rozpis kulturních atraktivit, které lze vhodně použít i pro měření potenciálu kulturního. Navíc již byla několikrát celostátně použita v praxi pod vedením Ministerstva pro místní rozvoj, čili se jedná o ověřený způsob měření potenciálu, jenž je zároveň v porovnání s ostatními vybranými metodami jednoduchý a datově dostupný.

4.5.7 Autorem vytvořená metodika založena na předchozích postupech

Hlavním výchozím bodem při tvorbě vlastní metodiky byla na základě výsledků komparace použita Bínova metoda. Obsahuje kulturní atraktivity a navíc byla již dvakrát použita pro celostátní šetření na žádost MMR a její zpracování je díky datové dostupnosti možno provést. Vytvořená metodika tak funguje rovněž na principu sekundární a komparativní analýzy dat o atraktivitách sledované lokality, kterým jsou následně přiřazovány body za jejich význam. Jelikož se tato diplomová práce zaměřuje na kulturní potenciál, musí být do metodiky zahrnuta pouze kulturní složka. Z Bínovy metodiky tak nejsou zahrnuty přírodní, realizační ani selektivní předpoklady, které se týkají výhradně cestovního ruchu. Tím vzniká metodika výhradně pro měření potenciálu kulturního. Na základě většinové shody položek kulturně-historického rozdělení Bíny a dělení kulturního dědictví Patočky a Heřmanové byla vytvořena tabulka bodových hodnot, která byla rovněž založena na poznacích z kapitoly o kulturním cestovním ruchu. Z Bínovy metodické tabulky byly vybrány kulturní atraktivit shodující se s dělením Patočky a Heřmanové a k nim byly přidány další kategorie, jelikož pro potřeby této diplomové práce je třeba do kulturního potenciálu zahrnout také kulturu lokální nehmotnou i populární, se kterou se v hodnocení potenciálu Bínou nepočítá, jelikož není zahrnuta jako cestovní ruch. Jak však bylo zmíněno v kapitole o kulturním cestovním ruchu (viz dále kapitola 3.7), tato forma cestovního ruchu zahrnuje kulturně historické objekty, kulturní a osvětová zařízení a společenská a zábavní centra se kterými pracuje v kategorii kulturní infrastruktura rovněž Patočka a Heřmanová. Právě posledně jmenované složky musí být pro splnění cíle práce v sekundární a komparativní analýze dat měření potenciálu zahrnuty také, stejně jako kategorie místních produktů, trhů a kulturních akcí.

Výsledná tabulka tak obsahuje kulturní atraktivity stanovené v metodice Bíny (2010) (prvních 18 položek z tabulky 6), k nimž jsou přidány kulturní atraktivity pocházející z původního Bínova rozdělení potenciálu (2002) a také položky zahrnující současnou populární a nehmotnou kulturu (zbylé čtyři položky z tabulky 6). Z původní Bínovy metodiky byly přidány místní produkty, kulturní akce a veletrhy a tematické trhy. Nově vytvořenou kategorií jsou společenská a zábavní zařízení. Otázkou bylo zařazení kulturních akcí a veletrhů a tematických trhů (jakožto „nekamenných“ prvků) do kulturního potenciálu, jelikož se svým způsobem jedná už o samotné využití

kulturního potenciálu, kdy se často odehrávají v místech ostatních kulturních atraktivit a pojí se s nějakým kulturně-historickým objektem. Může se jednat o slavnost odkazující na historickou událost apod. Pro potřeby práce byly však i tyto dvě kategorie zahrnuty do celkového kulturního potenciálu, jelikož na druhou stranu svou existencí ho i dále vytváří a rozvíjí, tak jako kupříkladu kulturní zařízení (např. muzea) využívají historicko-kulturního potenciálu místa a zároveň představují potenciál pro konání kulturních akcí. Rostoucí význam kulturní akce či trhu může na místo přilákat další kulturní subjekty, které v budoucnu mohou rovněž představovat kulturní potenciál.

Tabulka 6: Bodové hodnoty kulturních atraktivit

Atraktivita	Významový stupeň	A	B	C
Historické městské soubory	A – městské památkové rezervace B – městské památkové zóny	60	30	
Historické vesnické soubory	A – vesnické památkové rezervace B – vesnické památkové zóny	40	20	
Zámky	A – zámky se statutem národní kulturní památky B – zámky s průvodcovskými prohlídkami C – jiné významné zámky	65	45	15
Hrady, tvrze, zříceniny	A – hrady, zříceniny se statutem národní kulturní památky B – hrady, tvrze, zříceniny s průvodcovskými prohlídkami nebo upravené pro prohlídku C – jiné významné hrady, tvrze, zříceniny	60	40	15
Křesťanské sakrální památky	A – kostely, kláštery, kaple se statutem národní kulturní památky B – kostely, kláštery, kaple s průvodcovskými prohlídkami nebo upravené pro prohlídku C – jiné významné kostely, kláštery, kaple	60	40	15
Židovské památky	A – židovské památky se statutem národní kulturní památky B – židovské památky s průvodcovskými prohlídkami nebo upravené pro prohlídku C – jiné významné židovské památky	60	40	15
Vojenské památky	A – vojenské památky se statutem národní kulturní památky B – jiné významné vojenské památky	55	25	
Pietní památníky	A – pietní památníky se statutem národní kulturní památky B – jiné významné pietní památníky a vojenské hřbitovy	50	20	
Technické památky	A – technické památky se statutem národní kulturní památky B – technické památky s průvodcovskými prohlídkami nebo upravené pro prohlídku C – jiné významné technické památky	55	25	10
Archeologické památky	A – archeologické památky se statutem národní kulturní památky B – jiné významné archeologické památky	40	20	

Historická podzemí	Podzemní areály s průvodcovskými prohlídkami	40		
Muzea, galerie	A – muzea, galerie celostátního významu, popř. se statutem národní kulturní památky B – muzea, galerie oblastního významu, popř. s turisticky atraktivním zaměřením C – ostatní muzea, galerie	50	25	10
Muzea v přírodě, skanzeny	A – muzea v přírodě, skanzeny celostátního významu B – ostatní muzea v přírodě, skanzeny, expozice v původních objektech	60	30	
Lázeňská místa	A – obce se statutem lázeňského místa s vyvinutou lázeňskou čtvrtí a s širším kulturním a společenským významem B – ostatní obce se statutem lázeňského místa	75	25	
Zoologické zahrady, zooparky	A – nejvýznamnější zoologické zahrady a areály typu safari B – ostatní zoologické zahrady a zooparky	60	35	
Botanické zahrady, arboreta	A – nejvýznamnější botanické zahrady a arboreta B – ostatní botanické zahrady a arboreta	60	25	
Vinařský věhlas	Sídla s obecně známými vinnými sklepy	25		
Pivovarnický věhlas	Sídla s obecně známými pivovarskými restauracemi	25		
Místní produkty	A - nejvýznamnější a turisticky atraktivní produkty s příslušnou infrastrukturou B – produkty jsou širě známé a jejich prodej je turistickou atraktivitou v regionálním měřítku C – nadmístně známá výroba a prodej tradičních regionálních produktů	25	10	5
Společenská a zábavní zařízení	A – kulturní centra, osvětová zařízení, koncertní sály, divadla, pořádací představení s celostátním významem B – kulturní zařízení, koncertní sály, divadla, kina nadregionálního významu C – kulturní zařízení, divadla, kina regionálního významu	40	20	10
Kulturní akce	A – nejvýznamnější festivaly, přehlídky, slavnosti s celostátním či mezinárodním významem B – kulturní akce, festivaly a slavnosti převážně s nadregionálním a celostátním významem C – pravidelné kulturní akce a slavnosti regionálního významu	20	10	5
Veletrhy a tematické trhy	A – nejvýznamnější veletrhy a výstavy důležité i v mezinárodním kontextu B – trhy a jiné akce spojené s výstavnictvím a kulturními akcemi důležité v nadregionálním kontextu C – ročně pořádané trhy, jarmarky a podobné akce regionálního charakteru	20	10	5

Zdroj: vlastní zpracování (2018)

Významové stupně (A, B až C) a bodové ohodnocení byly převzaty z Bínovy verze. Body pro kategorie kulturních akcí a veletrhů a tematických trhů byly oproti jeho původní verzi sníženy tak, aby byly v relativním poměru k ostatním kategoriím. V případě položky společenských a zábavních zařízení je vycházeno z podobnosti s kulturními akcemi a veletrhy a tematickými trhy, kdy jim bylo vzhledem k jejich nadřazenosti zmíněné v minulém odstavci přiřazen dvojnásobný

počet bodů. Vytvořená metoda tedy stejně jako ta Bínova počítá s kvantitativním (počet objektů v oblasti) i kvalitativním (význam objektů) posuzováním kulturních atraktivit. Zejména u posledních čtyř kategorií kulturních atraktivit se nelze vyhnout subjektivnímu pohledu na významnost daných kulturních atraktivit, který by však vzhledem k autorově známosti vybrané lokality měl být co nejpřesnější. Významové stupně několika kategorií jsou zaměřeny na cestovní ruch, což je v autorově vytvořené metodice ponecháno, jelikož je diplomová práce zaměřená na kulturní potenciál a jeho využití v rozvoji sledované oblasti právě skrze cestovní ruch.

Na základě Bínovy metodiky (2010) bylo výsledné hodnocení rozděleno do pěti skupin podle dosažené bodové škály. Vychází z metody párového srovnávání významu zmíněných atraktivit, na němž se podílela skupina pracovníků Ústavu územního rozvoje.

Bodové hodnoty byly převedeny do pětistupňové bodové škály následovně:

1. do 129 bodů = velmi omezený potenciál
2. 130 - 279 bodů = omezený potenciál
3. 280 - 529 bodů = středně velký potenciál
4. 530 - 779 bodů = rozsáhlý potenciál
5. 780 - více bodů = výjimečný potenciál

Vyřazením některých atraktivit, které nebyly složkou kultury, se logicky poměr bodů zmenšil, avšak přidáním atraktivit, které v Bínově metodice nejsou, se tento poměr znovu téměř vyrovnal. Z tohoto důvodu nebylo třeba dělat v celkovém hodnocení výraznější změny, přesto, vzhledem k povaze přidávaných kulturních atraktivit a jejich většímu bodovému ohodnocení než těch vyřazených, byla celková bodová škála navýšena o třicet bodů, což odpovídá vzniklému rozdílu.

Shrnutí důležitých poznatků z teoretické části

Z hlediska ladění této diplomové práce je důležitá problematika regionálního rozvoje zejména z hlediska endogenního přístupu, jenž je zaměřen přímo na vybranou lokalitu a její zdroje, s nimiž je dále nakládáno ve strategických dokumentech a jejich specifických cílech a vizích v rozvoji regionu pro daná období. CzechTourism a Český statistický úřad eviduje 17 turistických regionů a 40 turistických oblastí. Pro rozvoj

cestovního ruchu je důležitá zejména jeho udržitelnost a monitoring dopadů na rozvíjenou oblast v rozměru ekonomickém, environmentálním i sociálním. Je známa forma kulturního cestovního ruchu, jež má široký rozptyl od vzdělávání až po zábavu. Kultura jako společenská věda se dá dle autorů Arts Lexikon (2012) dělit do čtyř kategorií – lidské aktivity, socializace člověka, vztahy mezi lidmi a vztah k náboženství a ideologiím. Diplomová práce pracuje zejména s pojmy kulturně-historické památky a kultura lokální, která se dle Heřmanové a Patočky (2008) dále dělí na kulturu hmotnou a nehmotnou. Tyto pojmy jsou pro práci stěžejní, jelikož z nich vyplývá vytvořená metodika měření kulturního potenciálu.

Metod měření potenciálu je několik, avšak zaměřeny jsou na cestovní ruch, nikoliv přímo na kulturu. Pro účely práce bylo nutné vytvořit vlastní metodiku, jež byla zkonstruována po komparaci přístupů k měření. Zjištění, že metodika Jana Bíny (2010) je ve svých kulturních aspektech velice podobná s dělením kultury Patočkou a Heřmanovou (2008), vedlo k založení vlastní metodiky právě na základě jeho metody. Bínova poslední aktualizace měření potenciálu cestovního ruchu zahrnuje detailní rozdělení kulturně-historických objektů, podobně, jako je dělí Patočka s Heřmanovou v hmotných prvcích lokální kultury. Právě tyto kulturní atraktivity byly z Bínovy metody převzaty pro vytvoření metodiky nové, zaměřené na kulturní potenciál. Bínova metoda se však nevěnuje kultuře nehmotné a rovněž tak opomíjí kulturní zařízení. Tyto kulturní atraktivity byly do vytvořené metodiky přidány.

Vlastní metodika měření kulturního potenciálu pro potřeby této diplomové práce tak zahrnuje 22 kategorií kulturních atraktivit, jimž jsou na základě významových stupňů přiřítány body, jejichž finální součet poté činí výsledný kulturní potenciál dané oblasti. Byla tak zkonstruována metodika, která je relativně snadno proveditelná, přičemž zahrnuje důležité kulturní kategorie pro co možná nejširší měření kulturního potenciálu pro rozvoj vybrané oblasti skrze cestovní ruch.

5 Charakteristika sledované oblasti a její představení skrze historii a strategické dokumenty města Dvora Králové nad Labem

V kapitole je vymezena zkoumaná oblast, která je krátce charakterizována základními údaji a stručným přehledem historie jejího hlavního města, Dvora Králové nad Labem. Následuje studie dvou strategických dokumentů rozvoje města, v níž je brán zřetel na kulturní aspekty rozvoje.

5.1 Vymezení sledované oblasti

Hodnocení kulturní potenciálu se týká správního obvodu ORP Dvora Králové nad Labem. Tímto správním útvarem se v aktualizaci své metodiky zabíral také Bína a z hlediska stanovení okolí města Dvora Králové nad Labem je to nejsnazší způsob. Důležitá je také samotná povaha ORP, kdy se takováto obec přímo podílí na správě záležitostí všech zahrnutých obcí, tím pádem i o kulturní rozvoj celé oblasti. Jak uvádí oficiální portál města (2018), s nabitím účinnosti II. fáze reformy veřejné správy v České republice 1. 1. 2003, se Městský úřad Dvora Králové nad Labem stal úřadem s rozšířenou působností. Současným zánikem okresů byla na obce s rozšířenou působností převedena většina jejich tehdejších kompetencí. Dle rozdělení Czech Tourism spadá ORP Dvůr Králové nad Labem do turistického regionu Krkonoše a Podkrkonoší a turistické oblasti Podkrkonoší (dále viz kapitola 3.4).

Územní obvod je tvořen 28 obcemi – Bílá Třemešná, Bílé Poličany, Borovnice, Borovnička, Dolní Brusnice, Doubravice, Dubenec, Dvůr Králové nad Labem, Horní Brusnice, Hřibojedy, Choustníkovo Hradiště, Kocbeře, Kohoutov, Kuks, Lanžov, Libotov, Litíč, Mostek, Nemojov, Stanovice, Trotina, Třebihošť, Vilantice, Vítězná, Velký Vřešťov, Vlčkovice v Podkrkonoší, Zábřezí – Řečice, Zdobín. Jejich rozložení je vidět v mapě 3:

Mapa 3: ORP Dvůr Králové nad Labem

Zdroj: Městský úřad Dvůr Králové nad Labem (2018)

Rozloha obvodu je 25 781ha (257,8 km²), což z ORP Dvůr Králové nad Labem činí devátým největším obvod Královehradeckého kraje. Krajský úřad Královehradeckého kraje (2018) dále vybraný ORP charakterizuje jako krajinu Krkonošského podhůří, s vyšším podílem lesů, rozkládajících se na 34 % území. Zemědělská půda pak zabírá 56,4 % území. Český statistický úřad (2018) uvádí k roku 2016 počet obyvatel celého správního obvodu na 27 120. Počet ekonomických subjektů je pak ke stejnému roku 6 482, kde se necelých 28 % subjektů pohybuje v odvětví obchodu, ubytování, stravování a pohostinství, 15,7 % ve stavebnictví, 14,7 % v průmyslu a 5,4 % v zemědělství, lesnictví a rybářství.

5.2 Stručná historie města Dvora Králové nad Labem

Jak uvádí Krsková (2001), první písemná zmínka o městě pochází ze soudního zápisu z roku 1270. Na začátku 14. století sužovala Dvůr neúroda a bída a vláda Jana Lucemburského mu rovněž neprosplávala, jelikož z důvodů potřeby peněz na účast v zahraničních válečných taženích byl Dvůr často zastavován.

Přídomek Králové získal Dvůr v 15. století, kdy Václav IV zapsal město své manželce Sofii Bavorské. Město tedy bylo královským věnným městem. Od této doby

se dle Krskové (2001) začíná objevovat název Králové Dvůr. Z hlediska tvorby lidové kultury se ve městě nacházela řada řemeslníků vyrábějících výrobky pro místní i do okolí, pila se medovina, začalo se vařit pivo a pěstovalo se obilí. Portál Dvůr Králové (2019a) zmiňuje husitské období, kdy jimi byl po zvolení nového hejtmána Zikmundem Dvůr Králové zabrán, avšak město následně na jejich stranu přešlo dobrovolně a zúčastnilo se i několika bitev. Krsková (2001) píše, že v 16. století se Dvůr Králové účastnil povstání proti císaři Ferdinandu I. a přišel tak o své statky. Ještě toho roku ale Ferdinand udělil Dvorským za účast na vzpouře odpuštění. Portál Dvůr Králové (2019) se v souvislosti s tímto obdobím zmiňuje o četných katastrofách. *„Asi nejhorší byl požár v roce 1572, kdy vyhořelo celé město kromě kostela a čtyř domů. Ani epidemie se nevyhnuly našemu městu. V roce 1582 to byla epidemie moru a později epidemie cholery“* (Dvůr Králové, 2019a).

17. století nebylo pro Dvůr Králové šťastné. Město se sice dle Krskové (2001) z počátku opět rozrůstalo, avšak následovaly události před a po bitvě na Bílé hoře, kdy se Dvůr Králové během stavovského povstání přidal na stranu odboje. Ferdinand II nechal majetek města zkonfiskovat a pokračující třicetiletá válka město dále ničila, což dokonalo dlouholetý úpadek. Na začátku 18. století prodali Dvorský část lesa se skalními výběžky hraběti Šporkovi a roku 1731 začal Matyáš Bernard Braun s žáky vytvářet galerii plastik. Portál Dvůr Králové (2019a) uvádí, že i přes tyto události se město v druhé polovině 18. století hospodářsky rozvíjelo, zejména v textilním, ale i bavlnářském průmyslu.

19. století ve Dvoře Králové bylo podle Krskové (2001) zcela přelomové. Události tohoto století změnili ráz města i styl života obyvatelstva. Rozvoj manufakturní výroby se projevil do nejrůznějších oblastí, ve Dvoře Králové zejména do výroby barvířů a tkalců. Ve městě se přesto více prosazoval faktorský systém. Zboží bylo vysoce kvalitní a vyváželo se do celé republiky a Dvůr Králové se z polozemědělského města stal městem továrním, zejména díky podnikání židů a Němců v textilním průmyslu. Dvůr Králové byl i v zahraničí znám jako „český Manchester“. S rostoucím počtem obyvatel ale rostl i počet onemocněných, především tuberkulózou a křivicí. Rozkvět dle Krskové (2001) zaznamenala kultura. Ve městě vznikla řada ochotnických spolků a začaly se pořádat sbírky na postavení městského divadla, kterým se roku 1874 stal Hankův dům. Dále se začaly stavět základní školy,

gymnázia a odborné školy, zakládaly se další spolky, čtenářské a literární, pěvecké spolky Záboj a Ludiše, či včelařské, navazující na tradici medu a medoviny. Lidé se začali více sdružovat a do města přijížděla i řada významných osobností jako Hanka, Purkyně, Rieger, Rais, Erben nebo Aleš.

Portál Dvůr Králové (2019a) považuje za jednu z hlavních událostí tohoto období den 16. září 1817 a objevení Rukopisu královédvorského spisovatelem, básníkem, jazykovědcem, literárním historikem, knihovníkem a pedagogem Václavem Hankou. Jedná se o nejstarší česky psaný text se 14 písněmi ze 13. století, který našel ve věži kostela sv. Jana Křtitele. Jak portál dodává *„přestože se ukázalo, že se jedná s největší pravděpodobností o padělek, který vytvořil Václav Hanka společně s přítelem, básníkem Josefem Lindou, a zřejmě i s dalšími, dokument významně ovlivnil atmosféru národního obrození a zapsal město výrazně do českých dějin. V současnosti je Rukopis královédvorský uložen v Knihovně Národního muzea v Praze“* (Dvůr Králové, 2019a, online). Nelze opomenout ani události Prusko-Rakouských válek roku 1866, které zasáhly celý hradecký region. Jak píše portál Dvůr Králové (2019a), Prusko během boje dvakrát Dvůr Králové okupovalo, až se nakonec stal pruským lazaretem. To znovu zanechalo opuštěné a vyrabované domy a přineslo bídu.

Jako každé jiné město, i Dvůr Králové nad Labem zasáhla první světová válka. Rozpad Rakousko-Uherska znamenal podle Krskové (2001) také konec Dvora Králové jakožto věnného města, ale hlavně připravil město o 90 procent trhů textilního průmyslu, čímž jen prohloubil vzniklou krizi. V meziválečném období první republiky se město pomalu vracelo k rozvoji průmyslu i kulturního života. Ještě za války je dokončena výstavba Tešnovské přehrady i Spořitelny na náměstí. Stěžejní pro Dvůr Králové nadále zůstává textilní odvětví, avšak všechny místní podniky zasáhne světová hospodářská krize roku 1929. V souvislosti se stoupající výrobou a klesající nezaměstnaností v sousedním Německu roste v pohraničí podpora nacionálního hnutí. Po Mnichovské dohodě roku 1938 přichází okres Dvůr Králové o 32 obcí z celkových 47.

Po skončení druhé světové války byli odsunuti Němci, což vzhledem k jejich podílu na celkovém obyvatelstvu významně změnilo národnostní skladbu regionu. V roce 1931 byla založena firma Vánoční ozdoby, DUV-družstvo, která je v současnosti *„největším výrobcem ručně vyráběných a malovaných skleněných*

vánočních ozdob v ČR. Řadí se rovněž mezi největší výrobce v EU.“ (Kudy z nudy, 2019). Po sametové revoluci začala dle oficiálního webu (2017) vyrábět ručně vyráběné skleněné ozdoby také firma Ozdoba CZ, která tím navázala na rodinnou tradici za první republiky v Bílé Třemešné.

Rok po skončení druhé světové války byl založen v současnosti nejpoblávnější objekt Dvora Králové nad Labem, ZOO Dvůr Králové nad Labem. Dnešním největším zaměstnavatelem v okolí je společnost JUTA a.s., založena podle informací z oficiálního webu (2010) v roce 1946 a o čtyři roky přestěhována do Dvora Králové nad Labem.

5.3 Strategické dokumenty Dvora Králové nad Labem a jejich komparace

Předmětem komparace jsou dokumenty Strategie rozvoje města Dvůr Králové nad Labem 2007 – 2016 a Program rozvoje města Dvůr Králové nad Labem 2016 – 2022. Zkoumány jsou cíle a opatření v oblasti kultury a rovněž její souvislosti v odvětví cestovního ruchu. Nejprve je každý z dokumentů zanalyzován, jsou vypsány specifické cíle i jejich opatření. V případě, že jsou opatření dále rozepsány na konkrétní objekty, kterých se týkají, je tak v textu uvedeno. Zřetel byl brán zejména na informace o kulturních atraktivitách týkajících se vytvořené metodiky (viz tabulka 6, kapitola 4.5.7) a s nimi zamýšlené rozvojové aktivity, které by mohly následně pomoci ve zhodnocení využití jejich potenciálu. Součástí obou dokumentů je také dotazníkové šetření mezi obyvateli, ze kterého jsou vzaty otázky a výsledky týkající se kultury a cestovního ruchu. Oba dokumenty jsou komparovány v tabulce 7, kde jsou všechny cíle a jejich opatření v obou zkoumaných odvětvích vypsány (viz dále kapitola 5.3.3).

5.3.1 Strategie rozvoje města Dvůr Králové nad Labem 2007 - 2016

Strategie rozvoje města Dvůr Králové nad Labem 2007 – 2016 (2007) si dává za cíl naplnit vizi o městě, kde se dobře žije. Ve strategických cílech pak zmiňuje na horizontální úrovni rozvoj města, se zachováním mimo jiné kulturních a společenských tradic s ohledem na udržitelnost rozvoje. Mezi tematickými cíli pak jsou zkvalitnění podmínek pro život a rovněž zvýšení atraktivity města s návazností na rozvoj cestovního ruchu. Oblasti cestovního ruchu a kultury pak tvoří prioritní osu vertikální.

Kulturou se zabývá jeden z prioritních cílů, představující si Dvůr Králové nad Labem jako „*město s širokou škálou možností trávení volného času pro všechny věkové kategorie a jednotlivé cílové skupiny*“ (Strategie rozvoje města Dvůr Králové nad Labem 2007 - 2016, str. 41.). Specifický cíl 3. 4. zaměřující se na širokou nabídku volnočasových aktivit a kvalitní zázemí pro jejich realizaci v oblasti č. 3 Kvalita života ve městě, navrhuje pro své splnění tři možná opatření:

1. Široká nabídka sportovních, kulturních a rekreačních aktivit v dobrém zázemí
2. Rozvoj spolkového života
3. Rozvoj specializovaných volnočasových zařízení pro různé cílové skupiny

Kultura je rovněž součástí oblasti č.4 Atraktivní město pro návštěvníky, kde je zohledňována z hlediska cestovního ruchu. Prioritním cílem této oblasti je vytvořit přirozené centrum cestovního ruchu s širokou nabídkou atraktivit místního až nadregionálního významu. Zmiňována je zejména zoologická zahrada a její využití v rozvoji, i udržování zelených ploch a veřejných prostranství a také udržování kulturních památek a dalších turistických atraktivit v rámci specifického cíle 4.3. Návrhy možných opatření jsou dva:

1. Údržba kulturních památek a dalších turistických atraktivit ve městě
2. Propagace kulturních památek a dalších turistických atraktivit ve městě a okolí

Všechny prioritní oblasti a specifické cíle ve Strategii rozvoje města Dvůr Králové nad Labem 2007 – 2016 (2007) byly před jejich finálním konstatováním podrobeny dotazníkovému šetření mezi občany, neziskovými organizacemi a podnikateli ve Dvoře Králové nad Labem. Co se týče výše zmíněných specifických cílů 3. 4. a 4. 3., s nabídkou kulturních akcí a volnočasových aktivit bylo v roce 2007 spokojeno 76 % dotazovaných občanů. Za největší atraktivitu města považují občané zoologickou zahradu, stejně tak jako podnikatelé, pro které znamená největší přínos pro svou činnost. 67 % občanů je spokojeno se stavem památek a péčí o ně. Jako další významné atraktivity pro turistiku vnímají Tyršovo koupaliště, Městské muzeum a kostel sv. Jana Křtitele.

5.3.2 Program rozvoje města Dvůr Králové nad Labem 2016 – 2022

Program rozvoje města Dvůr Králové nad Labem 2016 – 2022 (2016) nabízí široce rozepsanou charakteristiku obce a její hlavní oblasti. Součástí oblasti Vybavenosti města je také kultura, kde je výčet kulturních příspěvkových organizací, kulturních zařízení a nejvýznamnějších kulturních památek města. Ve shrnutí této kapitoly je pak uvedeno, že na rekonstrukci, modernizaci a opravy památek je nedostatek finančních prostředků. Rovněž je brán zřetel na absenci neziskových organizací, které by pořádali kulturní a společenské akce. V odvětví cestovního ruchu jsou také vyjmenovány významné atraktivity města i okolí, z větší části jde o kulturně-historické objekty. I zde bylo před stanovením strategie a cílů provedeno šetření mezi obyvateli města. Na otázku co se vám ve městě nejvíce líbí, zvolilo z uvedených možností 17 % dotázaných kulturní a společenský život. 29 % respondentů poté zvolilo na otázku, co se vám na vašem městě nelíbí možnost nedostatečný kulturní a společenský život. 37 % dotázaných obyvatel považuje za důležité řešit v dohledné době otázku možností a zařízení k trávení volného času, 31 % pak větší podporu a rozvoj cestovního ruchu.

Mezi projektové záměry v oblasti volného času Program rozvoje města (2016) uvádí revitalizace a rekonstrukce budov, vybudování stálého pódia pro kulturní akce na náměstí Václava Hanky, využití amfiteátru v zoo pro kulturní akce včetně letního kina, vybudování komunitního centra a vybudování stálé loutkové scény. V oblasti cestovního ruchu se projektové záměry povětšinou odvíjí od aktivit zoologické zahrady a jejího propojení s městem. Mimo to jsou ale záměrem i dlouhodobé tematické akce a větší důraz na regionální produkty včele s pralinkami Carla a vytvořením podnikové prodejny, či opět navázáním spolupráce se zoo.

Vizí v Programu rozvoje města Dvůr Králové nad Labem 2016 – 2022 (2016) je mimo jiné město s velkou variabilitou dostupných volnočasových aktivit a město jakožto atraktivní turistická destinace s navštěvovaným centrem a dalšími zajímavými místy. V oblasti volného času jsou uvedeny dva cíle. Prvním je zkvalitnění objektů, ploch a zařízení pro volnočasové aktivity, kde jsou tato opatření:

1. Rekonstruovat a zkvalitnit objekty, plochy a zařízení využívané především pro sportovní volnočasové aktivity
2. Rekonstruovat a zkvalitnit prostory určené pro volnočasové aktivity dětí
3. Rekonstruovat a zkvalitnit další objekty, plochy a zařízení využívané především pro volnočasové aktivity

Kultury se týká pouze poslední bod, konkrétně je zmíněna rekonstrukce budovy Hankova domu, městského kulturního zařízení Dvora Králové nad Labem. Důležitost tohoto projektu je stanovena jako střední.

Druhým cílem oblasti volného času je rozvoj volnočasových aktivit stávajících a potencionálních s následujícími opatřeními:

1. Usilovat o zajištění postrádaných volnočasových aktivit
2. Zlepšit podmínky pro provozování činnosti zájmových spolků
3. Usilovat o zajištění většího využití vybraných prostor vhodných pro volnočasové aktivity

Do prvního opatření spadá zajištění vybudování pódia na náměstí v centru, které by sloužilo pro pořádání kulturních akcí. Dále je zmíněna rekonstrukce budovy bývalých městských lázní, kde je nyní prodejna oblečení a cukrárna. Velká část obyvatel města by uvítala krytý bazén, který je zde také uveden, avšak pouze v rovině uvažování nad výstavbou. Druhý bod se týká činnosti zájmových spolků, kterým by mělo být vytvořeno komunitní centrum. Ve městě se nachází jeden registrovaný loutkařský spolek, kterému by město chtělo zajistit zázemí. Poslední bod usiluje o větší využití parku Schulzovy sady pro volnočasové aktivity, stejně tak jako najít další využití přírodního amfiteátru v areálu zoo. Všechny tyto projekty mají stanovanou střední důležitost.

Oblast cestovního ruchu se v rámci dvou cílů, zabezpečení obnovy a rozvoje turistické infrastruktury a zvýšení propagace, informovanosti a využití potenciálu města souvisejícího s cestovním ruchem, zabývá kulturou z hlediska těchto opatření:

1. Zajistit rekonstrukci kulturních památek a objektů
2. Zužítkovat potenciál města v oblasti cestovního ruchu

Opatření jsou blíže specifikovány. Rekonstrukce památek se týká revitalizace Valovy uličky, se střední důležitostí projektu, a zapojení se do revitalizace Braunova Betléma, s vysokou důležitostí, ale také opravy hradební zdi původního opevnění města. To se týká těch částí zdi, které jsou v soukromém vlastnictví, role města je tak spíše iniciační. Restaurování se týká i dalších kulturních památek – pomník odboje, kaple sv. Jana Nepomuckého, sousoší sv. Floriána, kaple Nejsvětější Trojice a v neposlední řadě vybudování památníku obětem holocaustu, tedy obnově památky židovského hřbitova, kde je dnes pouze torzo klasicistního náhrobku. Restaurování i oprava původního opevnění města mají střední důležitost.

Potenciál města lze dle Programu rozvoje města (2016) zužítkovat využitím historického potenciálu městských objektů, událostí či významných osobností. Využít by město chtělo také potenciálu řeky Labe a údolní nádrže Les Království a regionálních výrobků, vánočních ozdob a čokoládových produktů. Tyto projekty (kromě zužitkování potenciálu Labe) jsou neinvestičního typu se střední důležitostí.

5.3.3 Komparace programů rozvoje města Dvůr Králové nad Labem

Následující tabulka 7 shrnuje cíle a projekty z každého období a porovnává jejich podobné, či odlišné rysy. Před porovnáním je třeba zmínit, že zpracování obou dokumentů je na zcela odlišné úrovni, kdy je nová koncepce několikanásobně rozsáhlejší. Základní kostra obou strategií má však takřka totožnou podobu, i když se určité oblasti jmenují jinak, mají stejný charakter, čili se dají vzájemně porovnávat.

Tabulka 7: Komparace programů rozvoje města Dvůr Králové nad Labem

	2007 – 2016	2016 - 2022
Specifické cíle		
Kultura	Široká nabídka volnočasových aktivit a kvalitní zázemí pro jejich realizaci v oblasti	Zkvalitnění objektů, ploch a zařízení pro volnočasové aktivity Rozvoj volnočasových aktivit stávajících a potenčních
Cestovní ruch	Udržování kulturních památek a dalších turistických atraktivit	Zabezpečení obnovy a rozvoje turistické infrastruktury a zvýšení propagace, informovanosti a využití potenciálu města souvisejícího s cestovním ruchem
Opatření		
Kultura	<ol style="list-style-type: none"> 1. Široká nabídka sportovních, kulturních a rekreačních aktivit v dobrém zázemí 2. Rozvoj spolkového života 3. Rozvoj specializovaných volnočasových zařízení pro různé cílové skupiny 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rekonstruovat a zkvalitnit objekty, plochy a zařízení využívané především pro sportovní volnočasové aktivity 2. Rekonstruovat a zkvalitnit prostory určené pro volnočasové aktivity dětí 3. Rekonstruovat a zkvalitnit další objekty, plochy a zařízení využívané především pro volnočasové aktivity <ol style="list-style-type: none"> 1. Usilovat o zajištění postrádaných volnočasových aktivit 2. Zlepšit podmínky pro provozování činnosti zájmových spolků 3. Usilovat o zajištění většího využití vybraných prostor vhodných pro volnočasové aktivity
Cestovní ruch	<ol style="list-style-type: none"> 1. Údržba kulturních památek a dalších turistických atraktivit ve městě 2. Propagace kulturních památek a dalších turistických atraktivit ve městě a okolí 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zajistit rekonstrukci kulturních památek a objektů 2. Zužítkovat potenciál města v oblasti cestovního ruchu

Zdroj: vlastní zpracování (2018)

Jak je z tabulky 7 vidět, Program rozvoje města Dvůr Králové nad Labem 2016 – 2022 (2016) obsahuje v oblastech kultury a cestovního ruchu prakticky stejné specifické cíle a opatření, jaké byly stanoveny v předchozím dokumentu Strategie rozvoje města Dvůr Králové nad Labem 2007 – 2016 (2007), přičemž je dále rozšiřuje a konkretizuje. Z podobnosti, až stejnosti cílů a opatření lze také vydedukovat, že město Dvůr Králové řeší obecně v oblastech kultury a cestovního ruchu stejné problémy, jako před více jak deseti lety.

Program na nyní probíhající období (2016) má v oblasti kultury dva specifické cíle, na rozdíl od předchozího jednoho, v oblasti cestovního ruchu pak shodně jeden. Dokument pro předchozí období (2007) mluví v obecné rovině o široké nabídce volnočasových aktivit a udržování objektů, které jsou turistickými atraktivitami, zatímco v současném programu jsou tyto cíle rozepsány a jak vidno z analýzy dokumentu výše, u každého opatření jsou přímo popsány konkrétní objekty, kterých se například v oblasti kultury týkají rekonstrukce, či jaké spolky vyžadují větší

podpory. Ze současného programu tak názorně vyplývá, na jaké subjekty ve vybraných oblastech se chce město zaměřit a kterým chce v období 2016 – 2022 věnovat pozornost. Díky tomu lze tyto poznatky použít v závěrečném zhodnocení výsledků měření kulturního potenciálu oblasti ORP Dvůr Králové nad Labem a jeho využití v rozvoji oblasti. Toto detailní rozpracování ve strategii rozvoje na minulé období schází, tudíž není ani možné na konkrétních příkladech zjistit, zdali byly cíle splněny, či zdali se tyto cíle přenesly i do dalšího období.

Program rozvoje města Dvůr Králové nad Labem 2016 – 2022 (2016) je tak co se obsahu a zpracování týče přehlednějším a lépe využitelným dokumentem, s detailně rozepsanými specifickými cíli a opatřeními, což lze využít pro potřeby této diplomové práce.

6 Kulturní potenciál ORP Dvůr Králové nad Labem

Kulturní potenciál vybrané oblasti je měřen vytvořenou metodou autora práce. Vytvořená metoda měření spočívá v sekundární a komparativní analýze, kterou je šetřeno 22 kategorií kulturních atraktivit (viz tabulka 8) ve vybrané lokalitě ORP Dvůr Králové nad Labem.

Tabulka 8: Kategorie kulturních atraktivit

Kategorie kulturních atraktivit	
Historické městské soubory (viz oddíl 6.1.1)	Muzea, galerie (viz oddíl 6.1.12)
Historické vesnické soubory (viz oddíl 6.1.2)	Muzea v přírodě, skanzeny (viz oddíl 6.1.13)
Zámky (viz oddíl 6.1.3)	Lázeňská místa (viz oddíl 6.1.14)
Hrady, tvrze, zříceniny (viz oddíl 6.1.4)	Zoologické zahrady, zooparky (viz oddíl 6.1.15)
Křesťanské sakrální památky (viz oddíl 6.1.5)	Botanické zahrady, arboreta (viz oddíl 6.1.16)
Židovské památky (viz oddíl 6.1.6)	Vinařský věhlas (viz oddíl 6.1.17)
Vojenské památky (viz oddíl 6.1.7)	Pivovarnický věhlas (viz oddíl 6.1.18)
Pietní památníky (viz oddíl 6.1.8)	Místní produkty (viz oddíl 6.1.19)
Technické památky (viz oddíl 6.1.9)	Společenská a zábavní zařízení (viz oddíl 6.1.20)
Archeologické památky (viz oddíl 6.1.10)	Kulturní akce (viz oddíl 6.1.21)
Historická podzemí (viz oddíl 6.1.11)	Veletrhy a tematické trhy (viz oddíl 6.1.22)

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Po měření kulturního potenciálu vytvořenou metodou autora práce v kapitole 6.1 následují její výsledky. V tabulce 31 (kapitola 6.2) je finální součet všech obodovaných kulturních atraktivit, který tak tvoří výsledný kulturní potenciál ORP Dvůr Králové nad Labem. Výsledky jsou dále shrnuty a demonstrovány pomocí dvou map (mapy 4 a 5, kapitola 6.3) znázorňujících rozmístění kulturních atraktivit. Závěrem této kapitoly pak je komparace výsledků měření vytvořenou metodou této diplomové práce s měřením Jana Bíny roku 2010, kde jsou porovnávány společné kategorie kulturních atraktivit obou metod a zjištěné odlišnosti výsledků jsou na základě provedené sekundární a komparativní analýzy zdůvodněny.

6.1 Měření kulturního potenciálu metodikou vytvořenou autorem diplomové práce

Každá kategorie kulturních atraktivit je rozdělena do několika významových stupňů, založených na významnosti kulturní atraktivity, v některých případech její pouhé přítomnosti v oblasti. V případě splnění významového stupně je odpovídajícím

kulturním atraktivitám přiřazen určitý počet bodů na základě vytvořené metodiky (viz dále tabulka 6, kapitola 4.5.7). Přisuzování významových stupňů nejčastěji vychází z údajů v katalogu Národního památkového ústavu, který památky klasifikuje označením národní kulturní památka apod. U atraktivit, kde bylo nutné rozhodnout, zdali daný objekt splňuje alespoň dolní hranici významnosti, je využíváno opět Národního památkového ústavu a jeho informací o významu památkové hodnoty u každého evidovaného objektu. Využívány jsou také databáze nejrůznějších asociací spjatých s danou kategorií kulturních atraktivit, jako v případě technických památek atd. V několika případech je zapotřebí subjektivně rozhodnout o významu dané atraktivity, což usnadňuje autorova znalost vybrané lokality.

Oddíl každé kategorie kulturních atraktivit (oddíly 6.1.1 až 6.1.22) obsahuje pro lepší orientaci znovu vypsané významové stupně. Poté následuje samotná analýza daných atraktivit, jejich posuzování, zdůvodnění zařazení, či nezařazení do měření kulturního potenciálu a tabulka s konečným výčtem kulturních atraktivit splňujících daná kritéria významových stupňů. U vybraných atraktivit, zpravidla s největším bodovým ohodnocením, je formou příloh přiložena fotodokumentace.

6.1.1 Historické městské soubory

Historické městské soubory jsou děleny do dvou významových stupňů:

- A - městské památkové rezervace
- B - městské památkové zóny

Národní památkový ústav (NPÚ) (2015a) eviduje v celé České republice 39 městských památkových rezervací a 255 městských památkových zón. Památkové rezervace se vyznačují nenarušenou strukturou s řadou kulturních památek, které patří k tomu nejcennějšímu v zemi. Památkové zóny se odlišují svým architektonickým obrazem, jenž nemusí být tak jednotný jako v případě rezervací.

Dvůr Králové nad Labem, konkrétně jeho centrum (viz příloha 1), je zapsané jako městská památková zóna od 1. 11. 1990. NPÚ ho popisuje jako „*vrcholně středověké opevněné lokační město vzniklé při románském dvorci se souborem staveb od gotiky po 1. pol. 20. století s cennými veřejnými stavbami na obvodu historického jádra. Doklad středověkého urbanismu s mladší architekturou*“ (NPÚ, 2015a). Turistický portál

Dvůr Králové (2019b) zmiňuje v souvislosti s náměstím T. G. Masaryka starou radnici postavenou roku 1572, která kvůli požáru dostala současnou podobu v roce 1833. Dnes slouží jako reprezentační prostor města a výstavní síň. Na náměstí se dále nachází secesní budova České spořitelny z roku 1910, vedle ní zdobeným dům s podloubím č. p. 85, kašna se sochou Záboje odhalena roku 1857 při oslavách čtyřicátého výročí nalezení Rukopisu královedvorského, která byla po přestěhování vrácena na své původní místo roku 2005 a mariánský sloup z let 1750-54. V okolí hlavního náměstí se pak mimo jiné nalézají městské opevnění a Šindelářská věž, jediná dochovaná z původního opevnění, Kohoutův dvůr se špýcharem a vstupní bránou, dnes sloužící jako muzeum, kostel sv. Jana Křtitele, či sousední náměstí Václava Hanky a náměstí Odboje.

Tabulka 9: Kulturní potenciál historických městských souborů v oblasti

	stupeň A	stupeň B
Dvůr Králové nad Labem		X

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Město Dvůr Králové nad Labem je zapsané jako městská památková zóna, a je tedy v tabulce 9 pro kategorii historických městských souborů kulturní atraktivitou stupně B. Jiná městská památková rezervace ani zóna se v ORP Dvůr Králové nad Labem nenachází.

6.1.2 Historické vesnické soubory

Také historické vesnické soubory jsou děleny do dvou významových stupňů:

- A – vesnické památkové rezervace
- B – vesnické památkové zóny

Jak píše NPÚ (2015a), na území České republiky se nachází 61 vesnických památkových rezervací a 2015 vesnických památkových zón. Definice vesnických souborů je podobná jako u těch městských, pouze se jedná o drobnější měřítko a důraz na sepětí s okolní přírodou, ovlivňující detaily vesnického sídla. Mezi rezervacemi a zónami vesnického typu je menší rozdíl, než je tomu u měst, kdy i v případě památkových zón můžeme najít mimořádně hodnotné objekty.

Ve sledovaném území je jediná vesnice, chráněná jako vesnická památková zóna. Je jí část obce Vilantice, Chotěborky (viz příloha 2). Ty jsou chráněny od 1. 1. 2005

a NPÚ je popisuje jako „*drobnou vesnici na návrší u kostela v poloze krajinné dominanty*“ (NPÚ, 2015b). Významným objektem je gotický kostel Nanebevzetí P. Marie se zvonicí na kraji vsi obklopený hřbitovem, jenž je památkově chráněn už od roku 1958, stejně jako sloup se sochou sv. Jana Nepomuckého a rodný dům hudebního skladatele Františka Xavera Duška. Nejčerstvěji uznanou kulturní památkou je hostinec, zařazen minulý rok.

Tabulka 10: Kulturní potenciál historických vesnických souborů v oblasti

	stupeň A	stupeň B
Chotěborky		X

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Jak je znázorněno v tabulce 10, Chotěborky, jakožto vesnická památková zóna, splňují kritérium pro zařazení do stupně B. Žádná další vesnická památková zóna ani rezervace se ve sledované oblasti nenachází.

6.1.3 Zámky

Zámky jsou děleny do tří významových stupňů:

- A – zámky se statutem národní kulturní památky
- B – zámky s průvodcovskými prohlídkami
- C – jiné významné zámky

Zařazení hospitalu Kuks (viz příloha 3) mezi zámky je zcestné, avšak zkonstruovaná metodika nenabízí vhodnější kategorii a autor diplomové práce se chce vyhnout použití pomocné kategorie kulturních atraktivit „ostatních“. Jak se píše na oficiálním webu hospitalu (2019a), už v roce 1958 byl prohlášen kulturní památkou, ovšem jako státní zámek, nikoliv hospital. To bylo napraveno v roce 1995, kdy byl navíc povýšen na národní kulturní památku. Historie areálu Kuks sahá do konce 17. století, kdy nechal hrabě František Antonín Špork vystavět lázeňské budovy se zámkem a panským hostincem v blízkosti léčivého pramenu. Atmosféra tehdejší slávy lázní se dá popsat následovně: *Za Šporkova života se Kuks stal společenským centrem, kam se sjížděla šlechta, vzdělanci a umělci z celé Evropy. Prohlídky ještě prázdného hospitalu patřivaly v 1. třetině 18. století k povinnému programu hosta Šporkových lázní... stoupnete-li si dnes do ztichlé zahrady, nebudete chtít věřit, že se tu konaly velkolepé oslavy ctností a neřestí. Z kašen zde tenkrát tekly proudy vína, ale*

stačila jediná noc, aby s sebou tento rušný život navždy odnesla velká voda“ (Kudy z nudy, 2019a).

Jak dále vyplývá z oficiálního webu hospitalu (2019), po lázních zde bylo v prvních desetiletích 18. století postaveno závodíště, divadlo, další lázeňské domy, špitál s kostelem Nejsvětější Trojice a rodinnou hrobkou a také zámek a Dům filosofů s knihovnou. Místo však zasáhla řada povodní, požárů i válečných událostí a nakonec i nezáměr dědiců. Dodnes jsou zachovány některé lázeňské domy, hospoda U Slunce, torzo zámku s terasou a schodištěm, hospital Kuks a mimořádná sochařská výzdoba Matyáše Bernarda Brauna včele s řadami soch Ctností a Neřestí. Za hospitem se nachází také bylinková zahrada.

V barokním komplexu na Kuksu je dle oficiálního webu (2019) po znovuotevření po rozsáhlé revitalizaci roku 2015 umožněna prohlídka hrobky rodu Šporků, lapidária s originály soch, cyklu nástěnných maleb Tanec smrti, či expozic lékárenství, barokního tisku a dalších (dále viz kapitola 6.1.12). Nedaleko je další národní kulturní památka, Braunův Betlém (dále viz kapitola 6.1.13).

Ve sledovaném okolí se dále nalézá zámek v městské části Žireč ve Dvoře Králové nad Labem. Původně samostatná vesnice se k městu připojila v roce 1964. Jak informuje web Kudy z nudy (2019b), před dnešním zámkem stála na jeho místě tvrz z roku 1581, která byla předána jezuitům. Dnes se na tomto místě nachází barokní areál se zámkem, bylinkovou zahradou, parkem a kostelem sv. Anny. Zámek však není chráněn jako kulturní památka, ani se v něm nekonají prohlídky. Slouží jako Domov sv. Josefa pro nemocné roztroušenou sklerózou. V areálu je tak možná návštěva zahrady a parku, expozice cyklistiky v bývalé sýpce a zprovozněna je také expozice v kostele sv. Anny o barokním areálu Žireč, která by měla být v budoucnu rozšířena i do sousední kočárovny. Vidět lze například jediný dochovaný jezuitský betlém v České republice. Žireč je navíc zmiňována v materiálech turistických i programu rozvoje na současné období. Z těchto důvodů, lze po subjektivním zvážení zařadit zámek do posledního stupně kategorie zámků.

Další barokní zámek je v Bílých Poličanech vznikuvší dle Hotelu Zámek Bílé Poličany (2019) rovněž z tvrže postavené roku 1584. V jeho okolí se nachází rozlehlý krajinářský park s odvodňovacím systémem a hospodářské objekty. Od 1999 patří zámek do rukou Hasičské vzájemné pojišťovny, a.s., která provedla rozsáhlé

rekonstrukce. Nyní je zámek provozován jako tří hvězdičkový hotel. Na zámku se po dobu deseti let od roku 1996 hrálo tzv. divadélko. Došlo na 64 představení, v nichž účinkovali umělci téměř všech pražských divadel. Stejně jako místní sýpka a venkovský dům č. p. 76 je areál zámku chráněn jako kulturní památka, přesto však nelze zámek pro své současné fungování považovat za dostatečně významný pro splnění alespoň třetího stupně.

Tabulka 11: Kulturní potenciál zámků v oblasti

	stupeň A	stupeň B	stupeň C
Hospital Kuks	X		
Žireč			X

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Zařazení do stupně A v tabulce 11 plně splňuje národní kulturní památka Hospital Kuks. Další barokní komplex v Žirči lze označit za významný zámek posledního stupně C, na který však již nedosáhl zámek v Bílých Poličanech, zejména kvůli svému nynějšímu provozu, kdy funguje jako hotel, a ani jeho okolí z hlediska kulturního potenciálu nepředstavuje v tuto chvíli žádnou větší možnost pro kulturní rozvoj regionu.

6.1.4 Hrady, tvrze, zříceniny

Kategorie hradů, tvrzí a zřícenin se dělí obdobně jako předešlá kategorie zámků:

- A – hrady, zříceniny se statutem národní kulturní památky
- B – hrady, tvrze, zříceniny s průvodcovskými prohlídkami nebo upravené pro prohlídku
- C – jiné významné hrady, tvrze, zříceniny

Ve zkoumané oblasti se nalézá několik zaniklých hradů, tvrzí a zřícenin. Katalog hrady v Čechách, na Moravě a ve Slezsku (2019) eviduje následující objekty: Bradlo u Hostinného, Dubenec – Kozamberk, Choustníkovo Hradiště, Starý Vřešťov – Na hradě, Velký Vřešťov a Zátluky. V knize Časy hradů v Čechách 3 (1996) se pak zmiňují Velehrádek a Šušpárek. Všechny vyjmenované objekty jsou podle katalogu zbytky zaniklých hradů a tvrzí, na jejichž místě se povětšinou nachází pouze reliéfní pozůstatky. V případě Bradla u Hostinného se v knize dále píše, že zde byly provedeny v šedesátých letech minulého století archeologické vykopávky, které odhalily zbytky

opevnění, základy věže a hospodářských budov. Jedná se však pouze o nepatrné zbytky zdiva. I na místě bývalého hradu v Choustníkově Hradišti lze vidět fragmenty zdiva, nevede k němu žádná turistická trasa, ale je chráněn jako kulturní památka ČR, stejně jako zbytky hradu ve Velkém Vřešťově.

Na místě tvrze Zátluky nedaleko Dolního Dehtova, se dnes nachází altán u rybníka, jehož výstavba však poškodila dochovanou kamennou zídku. Místo je poblíž vyznačené turistické trasy.

Tabulka 12: Kulturní potenciál hradů, tvrzí a zřícenin v oblasti

	stupeň A	stupeň B	stupeň C
Nic nenalezeno			

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Vzhledem k povaze zmíněných pozůstatků hradů, tvrzí a zřícenin, lze jen stěží některou z nich, i přes označení za kulturní památku ČR, považovat za tolik významnou, aby mohla být v tabulce 12 uvedena do některého z významových stupňů kulturního potenciálu. Podobných drobných pozůstatků je po celé České republice spousta a jejich někdejší význam je v dnešní době minimální. Zmínku o nich najdeme pouze ve specializovaných knihách či databázích a z hlediska kulturního potenciálu nejsou v porovnání s objekty v ostatních kategoriích dostatečně atraktivní.

6.1.5 Křesťanské sakrální památky

Křesťanské sakrální památky metodika dělí do následujících tří stupňů:

- A – kostely, kláštery, kaple se statutem národní kulturní památky
- B – kostely, kláštery, kaple s průvodcovskými prohlídkami nebo upravené pro prohlídku
- C – jiné významné kostely, kláštery, kaple

Dle Programu rozvoje města Dvůr Králové nad Labem (2016) je kostel sv. Jana Křtitele (viz příloha 4) jednou z hlavních atraktivit ve městě. Během turistické sezóny je provozována prohlídka s průvodcem zahrnující 64 metrů vysokou věž s výhledy na město i okolí a také kobka s expozicí, kde byl nalezen roku 1817 Rukopis královedvorský. Dvorský kostel spadá tedy do stupně B. NPÚ (2015c) jeho význam hodnotí jako národní.

Stupeň B splňují rovněž kostel sv. Mikuláše v Horní Brusnici (viz příloha 5), kostel sv. Bartoloměje v Lanžově (viz příloha 6) a kostel sv. Anny v Žirči (viz příloha 7), jelikož jsou uzpůsobeny pro prohlídky, které zde probíhají o Noci kostelů (2019).

V ORP Dvora Králové nad Labem se dále nalézají 25 dalších objektů typu církevní a sakrální stavby, které jsou chráněnou kulturní památkou. K významným patří kostel sv. Kříže s farou v Choustníkově Hradišti, jenž je NPÚ (2015d, 2015e) ceněn pro svůj národní význam, stejně jako sousoší Nejsvětější Trojice ve Stanovicích od Matyáše Bernarda Brauna. Tyto dva jmenované objekty byly po zvážení označeny jako jiné významné kostely, kláštery a kaple stupně C.

Tabulka 13: Kulturní potenciál křesťanských sakrálních památek v oblasti

	stupeň A	stupeň B	stupeň C
Kostel sv. Jana Křtitele		X	
Kostel sv. Mikuláše		X	
Kostel sv. Bartoloměje		X	
Kostel sv. Anny		X	
Kostel sv. Kříže s farou			X
Sousoší ve Stanovicích			X

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Ve sledované oblasti se nachází šest křesťanských objektů splňujících kritéria zařazení do měření kulturního potenciálu oblasti. Čtyři kostely jsou uzpůsobeny k prohlídkám, jsou tak v tabulce 13 zařazeny do stupně B. Kostel sv. Kříže s farou je NPÚ veden jako objekt s národním významem, stejně jako sousoší Nejsvětější Trojice ve Stanovicích. Tyto dvě kulturní atraktivity tak lze označit za jiné významné křesťanské památky stupně C.

6.1.6 Židovské památky

Židovské památky jsou rozdělené podle stejných kritérií jako křesťanské:

- A – židovské památky se statutem národní kulturní památky
- B – židovské památky s průvodcovskými prohlídkami nebo upravené pro prohlídku
- C – jiné významné židovské památky

Jak uvádí turistický portál Dvůr Králové (2019c), první židovské rodiny do Dvora Králové nad Labem přicházely v polovině 19. století. Roku 1890 postavili místní Židé synagogu. Synagoga stála až do 60. let minulého století, kdy byla z důvodů stavby silnice zbourána. Dnes na tomto místě stojí pomník ve tvaru Davidovy hvězdy navrhnutý Jaroslavem Černým, ale dokončený až jeho synem Otou Černým. Památník byl vysvěcen roku 2008. Stejný osud měl také židovský hřbitov, ten byl v šedesátých letech zbořen a zůstal jen klasicistní náhrobek a původní stromy. Na jeho místě se nachází park.

Tabulka 14: Kulturní potenciál židovských památek v oblasti

	stupeň A	stupeň B	stupeň C
Nic nenalezeno			

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Ani ostatní obce ORP Dvůr Králové nad Labem nedisponují žádnou významnou židovskou památkou, jakou není ani pomník Davidovy hvězdy ve Dvoře Králové nad Labem. Ve sledované oblasti se tak nenachází žádná dostatečně významná židovská památka a tabulka 14 je prázdná.

6.1.7 Vojenské památky

Vojenské památky dělí vytvořená metodika do dvou stupňů:

- A – vojenské památky se statutem národní kulturní památky
- B – jiné významné vojenské památky

Nejbližší vojenskou památkou je pevnost Josefov a poměrně nedaleké jsou také dělostřelecké tvrze a pevnosti v pohraničí. Ty všechny však leží mimo ORP Dvůr Králové nad Labem. Přestože se zde v historii událo několik vojenských konfliktů (nejvýznamnější Prusko-Rakouská válka v roce 1866), podle e-databáze technických památek České republiky (a okolí) (2019), se v oblasti nenachází žádná vojenská památka.

Tabulka 15: Kulturní potenciál vojenských památek v oblasti

	stupeň A	stupeň B
Nic nenalezeno		

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Ve sledované oblasti nebyla nalezena žádná dostatečně významná vojenská památka, a tabulka 15 je tak stejně jako předchozí tabulka židovských památek prázdná.

6.1.8 Pietní památníky

Stejně jako vojenské památky se do dvou významových stupňů dělí i pietní památky:

- A – pietní památky se statutem národní kulturní památky
- B – jiné významné pietní památníky a vojenské hřbitovy

Pietních památníků, včetně drobnějších pamětních křížů a smírčích křížů, je ve zkoumané oblasti několik. Spolek pro vojenská pietní místa (2014) eviduje následující: pomník, respektive hrob obětem války 1866 v Hřibojedech a Zálesí, pomníky obětem 1. světové války v Dubenci, Horní Brusnici, Horním Dehtově, Hvězdě (část Hřibojed), Kocbeři, Kocléřově, Sedlci, Třebihošti, Velkém Vřešťově, Vilanticích a Zboží (část Dvora Králové nad Labem) a pomníky obětem 1. a 2. světové války v Bílé Třemešné, Doubravici a Huntířově. V Nové Kocbeři, části obce Kocbeře, se nalézá lesní hřbitov s několika hroby, hrobem obětem války 1866 a pomníkem obětem 2. světové války, stejně tak v Choustníkově Hradišti je hned několik pietních památek jako hrob obětí války 1866, pomníky obětem 1. a 2. světové války, a obětem 2. světové války, pietní místo obětem 2. světové války a památník obětí pochodu smrti.

Na webu spolku (2014) se dále píše, že ve Dvoře Králové nad Labem je řada hrobů a pozůstatků ze starého vojenského hřbitova, na němž se nachází i hroby obětem války 1866. Rovněž je ve městě již zmiňovaný pomník obětem holocaustu na místě bývalé synagogy (dále viz kapitola 6.1.6). Dále zde jsou pomník obětem války 1866 a 1. světové války, dva pomníky obětem 2. světové války, pomník a hroby obětem 2. světové války a vojáků Rudé armády na stávajícím hřbitově, na němž je několik dalších hrobů a kenotafů vojáků a legionářů, dále památníky obětem odboje, fašismu i obětem květnové revoluce a nakonec pamětní desky Antonína Wagnera, R. A. Dvorského a pomník Václava Hanky.

Tabulka 16: Kulturní potenciál pietních památek v oblasti

	stupeň A	stupeň B
Nic nenalezeno		

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Řada pietních památek ve Dvoře Králové nad Labem nebo Choustníkově Hradišti je, na rozdíl od ostatních vyjmenovaných pietních památek umístěných v okolních vesnicích, evidována NPÚ (2015f) jako chráněná kulturní památka, avšak bez národního významu. Žádné z nich tak nelze přikládat dostatečný význam, pro udělení alespoň druhého stupně významu v tabulce 16. Ve sledované oblasti tak nebyla nalezena žádná dostatečně významná památka pro uvedení do měření kulturního potenciálu.

6.1.9 Technické památky

Památky technického typu jsou děleny do tří stupňů:

- A – technické památky se statutem národní kulturní památky
- B – technické památky s průvodcovskými prohlídkami nebo upravené pro prohlídku
- C – jiné významné technické památky

Jednou z nejvýznamnějších památek Královedvorská vůbec je Tešnovská přehrada u Lesa Království (viz příloha 8). Mnohým je známa spíše jen jako Přehrada Les Království, avšak dle Martinka (2009) je první zmíněný název tím nejvýstižnějším. Vznikla v reakci na velkou vodu v roce 1897 a dokončena byla roku 1919. Vedle se nachází domek hrázného a vodní elektrárna. Jak Martinek pokračuje, Tešnovská přehrada u Lesa Království byla atraktivitou prakticky ihned po svém postavení. Nacházely se zde dvě restaurace, dnes již zaniklé, krátce po spuštění provozu zde také fungoval až do padesátých let minulého století nemojovský převoz s půjčovnou lodiček.

Jak je uvedeno na webu Přehrada Les Království (2019), od roku 1964 je přehrada chráněna jako kulturní památka a v roce 2010 byla označena za národní kulturní památku. Splňuje tedy první stupeň významnosti.

Ve zkoumané oblasti se nalézají více technických památek. Jak píše web Podkrkonoší (2019), nedaleko Kuksu je v obci Stanovice Šporkův mlýn postaven v 16.

století. Jeho vybavení se nedochovalo a dnes slouží jako restaurace a penzion. O kousek vedle je bývalý pískovcový lom sv. Klimenta, který byl v provozu v dobách výstavby lázeňských budov v Kuksu a pevnosti Josefov. Nyní zde je přírodní galerie soch. Přímo před hospitem Kuks je inundační kamenný most se sochou Krista Salvátora spojující lázeňskou a hospitalní část areálu.

V jiných místech ORP Dvůr Králové nad Labem jsou v e-databázi technických památek České republiky (a okolí) (2019) uvedeny objekty jako Raisova chata s rozhlednou na vrcholu Zvičina (671 m.n.m.), zaniklý městský lom Dvora Králové nad Labem, dva kryté dřevěné mosty mezi městem a přehradou, zaniklá Sochorova vila, na jejímž místě vzniklo parkoviště pro supermarket, vila Gočárova pro rodinu Sochorových s národním významem NPÚ (2015g) a nakonec mlýny. Mimo jiné, vodní Tešnovský, zaniklý kvůli výstavbě přehrady, rozbořený Sýkorník a dále větrné mlýny na Saubergu ve Vítězné a také v Borovnici, který byl zbořen a nyní probíhá stavba jeho repliky.

Tabulka 17: Kulturní potenciál technických památek v oblasti

	stupeň A	stupeň B	stupeň C
Tešnovská přehrada u Lesa Království	X		
Vila Gočárova pro rodinu Sochorových			X

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

V žádném z výše vyjmenovaných objektů po Tešnovské přehradě u Lesa Království se nekonají prohlídky, ani tak nejsou uzpůsobeny. Lze tedy spekulovat o jejich větším významu pro zařazení do třetího stupně, kam byla v tabulce 17 z hlediska přiděleného národního významu od NPÚ (2015g) zařazena pouze vila od architekta Josefa Gočára pro rodinu Sochorových.

6.1.10 Archeologické památky

Archeologické památky jsou děleny do dvou stupňů:

- A – archeologické památky se statutem národní kulturní památky
- B – jiné významné archeologické památky

Dle Archeologického ústavu AV ČR (2019), Archeologické mapy České republiky (2019) a Národního památkového ústavu (2015h) se v ORP Dvůr Králové nad Labem nenachází žádné významné archeologické naleziště ani jednotlivé nálezy.

Tabulka 18: Kulturní potenciál archeologických památek v oblasti

	stupeň A		stupeň B	
Nic nenalezeno				

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Tabulka 18 kategorie archeologických památek je vzhledem k jejich nepřítomnosti ve sledované oblasti prázdná.

6.1.11 Historická podzemí

U historických podzemí je v důležité pouze jedno kritérium, tedy:

- A – podzemní areály s průvodcovskými prohlídkami

Za historická podzemí by bylo možné považovat bývalé stříbrné doly na jižním sklonu vrcholu Zvičina. Jak říká ve své přednášce Zvičina a její tajemství Martinek (2019), s těžbou začal vlastník panství z Bílých Poličan, František Karel hrabě Kotulínský. Pozůstatky lze najít v místě zvaném Havírna, odkud vede štola směrem ke Zvičině. Délka byla odhadem 600 až 800 metrů, avšak poličanští začali na samém kraji zdroje stříbra a pokračovali špatným směrem. Těžba tak neměla velký úspěch. Další pokušitelé byli miletínští, ti dle písemných pramenů začali u Želejova, ale štola nebyla nalezena. Když se v horní Třebihošti stavěla vodárna, narazilo se na rámy staré štoly, což je zapsáno v místní kronice i stavebním deníku. Místo se stále propadá.

Dále se dle Martinka (2019) na Zvičině těžila modrá hrncířská hlína, která byla údajně vytěžena. Modrá hlína byla v nedávné době objevena ve Fričově rokli u Vřesníku. Na Zvičině bylo rovněž možné nalézt acháty, jaspisy, chalcedony, karneoly a topazy. Veškeré štoly jsou zavaleny a žádné podobné objekty se ve zkoumané oblasti nenacházejí.

Tabulka 19: Kulturní potenciál historických podzemí v oblasti

	stupeň A		
Nic nenalezeno			

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Ve sledované oblasti se nenachází žádná historická podzemí, v nichž by se konaly průvodcovské prohlídky. Tabulka 19 kategorie historických podzemí je tudíž prázdná.

6.1.12 Muzea, galerie

Muzea a galerie jsou rozděleny do tří stupňů:

- A – muzea, galerie celostátního významu, popř. se statutem národní kulturní památky
- B – muzea, galerie oblastního významu, popř. s turisticky atraktivním zaměřením
- C – ostatní muzea, galerie

Významným muzeem oblasti je Městské muzeum v Kohoutově dvoře ve Dvoře Králové nad Labem (viz příloha 9). Oficiální web muzea (2019) informuje, že se zde nachází dvě stále expozice a galerie. Expozice jsou na téma tradice výroby vánočních ozdob, rozdělené do dvou částí – výroby a vzorkovny, a historie města Dvora Králové nad Labem a textilního průmyslu na Královedvorsku. Obě tak odkazují k důležitým aspektům tradice města. Galerie nabízí cyklus olejomaleb křížové cesty od Jana Václava Bergla.

Ve stejném městě se nachází také již zmiňované muzeum cyklistiky v barokním areálu v městské části Žireč. Expozice se rozprostírá dle turistického portálu Dvůr Králové (2019d) na třech podlažích, plných exponátů od nejstarších velocipedů, přes závodní kola, až po slavná kola z filmů. Vzhledem k působení Domova sv. Josefa na žirečském zámku je sbírka kol rozšířena o expozici zdravotních pomůcek k léčbě roztroušené sklerózy. Ve Dvoře Králové nad Labem bylo také muzeum Old Racing Collection zaměřené na motocykly. To se již před lety stěhovalo do jiných prostor, ale otevřeno znovu prozatím nebylo. V Neumannově vile (prohlášené za kulturní památku) v areálu Safari parku Dvůr Králové je umístěna Galerie Zdeňka Buriana, což je podle oficiálního webu Safari parku (2015a) malířova největší stálá expozice na světě. Celkem 147 obrazů prohlášených za národní kulturní památku je rozděleno podle období do čtyř místností, od prvohor po čtvrtohory. Nutno vzít v potaz, že národní památkou jsou obrazy a budova vily, nikoliv samotná galerie.

V ORP Dvůr Králové nad Labem je předním muzeem České farmaceutické muzeum Kuks (viz příloha 10), které je střediskem Univerzity Karlovy v Praze. Jak se píše na oficiálním webu muzea (2019), expozice je umístěna v barokní budově

hospitalu a popisuje vývoj farmacie v českých zemích. Součástí je původní barokní lékárna z roku 1750, ukázky léčiv, přípravků a dalších farmaceutických disciplín. V roce 2014 bylo otevřeno také Rentzovo muzeum barokního tisku v renovovaném Lázeňském domě. Web muzea (2013) informuje, že co do kvality si tvorba rytce Michaela Heinricha Rentze nezádá ve svém oboru ani s dílem Matyáše Bernarda Brauna. Jedná se o jediné Rentzovo muzeum na světě. Třetím muzeem v Kuksu je rodinné muzeum veteránů. Dle oficiálního webu (2019) jsou zde vozidla různých značek, prototyp motocyklu Jára Cimrmana nebo sbírka šicích strojů.

Další muzeum ve zkoumané oblasti je v Bílé Třemešné, kde mezi lety 1626 až 1628 pobýval Jan Amos Komenský. Jak uvádí ve své publikaci Bělinová (1991), žil zde s manželkou Dorotou na zámečku, kde tvořil před odchodem do exilu. Na místě zámečku je dnes vila s pamětní síní, kde jsou vystaveny dokumenty, fotografie i model bývalého zámku. V nedaleké vesnici Dolní Dehtov se nalézá Galerie akademického sochaře a malíře Františka Šorma, která je podle webu Kudy z nudy (2019c) z části umístěna ve zrekonstruované stodole. Malíř se zabýval lidským utrpením, ale i pohledy na Prahu či rodný kraj.

Tabulka 20: Kulturní potenciál muzeí a galerií v oblasti

	stupeň A	stupeň B	stupeň C
Městské muzeum Dvůr Králové nad Labem		X	
České farmaceutické muzeum Kuks		X	
Galerie Zdeňka Buriana			X
Muzeum historie cyklistiky v Žirči			X
Rentzovo muzeum barokního tisku			X
Rodinné muzeum veteránů			X
Památník Jana Amose Komenského			X
Galerie akad. sochaře a malíře Františka Šorma			X

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Městské muzeum ve Dvoře Králové nad Labem spolu s Českým farmaceutickým muzeem Kuks splňují podmínky zařazení do druhého stupně B. Veškerý zbytek zmiňovaných muzeí a galerií může být zařazen do stupně třetího, jelikož v něm není stanoveno nic o nutné významnosti a stačí tedy, že v dané oblasti jsou a fungují. V ORP Dvůr Králové nad Labem je tak, jak vidno z tabulky 20, dalších šest muzeí či galerií stupně C.

6.1.13 Muzea v přírodě, skanzeny

Muzea v přírodě a skanzeny mají pouze dva významové stupně:

- A – muzea v přírodě, skanzeny celostátního významu
- B – ostatní muzea v přírodě, skanzeny, expozice v původních objektech

Skanzen v ORP Dvůr Králové nad Labem není žádný. Za jediné „muzeum“, či spíše galerii v přírodě, se dá označit Braunův Betlém (viz příloha 11). Jak je uvedeno na oficiálním webu Betléma, jedná se o „skupinu soch a reliéfů vytvořených proslulým barokním umělcem Matyášem Bernardem Braunem, které byly vytvořeny a ponechány ve volné přírodě v Novém lese mezi městem Dvorem Králové nad Labem a Kuksem“ (Braunův Betlém, 2019). Jak z textu dále vyplývá, Braunův Betlém nechal vystavět František Antonín hrabě Špork, vlastník Kuksu, který chtěl ze zakoupeného lesa udělat vycházkové, odpočinkové místo pro své lázeňské hosty (dále viz kapitola 6.1.3). Vzhledem k tomu, že je Braunův Betlém situován venku, byl za dobu své existence, zhruba od roku 1732, značně poničen, ať už přírodou nebo člověkem. Dnes je na seznamu památek, které plánuje Česká republika zapsat na Seznam světového dědictví UNESCO.

Tabulka 21: Kulturní potenciál muzeí v přírodě a skanzenů v oblasti

	stupeň A	stupeň B
Braunův Betlém	X	

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Kategorie muzea v přírodě vystihuje povahu Braunova Betléma ze všech kategorií kulturních atraktivit vytvořené metodiky nejlépe. Z tohoto důvodu je umístěn právě zde. Pro svoji unikátnost a fakt, že je národní kulturní památkou, je zařazen v tabulce 21 do stupně A.

6.1.14 Lázeňská místa

Do dvou významových stupňů jsou rozdělena také lázeňská místa:

- A – obce se statutem lázeňského místa s vyvinutou lázeňskou čtvrtí a s širším kulturním a společenským významem
- B – ostatní obce se statutem lázeňského místa

Věhlasné lázně, nazývány Šporkovy, se před staletími nacházely v Kuksu. Z lázní však zbylo jen několik budov. Místo je dnes známé pro zachovalý barokní areál hospitalu Kuks (viz kapitola 6.1.3).

Pod vrcholem Zvičina se nalézají Lázně u Mariánské studně pod Zvičinou, které jsou dle knihy Engelen a Martinka (2015) již od konce 19. století známé jako lázně klimatické. Jezdilo se sem léčit nemoci dýchacího ústrojí, chudokrevnost a nemoci nervové. Základ lázním položil Jan Hetfleisch, který zde začal prodávat občerstvení a nechal nad pramenem vystavět dřevěnou kapličku. Brzy zde vznikly dřevěné vany na koupele a hostinec, vedle něhož nechal postavit vilu s třiceti pokoji. Klienty byly zprvu zejména lyžaři. V roce 1912 byl zřízen tenisový kurt a o tři roky později malý skokanský můstek. Místo nabíralo na popularitě, hotel se stal luxusním ubytováním, byl vybudován bazén s vodou přímo z Mariánské studánky a také skokanský můstek s nájezdem. Od zabrání Sudet byl areál až do devadesátých let zanedbáván. Poté ho začali spravovat Nizozemci Nancy a Eric Engelen, kdy došlo k rozsáhlým rekonstrukcím lázní i přilehlých budov. Od roku 2010 se zde nachází informační centrum, které dvakrát získalo titul nejlepšího infocentra Královehradeckého kraje.

Tabulka 22: Kulturní potenciál lázeňských míst v oblasti

	stupeň A		stupeň B	
Nic nenalezeno				

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Lázně u Mariánské studně pod Zvičinou nejsou obcí se statutem lázeňského místa. Nejbližší takovou obcí jsou Lázně Bělohrad, ležící však mimo zkoumanou oblast. Ve zkoumané oblasti se nenachází žádné lázeňské místo, a tabulka 22 pro tuto kategorii je tak prázdná.

6.1.15 Zoologické zahrady, zooparky

Následující kategorie kulturní atraktivity je dělena do dvou stupňů:

- A – nejvýznamnější zoologické zahrady a areály typu safari
- B – ostatní zoologické zahrady a zooparky

Zoologická zahrada ve Dvoře Králové nad Labem (viz příloha 12) bezpochyby splňuje náležitosti zařazení do stupně A. Jak lze vyčíst s oficiálního webu ZOO (2019b),

od roku 2018 používá označení Safari park Dvůr Králové, což poukazuje na její zaměření. Začala roku 1946 jako zookoutek, který se v první polovině 50. let díky správci Josefu Fabiánovi dále rozrůstal. Výrazná modernizace a růst nastaly pod ředitelem Františkem Císařovským na přelomu 50. a 60. let, kdy se ZOO stala druhou největší v Československu, čítající 28 ha. Historickým mezníkem zahrady bylo období Josefa Vágnera, jenž ji nasměroval dodnes trvajícím směrem na Afriku, kam pořádal expedice, z nichž dovážel africkou faunu, čímž zajistil na 2000 nových zvířat. Roku 1968 vypracoval projekt afrického safari, který ale byl dokončen až ředitelem Pavlem Sukem roku 1988.

Od roku 2012 je ředitelem Přemysl Rabas, pod nímž došlo k dalším výstavbám a úpravám. Jak je uvedeno na NPÚ (2015ch), Africké safari Josefa Vágnera, jak se této části ZOO od roku 2014 přezdívá, bylo 4. 10. 2016 prohlášeno za kulturní památku s národní hodnotou. ZOO je proslulá zejména chovem nosorožců, včetně ohrožených bílých severních. Nyní ZOO dle oficiálního webu (2019b) chová přes 2 500 zvířat v 418 druzích, jedná se o největší sbírku afrických zvířat v Evropě a je zde několik expozic jako Africká savana, Tropické bažiny, Vodní svět i již dříve zmiňovaná Galerie Zdeňka Buriana (dále viz kapitola 6.12). Safari lze dle příručky Jambo (2018) absolvovat Afrika truckem, Safari busem, vlastním vozem či pěšky. Součástí nabídky ZOO je rovněž ubytování v podobě Safari kempu, Restaurace Lemur, Safari park pro děti, lanový park Katika miti, pivovar Safari, možnost být ošetřovatelem na jeden den, možnost adopce zvířete a další služby.

Ze statistik Unie Českých a Slovenských zoologických zahrad (2017) vyplývá, že dle počtu zaměstnanců a celkových příjmů je Safari park Dvůr Králové na druhém místě mezi zoologickými zahradami v České republice (první Zoo Praha), podle počtu návštěvníků pak na třetím místě (první Zoo Praha následovaná Zoo Zlín).

Tabulka 23: Kulturní potenciál zoologických zahrad a zooparků v oblasti

	stupeň A	stupeň B
Safari park Dvůr Králové	X	

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Spolu s areálem hospitalu Kuks, nedalekým Braunovým Betlémem a Tešnovskou přehradou u Lesa Království se jedná o nejvýznamnější kulturní objekt ORP Dvůr Králové nad Labem. Safari park Dvůr Králové splňuje kritérium

nejvýznamnějších zoologických zahrad či areálů typu safari, a je tedy v tabulce 23 zařazen do prvního stupně A.

6.1.16 Botanické zahrady, arboreta

Stejně jako zoologické zahrady, i botanické zahrady a arboreta se dělí do dvou stejných významů:

- A – nejvýznamnější botanické zahrady a arboreta
- B – ostatní botanické zahrady a arboreta

Arboretum, tedy sbírka živých dřevin, ani botanická zahrada se dle Unie botanických zahrad České republiky (2019) ve zkoumané oblasti ORP Dvůr Králové nad Labem nenalézají. Nejbližší je Botanická zahrada léčivých rostlin v Hradci Králové.

Tabulka 24: Kulturní potenciál botanických zahrad a arboret v oblasti

	stupeň A	stupeň B
Nic nenalezeno		

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Tabulka 24 pro botanické zahrady a arboreta je prázdná, jelikož se žádný takový objekt ve zkoumané oblasti nenachází.

6.1.17 Vinařský věhlas

U kategorie vinařského věhlasu je uveden pouze jeden stupeň významu:

- A – sídla s obecně známými vinnými sklepy

Zašlou slávu lázní v Kuksu se od roku 2005 snaží navrátit společnost Vinné sklepy Kutná Hora, která vlastní zdejší vinice. Z článku webu Zemědělec (2018) se dá zjistit, že kukská vinice je položena 280 m.n.m., má půl hektaru a nachází se v labském údolí naproti baroknímu hospitalu. Pěstují se zde burgundské odrůdy a podle majitele Lukáše Rudolfského zaznamenala vinice loni dosud největší úrodu. Jedná se o jeden ze dvou oficiálně registrovaných vinogradů v Královehradeckém kraji.

V hospitálním sklepení se také dle oficiálního webu hospitalu Kuks (2019b) nalézají Galerie vín SIDURI Kuks, tedy expozice vinného sklepa, kde se pořádají prezentace, degustace a školení budoucích sommelierů. Zároveň se na Kuksu koná vinobraní, tento rok proběhne již 13. ročník.

Tabulka 25: Kulturní potenciál vinařského věhlasu v oblasti

stupeň A			
Nic nenalezeno			

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

O vinařském věhlasu se v případě tohoto sklepa a vinohradu nedá uvažovat. Pro danou oblast tak v kulturním potenciálu nemůže být vinařský věhlas zahrnut. Tabulka 25 pro tuto kategorie je prázdná.

6.1.18 Pivovarnický věhlas

Tentýž významový stupeň má také pivovarský věhlas:

- A – sídla s obecně známými pivovarskými restauracemi

Ve Dvoře Králové nad Labem se v minulosti nacházeli tři pivovary – Dolení, Hoření a Starý. Jak je dále v textu portálu Dvůr Králové (2019e) uvedeno, nejmladším a největším byl Klazarův pivovar. Ten byl roku 1948 znárodněn a o třicet let později se v něm uvařila poslední várka. Současným fungujícím pivovarem je Tambor, jenž letos slaví deset let existence. Za tu dobu vyrostl a je možné se s ním setkat po celé republice. Na oficiálním webu pivovaru (2019) je uvedeno, že se v něm pořádají prohlídky výrobnou piva s ochutnávkou a nalézá se zde i malá pivnice. Tambor má ve zvyku vařit i speciální výroční piva, naposledy například třináctka ke sto letům založení Československé republiky či dvanáctka Záboj k oslavě dvou set let od nalezení Rukopisu královedvorského. Také spolupracoval třeba s místním hokejovým týmem HC Rodos, pro který uvařil jedenáctistupňový ležák Teo Rodos. Nyní vzhledem ke spolupráci s Divadlem bratří Formanů nabízí polotmavý speciál Deadlager.

Ve městě se nachází další pivovar, který je umístěn ve zrekonstruované Restauraci Lemur v areálu Safari parku Dvůr Králové, pojmenovaný Safari. Podle oficiálního webu Safari gastro (2019) se jedná o evropskou raritu, kdy se pivovarem v zoologické zahradě může pochlubit jenom Belgická ZOO Pairi Daiza. Dvorská zoo pivovar otevřela v roce 2018. Jedním z cílů pivovaru je získání finančního příspěvku na chovatelský program Safari parku, tedy celosvětovou ochranu nosorožců. Právě podle nosorožců se jmenují hlavní piva Safari – světlé White Rhino Beer a tmavé Black Rhino Beer. Z každého prodaného piva je na program přispěno jednou korunou.

V nabídce jsou další čtyři speciální piva, jedním z nich je například African Queen Beer uvařeno z afrického chmelu. Mimo areál se až na výjimečné události nedá pivo koupit.

Tabulka 26: Kulturní potenciál pivovarského věhlasu v oblasti

stupeň A			
Nic nenalezeno			

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

V ostatních obcích ORP Dvůr Králové nad Labem nejsou dle Atlasu piv (2018) žádné další pivovary ani minipivovary. Přestože je vaření piva minimálně ve Dvoře Králové nad Labem letitou tradicí, nedá se mluvit o obecném věhlasu. Ostatně oba pivovary jsou na vybudování takové pozice, a s tím spojené známé pivovarské restaurace, příliš mladé a ani sláva Klazarova pivovaru neměla takových parametrů. Pivovarnický věhlas tedy v kulturním potenciálu sledované oblasti nefiguruje a tabulka 26 je prázdná.

6.1.19 Místní produkty

Místní produkty se dělí to tři významových stupňů:

- A – nejvýznamnější a turisticky atraktivní produkty s příslušnou infrastrukturou
- B – produkty jsou širě známé a jejich prodej je turistickou atraktivitou v regionálním měřítku
- C – nadmístně známá výroba a prodej tradičních regionálních produktů

Jak bylo napsáno v kapitole týkající se vymezení sledované oblasti, ORP Dvůr Králové nad Labem spadá to turistické oblasti Podkrkonoší. Zde pod stejným názvem existuje regionální značení, které má upozornit na zajímavé místní produkty. Jak píše Místní akční skupina Královedvorská (2018), produkty a výrobky z oblasti Podkrkonoší mohou získat značku Podkrkonoší – regionální produkt®. Je třeba splnit několik kritérií pro výrobce i výrobek:

- Výrobce musí být místní subjekt, musí mít kvalifikaci pro příslušnou výrobu, firma musí být bezdlužná, musí zaručit standardní kvalitu výroby a proces výroby nesmí poškozovat přírodu.

- Výrobkem musí být spotřební zboží nebo zemědělské a přírodní produkty nebo umělecká díla, musí zaručit standardní kvalitu, musí být šetrný k přírodě a musí mít jedinečné spojení s regionem. Spojení s regionem je rozděleno do několika dalších kategorií, ve kterých je nutno nasbírat určitý počet bodů.

Značku Podkrkonoší - regionální produkt® má podle oficiálního webu Asociace regionálních značek (2019) ve zkoumané oblasti 8 produktů. Jedná se o Přírodní mýdla a šampony z Mýdlárny Rozmarýnka v obci Zábřezí – Řečice, Podzvičinskou medovinu a Med ze včelí farmy Pod Zvičinou od Heleny Soprové ze Zábřezí, Pramenitou vodu ze Studně Mariánské v Lázních pod Zvičinou od firmy Pod Zvičinou s.r.o. v Bílé Třemešné, Podzvičinský čerstvý kozí sýr v syrovátce z Kozí farmy pod Zvičinou z obce Úhlejev, Podkrkonošské košíkářství Martina Mádleho ze Dvora Králové nad Labem, Skleněné ručně vyráběné ozdoby od firmy Ozdoba CZ s.r.o. ze Dvora Králové nad Labem a Královedvorské pivo Tambor.

Výrobou skleněných vánočních ozdob se zabývá také firma Vánoční ozdoby, DUV-družstvo, která v současnosti patří dle oficiálního webu (2017) k největším výrobcům ručně vyráběných a malovaných skleněných vánočních ozdob v České republice i Evropě. Navazuje na tradici výroby skla v Podkrkonoší z druhé poloviny 19. století. Firma byla založena v roce 1931 a od té doby existuje nepřetržitě dodnes. Zasloužila se o ukončení dovozu vánočních ozdob do Československa a sama se přemístila na zahraniční trhy. Její kolekce byly několikrát oceněny prestižními cenami – cena Grand Prix na světové výstavě v Bruselu v roce 1935 a zlatá medaile EXPO 58 opět v Bruselu v roce 1958. Dnes Vánoční ozdoby, DUV-družstvo nabízí přes 80 000 výrobků ve zhruba 600 odstínech s 3 až 6 efekty, což je kvantum jaké neumožňuje vydávání katalogu nebo ceníku.

Významnou firmou je společnost CARLA spol. s.r.o. ze Dvora Králové nad Labem vyrábějící cukrářské potravinářské produkty, včetně čokolády. Jak vyplývá z oficiálního webu společnosti (2019), vznikla roku 1992 a partnerské prodejny má po celé České republice včetně pobočky na Slovensku. Carla má řadu certifikací, mezi jinými i značku Český výrobek – garantováno Potravinářskou komorou ČR.

Tabulka 27: Kulturní potenciál místních produktů v oblasti

	stupeň A	stupeň B	stupeň C
Vánoční ozdoby, DUV-družstvo	X		
CARLA spol. s r.o.		X	
Královedvorský pivovar Tambor			X

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Na rozdíl od výrobku označených regionálním produktem Podkrkonoší, jsou produkty firem Carla a Vánoční ozdoby, DUV-družstvo známé, přičemž Vánoční ozdoby, DUV-družstvo patří k nejvýznamnějším prodejcům v odvětví. Přestože se nejedná turisticky o tolik atraktivní produkty, vzhledem k rozsáhlé infrastruktuře a významu z hlediska historie a rozvoje regionu lze zařadit Vánoční ozdoby, DUV-družstvo do prvního stupně. Turisticky atraktivnější, ale ne tak věhlasné produkty Carla pak do stupně druhého. Královedvorský pivovar Tambor splňuje podmínku nadmístně známého produktu, kdy je dostupný v různých koutech republiky a navíc může být zajímavým produktem pro úzkou skupinu gastroturistů⁵. Pivovar je zařazen do posledního stupně. Ostatní produkty mají význam spíše pro úzký okruh zájemců, tabulka 27 tak obsahuje tři položky.

6.1.20 Společenská a zábavní zařízení

Významové stupně společenských a zábavních zařízení se odlišují zejména významovým dosahem:

- A – kulturní centra, osvětová zařízení, koncertní sály, divadla pořádající představení s celostátním významem
- B – kulturní zařízení, koncertní sály, divadla, kina nadregionálního významu
- C – kulturní zařízení, divadla, kina regionálního významu

Hlavním kulturním zařízením zkoumané oblasti je Hankův dům. Jak se píše na webu Hankova domu (2018), postaven byl v letech 1867 až 1873 za účelem pořádání divadelních a filmových představení, plesů, koncertů všech žánrů a ostatních kulturně-vzdělávacích akcí. V roce 1969 prodělal objekt rozsáhlou přestavbu a jeho

⁵ Dle Zelenky a Páskové (2012, s. 69) „forma cestovního ruchu, jejíž účastníci jsou motivováni požitkem z konzumace, kultury stolování (atmosféra, vybavení a výzdoba stravovacího zařízení), testování a seznamování se s vybranými pokrmy a nápoji. Typickými aktivitami jsou návštěvy zvláštních restaurací, rybářských lodí, pивní slavnosti, exkurze do výroben potravin.“

opona byla roku 1980 odborně zrestaurována. Současnou náplní programu jsou plesy, koncerty swingové i populární hudby, přednášky a také dětské představení. Průměrně se konají dvě události týdně. Městské kulturní zařízení Hankův dům je příspěvkovou organizací města, která provozuje i kino Svět, nacházející se rovněž na náměstí Václava Hanky (viz příloha 13). Web kina Svět (2019) informuje, že promítá jak nejnovější díla světové i domácí produkce, tak prověřené klasiky a náročnější filmy v rámci Filmového klubu. Od roku 2012 má kino novou digitální technologii promítání filmů s 3D efektem. Promítací dny jsou úterý, středa, čtvrtek, kdy je vysílán jeden snímek, a víkend, kdy jsou oba dny vysílány snímky dva. Královedvorský (2017) píše, že několik promítání a divadelních představení proběhlo také ve zrekonstruovaném amfiteátru v Safari parku Dvůr Králové v rámci festivalu a stálý program má už několik sezón letní kino v obci Boháňka.

Ve Dvoře Králové nad Labem se dále nalézá Dům dětí a mládeže Jednička, který dle webu Jedničky (2019) nabízí možnosti využití volného času pro děti, studenty i dospělé. Pořádají výlety, kroužky, soutěže, tábory i programy pro školy a školky. Občasné kurzy a akce pořádá také městská knihovna Slavoj (2019), přednáškovým a koncertním sálem disponuje již zmíněné městské muzeum (viz dále kapitola 6.1.12) a divadelní a koncertní představení pořádá i pivovar Tambor (2019).

Nad Tešnovskou přehradou Les Království byla začátkem 20. století postavena Štěrbova vila, jež byla domovem bratří Štěrbů, kteří vedli výstavbu přehrady. Jak se dále píše na oficiálním webu vily (2019), Štěrbovi byli v padesátých letech donuceni sídlo prodat a po nich se zde vystřídal několik majitelů. Roku 2006 zakoupili místo nynější majitelé, kteří ho zrekonstruovali do současné podoby. Štěrbova vila tak dnes nabízí posezení s jídlem z domácího grilu, vlastní pivo, stálé pódium s přílehlou zahradou, kde se konají koncertní i divadelní představení nebo také přednášky a součástí objektu je rovněž Turistické informační centrum Dvora Králové nad Labem.

V obci Kuks se nachází tzv. Regionální vzdělávací centrum, které dle webu hospitálu Kuks (2019c) vzniklo v nevyužitých prostorech hospitalu. Jsou zde učebny, přednáškové sály, historická knihovna i divadelní sál s kapacitou šedesáti diváků. V okolních obcích daného území se často nachází zejména místní knihovny. Ty mají na svých webech uvedeny vesnice Bílé Poličany, Bílá Třemešná, Borovnice, Borovnička,

Dolní Brusnice, Doubravice, Horní Brusnice, Hřibojedy, Kocbeře, Lanžov, Nemojov, Vítězná – Huntířov, Vítězná – Kocléřov a Starobucké Debrné. Obce Choustníkovo Hradiště a Vlčkovice v Podkrkonoší mají na pořádání kulturních akcí kulturní domy. Místní spolky a kluby často pořádají různé slavnosti, koncerty a jiné akce také v kostelech, restauracích se sály, sportovních centrech či hasičárnách.

Tabulka 28: Kulturní potenciál společenských a zábavních zařízení v oblasti

	stupeň A	stupeň B	stupeň C
Hankův dům			X
Kino Svět			X
Štěrbova vila			X

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Jak je znázorněno v tabulce 28, kulturní zařízení celostátního nebo nadregionálního dosahu se v ORP Dvůr Králové nad Labem nenachází. Největší význam mají divadlo a kino na náměstí Václava Hanky – Hankův dům a kino Svět. Stále rostoucí je také program Štěrbovy vily. Tyto tři objekty tak lze zařadit do třetího stupně C.

6.1.21 Kulturní akce

Podobně jako u předchozí kategorie se odlišují i tři stupně kulturních akcí:

- A – nejvýznamnější festivaly, přehlídky, slavnosti s celostátním či mezinárodním významem
- B – kulturní akce, festivaly a slavnosti převážně s nadregionálním a celostátním významem
- C – pravidelné kulturní akce a slavnosti regionálního významu

Jak bylo napsáno v kapitole o měření potenciálu a vzniku vlastní metodiky této diplomové práce, kategorie či atraktivita v podobě kulturních akcí i následujících veletrhů a tematických trhů se ve většině případů odehrávají na místech ostatních, předešlých kulturních atraktivit. Svým způsobem se tak jedná už o využití jejich kulturního potenciálu, které kulturní akce, stejně jako veletrhy a tematické trhy rozšiřují, čímž se na celkovém kulturním potenciálu podílí.

Seznam kulturních akcí na turistickém portálu Dvůr Králové (2019f) pro rok 2019 vychází na tři stránky formátu A4. Parametry mezinárodní či celostátní události z nich nemá žádná. K nadregionálním akcím lze zařadit tradiční

Dny R. A. Dvorského, poprvé uspořádaný v roce 1994 u příležitosti 95. výročí narození Dvorského. Jak dále web Hankův dům (2019) uvádí, festival se věnuje swingové a jazzové hudbě, tedy hudbě, které se Dvorský jakožto kapelník souboru Melody Boys sám věnoval. Po dobu svého trvání si vydobyl místo mezi festivaly v daném žánru a účastní se ho interpreti z České republiky i zahraničí. V Žirči, městské části Dvora Králové nad Labem, se v barokním areálu zámku pořádají Svatoanenské zahradní slavnosti. Letos proběhne už osmnáctý ročník akce s bohatým kulturním programem.

V roce 2019 se bude podle webu události (2019) konat druhý ročník Královedvorského dne piva. Na náměstí T. G. Masaryka se představí několik pivovarů a doprovodem budou vystoupení populárních kapel. Festival je příležitostí pro představení místních pivovarů a patří k nejmladším ve sledované oblasti. Na hlavním náměstí se rovněž tradičně pořádají Svatováclavské slavnosti, Královedvorský majáles a na sousedním náměstí Václava Hanky Královedvorské hudební léto. Programem těchto akcí jsou dle portálu Dvůr Králové (2019g) především hudební vystoupení, kdy vystupují školní a místní soubory a ve večerních hodinách převážně populární kapely. Stále rostoucí nabídku kulturních akcí má Safari park Dvůr Králové zaměřených na faunu a africkou kulturu. Jedná se mimo jiné o Světový den žiraf, lvů a slonů, nosorožců a letní Africký festival.

Hudební festival klasické hudby v Kuksu se bude letos konat již po desáté. Jak je uvedeno na webu Zkus Kuks (2019), je nazván Hudební léto Kuks a poslední ročník se konal pod záštitou kardinála Dominika Duky a hejtmana kraje, Jiřího Štěpána. V kostele Nejsvětější Trojice v Kuksu vystupují přední interpreti a konají se zde i novodobé premiéry skladeb. V bývalých lázních Kuks se také pořádá akce s názvem Baroko naoko. Jedná se o oživení tehdejší slávy lázní a navození atmosféry pomocí hudby, tanců, dobových kostýmů, představení apod. Podobnou náplň, avšak zaměřenou na svatého Huberta má událost Svatohubertské slavnosti. Umělecky zaměřený je pak multižánrový festival Theatrum Kuks, jenž se opět snaží oživit zašlou slávu Kuksu za vrcholného období hraběte Šporka. Poslední kulturní akcí v Kuksu je již dříve zmiňované vinobraní, s bohatým programem. Letos bude třináctý ročník akce a každoročně se těší velké návštěvnosti.

V ORP Dvůr Králové nad Labem se také pořádá každoroční Noc kostelů. Dle oficiálního webu (2019) začala v České republice působit od roku 2011 a od té doby se setkává se stále větším zájmem návštěvníků. Ve sledované oblasti se Noc kostelů koná v kostelích sv. Jana Křtitele, Nejsvětější Trojice v Kuksu, sv. Anny v Žirči a několika dalších (viz dále kapitola 6.1.5). Poslední větší kulturní akcí je Kulturní léto na Tešnovské přehradě u Lesa Království. Letos půjde o druhý ročník, který, jak plyne z webu Štěřbovy vily (2019), obsahuje alternativní i populární hudební interprety, známé divadelní soubory i přednášející. I v ostatních obcích probíhají kulturní události, zejména masopust, zabíjačkové hody apod.

Tabulka 29: Kulturní potenciál kulturních akcí v oblasti

	stupeň A	stupeň B	stupeň C
Dny R. A. Dvorského		X	
Hudební léto Kuks		X	
Svatováclavské slavnosti			X
Královedvorský majáles			X
Královedvorský den piva			X
Baroko naoko			X
Theatrum Kuks			X
Noc kostelů			X
Kulturní léto			X

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Tabulka 29 pro tuto kategorii obsahuje devět položek. Za událost nadregionálního významu, tedy druhého stupně B, byly zvoleny Dny R. A. Dvorského a Hudební léto Kuks. Jedná se o žánrově vyhraněné akce, avšak mající vybudovaný věhlas mezi danou diváckou obcí. Dalších sedm z vyjmenovaných kulturních akcí lze označit za kulturní akce s významem pro celý region, tedy stupeň C.

6.1.22 Veletrhy a tematické trhy

Do tří významových stupňů jsou rozděleny také veletrhy a tematické trhy:

- A – nejvýznamnější veletrhy a výstavy důležité i v mezinárodním kontextu
- B – trhy spojené s výstavnictvím a kulturními akcemi důležité v nadregionálním kontextu
- C – ročně pořádané trhy, jarmarky a podobné akce regionálního charakteru

Na území ORP Dvůr Králové nad Labem se nepořádají žádné veletrhy. Nejvýznamnější trhy se konají ve Dvoře Králové nad Labem, Kuksu a Kohoutově. V hlavním městě oblasti jsou to Všeobecné a farmářské trhy, které se podle portálu Dvůr Králové (2019g) pořádají pravidelně každou středu v letních měsících na náměstí T. G. Masaryka. Před Vánočními svátky jsou před Hankovým domem Královedvorské Vánoce, což je tradiční řemeslný trh s ukázkami řemesel, divadlem a dalším doprovodným programem. Výstavy probíhají v městském muzeu Dvora Králové nad Labem, výstava drobného zvířectva v městské části Žireč.

Jak informuje web Zkus Kuks (2019), v Kuksu se na konci dubna pořádají Zahradnické trhy nabízející balkónové i zahradní rostliny, ovocné stromky, skalničky, kaktusy a další doplňkové zboží. Přizváni jsou i odborníci z University Karlovy přednášející na téma Léčivé rostliny a potraviny. Rovněž se zde pořádají Vánoční trhy. Areál bývá zaplněn více než stovkou stánků s tradičními výrobky a součástí trhů jsou také ukázky řemesel či různá představení. Určitým prolnutím výstavy a trhu je akce nazvaná Slavnosti koní, historie a řemesel. Jedná se o „*vystoupení koní pod sedlem, v záprahu i ve volnosti, chladnokrevníky při práci v lese a na louce, ukázky kování či koně ve službách policie*“ (Kudy z nudy, 2019d). Součástí jsou i dílny, prezentace řemesel, jarmark a občerstvení.

Letitou tradici a nadregionální věhlas mají Řemeslné trhy v Kohoutově, neboli Kohoutovská řemesla. První ročník proběhl v roce 1995, kdy se účastnilo 22 stánků. Jak pokračuje oficiální web obce (2019), dnes je toto číslo kolem 200 trhovců. Zaměřuje se na řemesla jako „*hrnčířství, malba, modelování, drátování, práce se slámou, kovářství, paličkování, výroba kovových šperků a mnohá další*“ (Kohoutov, 2019). Už po několik let je součástí také kulturní program, který se mimo jiné koná na dvou pódíích, kde vystupují místní i populární kapely. Drobný, ale tradiční Jarmark lidových řemesel se koná i v obci Zdobín.

Tabulka 30: Kulturní potenciál veletrhů a tematických trhů v oblasti

	stupeň A	stupeň B	stupeň C
Kohoutovská řemesla		X	
Královedvorské Vánoce			X
Všeobecné a farmářské trhy			X
Zahradnické trhy			X
Vánoční trhy Kuks			X
Slavnosti koní, historie a řemesel			X

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Několik výše zmíněných trhů spadá do posledního stupně významnosti C. Řemeslný trh v Kohoutově svou povahou a věhlasem překračuje hranice regionu, díky čemuž je v tabulce 30 zařazen do stupně B. Ohlas za Vánočními trhy v Kuksu stále stoupá, přesto jsou prozatím uvedeny v posledním stupni.

6.2 Výsledek měření kulturního potenciálu ORP Dvůr Králové nad Labem

V následující tabulce 31 je přehled získaných bodů kulturního potenciálu v každé ze sledovaných kategorií. Ve sloupcích A, B a C je uveden počet přiřazených atraktivit danému stupni významnosti. Poslední sloupec je součtem dosažených bodů v dané kategorii atraktivit. Poslední údaj na samotném dně tabulky je výsledný součet určující celkový kulturní potenciál zkoumané oblasti ORP Dvůr Králové nad Labem.

Tabulka 31: Bodové ohodnocení kulturního potenciálu ORP Dvůr Králové nad Labem

Atraktivita	A	B	C	Body
Historické městské soubory		1		30
Historické vesnické soubory		1		20
Zámky	1		1	80
Hrady, tvrze, zříceniny				
Křesťanské sakrální památky		4	2	190
Židovské památky				
Vojenské památky				
Pietní památníky				
Technické památky	1		1	65
Archeologické památky				
Historická podzemí				
Muzea, galerie		2	6	110
Muzea v přírodě, skanzeny	1			60
Lázeňská místa				
Zoologické zahrady, zooparky	1			60
Botanické zahrady, arboreta				
Vinařský věhlas				
Pivovarnický věhlas				
Místní produkty	1	1	1	40
Společenská a zábavní zařízení			3	30
Kulturní akce		2	7	55
Veletrhy a tematické trhy		1	5	35
Výsledek				775

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Kulturní potenciál zkoumané oblasti ORP Dvůr Králové nad Labem činí 775 bodů. Na pětistupňové škále stanovené v metodice měření tento výsledek spadá do

stupně čtvrtého, jehož rozmezí je 530 – 779 bodů a znamená rozsáhlý potenciál. ORP Dvůr Králové nad Labem má tedy rozsáhlý kulturní potenciál.

6.3 Shrnutí výsledků

Z výsledku je zřejmé, že kulturní potenciál sledované oblasti nemá daleko k označení výjimečného potenciálu, schází pouze pět bodů. Nejvíce bodů, více jak 100, získala sledovaná oblast v kategoriích Křesťanské sakrální památky a Muzea, galerie. V deseti kategoriích nezískal body žádné. I bez autorem přidanych čtyř posledních kategorií, by ORP Dvůr Králové nad Labem získal s dostatečným náskokem dost bodů (615 b) na zařazení do oblasti s rozsáhlým kulturním potenciálem. Na následujících stranách jsou vloženy dvě mapy (mapa 4 a mapa 5) zkoumané oblasti, na nichž je znázorněno, kde se kulturní atraktivity nacházejí. Velikost značky na mapě se odvíjí podle počtu bodů. Body za významové stupně byly rozděleny následovně:

- Nejmenší značka = kulturní atraktivity s nejvíce 20 body
- Střední značka = kulturní atraktivity mezi 21 až 44 body
- Velká značka = kulturní atraktivity se 45 a více body

Značky se zvětšovaly po 25 pixelech.

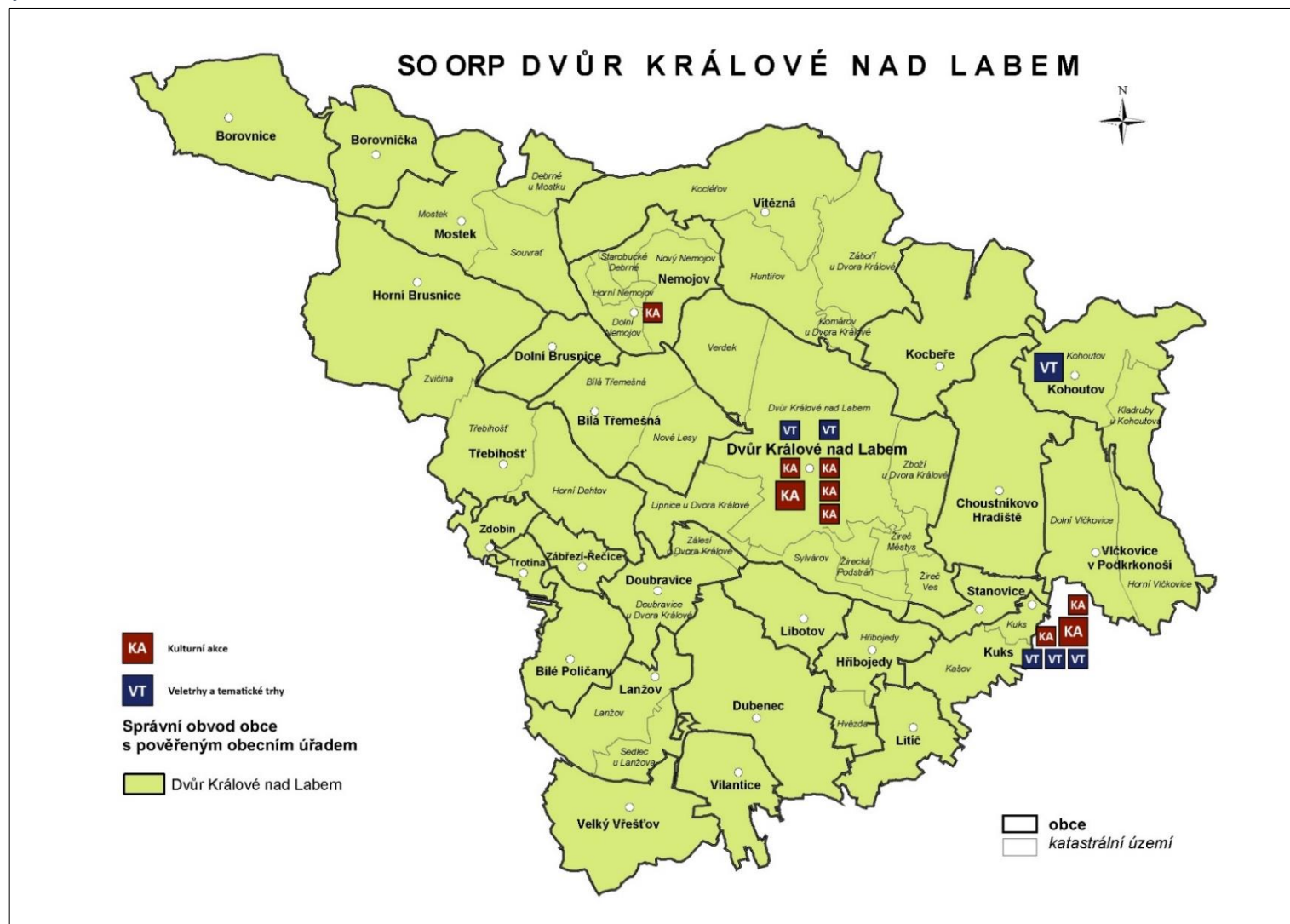
V první mapě jsou uvedeny všechny kategorie atraktivit kromě dvou posledních – kulturních akcí a veletrhů a tematických trhů. Ty mají svojí vlastní mapu z důvodů větší přehlednosti a také pro lepší znázornění jejich povahy, kdy se často odehrávají na místech označených v první mapě.

Mapa 4: Kulturní potenciál oblasti 1

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Mapa 5: Kulturní potenciál oblasti 2

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Pohledem na přiložené mapy lze zjistit, kde se kulturní potenciál ORP Dvůr Králové nad Labem nejvíce koncentruje. Jedná se o samotné město Dvůr Králové nad Labem a dále především Kuks a jeho blízké okolí. Kuks se dvěma památkami označenými za národní dokonce převyšuje hlavní město regionu. Nelze opomenout ani Nemojov a jemu blízkou přehradu. Tento triumvirát na řece Labi je pro kulturní potenciál oblasti zcela stěžejní. Zároveň tato trojice tvoří jakousi pomyslnou hranici, kdy většina další hodnocených objektů je jižně od nich. Anomálií obou map je obec Kohoutov a její slavnosti lidových řemesel, Kohoutovská řemesla. Nachází se severně od oné pomyslné linie a navíc, na rozdíl od ostatních kulturních akcí a veletrhů a tematických trhů, nejsou Kohoutovská řemesla využitím jiného významného kulturního objektu. Protipólem může být obec Vilantice a její část Chotěborky, kde se i přes fakt, že je tato obec zapsána jako historický vesnický soubor nekonají žádné kulturní akce či trhy významnějšího charakteru.

Při porovnání obou map je zjevné, že spolu vzájemně souzní, z čehož plyne skutečnost, že kulturní akce a tematické trhy vyžívají kulturního potenciálu stávajících objektů. O tom že ho tyto dvě složky i dále rozšiřují, zase svědčí příklad křesťanských sakrálních památek. Příklad by byl lépe viditelný, kdyby se kulturní akce Noc kostelů nepočítala v provedeném měření pouze jako jedna samostatná akce. V druhé mapě je tedy vložena jen jednou, vzorově do Dvora Králové nad Labem. Akce se však odehrává na více místech najednou, tedy v případě dané oblasti ve všech kostelech zobrazených na první mapě středně velikou značkou. Z toho plyne, že právě tato kulturní akce přispěla ke zvýšení kulturní atraktivity kostelů, a tím i ke zvýšení kulturního potenciálu vybrané oblasti, kdy jsou tyto kostely nově přizpůsobeny k prohlídkám a dají se tak lépe využít k regionálnímu rozvoji, například skrze cestovní ruch, tak jak to v posledních letech dělá právě Noc kostelů.

I z tohoto důvodu se nabízí komparace s měřením dané oblasti Bínou v roce 2010, ze které by mohlo být viditelné, jakým směrem se ORP Dvůr Králové nad Labem a jeho kulturní potenciál ubírá.

6.3.1 Komparace s měřením potenciálu oblasti v roce 2010

Když měřil, na žádost Ministerstva pro místní rozvoj, Jan Bína v roce 2010 svojí aktualizovanou metodou potenciál cestovního ruchu pro celou Českou republiku, oblast ORP Dvůr Králové nad Labem získala celkem 780 bodů. V případě atraktivit

shodujících se s metodou použitou pro tuto diplomovou práci (tzn. vše od historických městských souborů až po pivovarský věhlas z tabulky 20 výše) je zjištěno, že tyto položky v roce 2010 získaly 435 bodů, což je o 180 bodů méně než nyní.

Výsledky z let 2010 a 2019 je možné díky provedené sekundární analýze v této diplomové práci porovnat atraktivitu po atraktivitě, a zjistit tak, v jakých oblastech došlo k největším rozdílům.

Historické městské a vesnické soubory se nijak nezměnily. První přírůstek bodů je u zámků, kdy byl v roce 2019 označen rekonstruovaný zámek v Žirči jako jiný významný zámek, tedy stupeň C. Nabraných 15 bodů ze zámků je ale v měření 2019 ztraceno v následující položce hradů, tvrzí a zřícenin, kde byla roku 2010 označena zřícenina v Choustníkově Hradišti jako jiná významná zřícenina. Výrazný rozdíl je v křesťanských sakrálních památkách. Roku 2010 byla jedna, ve Stanovicích, označena prvním stupněm významnosti, tedy za statut národní kulturní památky. Tímto statutem je v obci označen Braunův Betlém, ten je však v onom měření zařazen do kategorie jiné atraktivity, a ne křesťanské sakrální památky. V obci je sousoší Nejsvětější Trojice, které je chráněné pouze jako kulturní památka, ne národní. NPÚ má pouze v katalogu uvedeno národní význam. V celém sledovaném ORP s nenachází národní kulturní památka křesťanského sakrálního typu, toto označení je tedy liché. Druhým stupněm nebyla v této kategorii v roce 2010 označena žádná památka, nyní hned čtyři. Způsobené je to především zavedením Noci kostelů, rok po původním měření potenciálu, díky níž je hned několik kostelů nově uzpůsobených k prohlídce.

Následující židovské a vojenské památky obdržely i letos nula bodů. V roce 2010 byl na rozdíl od roku 2019 v Choustníkově Hradišti označen jeden objekt za jinou významnou pietní památku. Není však zcela jasné, o kterou z několika pietních památek v obci se jedná. Dvě technické památky byly v původním měření označeny za jiné významné včetně Tešnovské přehrady u Lesa Království. Ta byla roku 2010, zřejmě až po provedení analýzy, označena za národní kulturní a technickou památku. Z tohoto důvodu je zde v letošním měření znatelný nárůst bodů. Archeologické památky a historická podzemí znovu neobdržely žádné body.

Další znatelný nárůst je v oblasti muzeí a galerií, kdy je v roce 2019 ve třetím stupni ostatní muzea a galerie dvojnásobný počet objektů. Přibyly Rentzovo muzeum barokního tisku, Rodinné muzeum veterána v Kuksu a Galerie akademického sochaře

a malíře v Dolním Dehtově. Úprava byla provedena v případě kategorie muzeí v přírodě, kam byl letos zařazen Braunův Betlém, který byl v Bínově měření z roku 2010 uveden jako jiná atraktivita za pouhých dvacet bodů. Nyní byl, i vzhledem k tomu, že byl označen NPÚ za národní kulturní památku, zařazen do zmíněné položky a rovnou do jejího prvního stupně ohodnoceného šedesáti body.

Z následujících položek lázeňská místa, zoologické zahrady, zooparky, botanické zahrady, arboreta, vinařský věhlas a pivovarnický věhlas získal ORP Dvůr Králové nad Labem, stejně jako před devíti lety, body prvního významového stupně za Safari park Dvůr Králové.

Jak z komparace vidno, kulturní potenciál oblasti se zvyšuje nabýváním významu památek, a to i za pomoci jejich rozšiřování a péče o ně jako třeba u kostelů nebo zámku v Žirči. Významnou roli hraje také aktivita Národního památkového ústavu a jeho ochrany památek.

6.4 Využití kulturního potenciálu v ORP Dvůr Králové nad Labem

Využití kulturního potenciálu oblasti je zřejmé už z druhé přiložené mapy, která koresponduje s mapou první. Kulturní akce či tematické trhy se konají právě na místech kulturně atraktivních. Z hlediska regionálního rozvoje je však kulturní potenciál využíván širěji než pouze pomocí kulturních akcí, veletrhů a tematických trhů. Pro rozvoj oblasti pomocí cestovního ruchu je kulturní potenciál stěžejním zdrojem. Program rozvoje města Dvůr Králové nad Labem 2016 – 2022 (2016), ale i předchozí Strategie rozvoje města Dvůr Králové nad Labem 2007 – 2016 (2007) zdůrazňují ve svých cílech důležitost zajištění rekonstrukce kulturních památek a objektů, čímž udržují a někdy dokonce navyšují kulturní potenciál objektů a zároveň umožňují jeho další využití v rozvoji.

Na místech kulturních atraktivit se odehrávají, jak lze vyčíst z Programu rozvoje města Dvůr Králové nad Labem 2016 - 2022 (2016), nejrůznější události i mimo kulturní sféru. Často se jedná o ryze turistické, sportovní anebo společenské aktivity. Cestovní ruch využívá kulturního potenciálu města podle turistického portálu města (2019h) např. skrze Městský památkový okruh, který je situován k místům, označeným NPÚ jako kulturní památky, jež jsou součástí centra vedeného jako městský památkový soubor. Jak je na webu (2019ch) dále uvedeno, město rovněž využívá svého historického potenciálu prostřednictvím jiné naučné stezky – Po stopách války 1866.

Přestože se v okolí nenachází žádná v měření zjištěná významná pietní či vojenská památka, tato událost bylo pro město tak významná, že naučná stezka zde našla hned 18 zastavení s informačními tabulemi a informacemi o průběhu bitvy u Dvora Králové nad Labem. To jen svědčí o faktu, že i když některé památky a jiné kulturní atraktivity nezískaly potřebný významový stupeň pro zahrnutí do celkové kulturního potenciálu oblasti, mají alespoň místní význam, který může být stále hojně využit pro rozvoj regionu. Kromě kulturních akcí typu Noc kostelů je takto využíváno i sakrálních památek. V nedávné době byla vybudována např. Kostelní cesta Horní Brusnice vedoucí od kostela sv. Mikuláše v Horní Brusnici na vrchol Zvičiny ke kostelíčku sv. Jana Nepomuckého. Pěší trasa a cyklotrasa vede také přes vesnickou památkovou zónu v Chotěborkách. Podobně mohou být využity např. v analýze měření zmíněné zříceniny, kterých je v oblasti několik, či významná židovská minulost města. V jejím případě je v programu rozvoje města zmíněno jako jedno z opatření vybudování památníku obětem holocaustu.

Potenciál kulturní a historický využívá rovněž naučná stezka Se Zábojem po stopách rukopis. Podobné naučné stezky se nacházejí dále především v okolí barokního areálu v Kuksu, ale třeba i kopce Zvičiny a okolí Tešnovské přehrady u Lesa Království, kde tak obdobně cestovní ruch využívá kulturního potenciálu místa. Jde o naučné stezky jako Šporkův Kuks, Křížová cesta 21. století na Kuksu, Naučná vinařská cesta, Půjdem spolu do Betléma, Zvičinské vyhlídky a Naučná stezka Lesem Království. Mezi kulturními atraktivitami je zároveň hustá síť pěších tras a cyklotras, které dokáží svou trasou lákat a přivést lidi z okolních regionů. Nelze opomenout ani v poslední době populární geocaching⁶. Ve Dvoře Králové nad Labem a jeho okolí je umístěno kolem třiceti schránek neboli keší. Jejich umístění je propojeno právě s kulturními objekty v oblasti (Dvůr Králové, 2019ch).

Jak už bylo dříve napsáno, muzea jsou často přímo založena na využití kulturního a historického potenciálu dané oblasti. Ani muzea v této oblasti nejsou výjimkou. Najdou se i případy, kde však může být důvodem pro založení muzea nebo galerie nadšenectví pro věc, jako je tomu u Rodinného muzea veteránů v Kuksu, či kombinaci nadšenectví a odpovědnosti za rodinné dědictví v případě Galerie akad.

⁶ Dle Geocaching.cz (2019, online) „hra na pomezí sportu a turistiky, která spočívá v použití navigačního systému GPS při hledání skrytého objektu zvaného cache, o němž jsou známy jen jeho geografické souřadnice.“

sochaře a malíře Františka Šorma. Z analýzy provedené v této kategorii během měření kulturního potenciálu vyšlo najevo, že např. Městské muzeum Dvůr Králové se logicky soustředí svými expozicemi na historii města. Jedna ze současných expozic se věnuje tradici textilního průmyslu, druhá je pak zaměřená na nejvýznamnější místní produkt – vánoční ozdoby. Tradice pivovarnictví a současný potenciál Královedvorského pivovaru Tambor zase přiměl k uspořádání kulturní akce Královedvorský den piva. Čokolády Carla dosud nemají žádné větší využití, přestože v měření byly označeny druhým významovým stupněm, tedy výše než pivovar Tambor. Město však dle Programu rozvoje města Dvůr Králové nad Labem 2016 – 2022 (2016) chce jejich potenciál využít, a to vytvořením podnikové prodejny a zmíněna je také speciální kolekce čokolád ve tvaru zvířat žijících v Safari parku Dvůr Králové.

Právě zoologická zahrada, nyní nazývána Safari park Dvůr Králové, je podle Programu rozvoje města (2016) hlavním středobodem oblasti, jehož potenciálu chce město v oblasti rozvoje skrze cestovní ruch využít nejvíce. Kulturní akce v přilehlém amfiteátru probíhají v rámci Afrického léta, město by však dle programu na současné období rádo využilo prostor i pro letní kino. K většímu propojení Safari parku a města došlo pomocí naučné stezky Safari ve městě či stylizace kruhových objezdů pomocí dřevěných soch tamní fauny.

Jedním z cílů Programu rozvoje města (2016) je rovněž vybudování komunitního centra. V celé oblasti ORP Dvůr Králové nad Labem se nalézají tři společenská a zábavní zařízení dosahující regionálního významu. Ještě před několika lety fungovalo ve městě dlouhodobě také Zábavní centrum Zálabí, kde se pořádaly koncerty populární i alternativní hudby, a na náměstí T. G. Masaryka v podloubí existovalo několik žánrově vyhraněných klubů, které však neměly delšího trvání. Dnes tak hudební koncerty, nepočítaje jednodenní festivaly typu majáles, nabízí pouze Hankův dům, v sezóně potom Štěrbova vila a její kulturní program Kulturní léto. Komunitní centrum by však mělo sloužit i pro zastřešení místních spolků, které zase kulturního potenciálu využívají pořádáním společenských a sportovních akcí. Jde o dny dětí, různé akce orientované na roční období, pohádkové pochody, Běh naděje a spoustu dalších. Safari park Dvůr Králové taktéž pořádá Běh Safari, Vánoční prohlídky apod.

Samozřejmostí je také využití kulturního potenciálu v marketingových aktivitách oblasti. Kulturní atraktivity jsou promítány na úvodní stránce oficiálního webu Dvora Králové nad Labem, jsou zmiňovány ve všech propagačních materiálech, je založen specializovaný web soustředící se na turistiku ve městě i jeho okolí a další opatření, souvisejících s kulturou, kterou oblast nabízí.

Potenciál většiny kulturních atraktivit je naplňován. Vyplývá to jak ze současných aktivit a působení cestovního ruchu, tak plánovaných opatření ve strategickém dokumentu Program rozvoje města Dvůr Králové nad Labem 2016 – 2022 (2016). Dvůr Králové nad Labem a jeho okolí tak endogenním přístupem využívá svých zdrojů v podobě kulturních atraktivit a rozvíjí díky nim svůj region.

7 Výzkum mezi obyvateli sledované oblasti

Pro ověření výsledků měření kulturního potenciálu vytvořenou metodou následuje kapitola standardizovaných rozhovorů, která spočívá v dotazování se obyvatel zkoumané oblasti ORP Dvůr Králové nad Labem. Respondentům byl předložen záznamový arch s vypsány kulturními atraktivitami, které získaly v měření kulturního potenciálu oblasti body za splnění určitého stupně významu. Jejich výpis a podoba záznamového archu jsou v následující tabulce 32:

Tabulka 32: Záznamový arch s kulturními atraktivitami sledované oblasti

Kulturní atraktivita	1	2	3	4	5	Nevím
Dvůr Králové nad Labem - centrum						
Vilantice - Chotěborky						
Hospital Kuks						
Zámek Žireč						
Kostel sv. Jana Křtitele v DKnL						
Kostel sv. Mikuláše v Horní Brusnici						
Kostel sv. Bartoloměje v Lanžově						
Kostel sv. Anny v Žirči						
Kostel sv. Kříže s farou v Choustníkově Hradišti						

Sousoší ve Stanovicích						
Tešnovská přehrada u Lesa Království						
Vila Gočárova pro rodinu Sochorových						
Městské muzeum DKnL						
České farmaceutické muzeum Kuks						
Galerie Zdeňka Buriana						
Muzeum historie cyklistiky v Žirči						
Rentzovo muzeum barokního tisku						
Rodinné muzeum veteránů v Kuksu						
Památník Jana Amose Komenského						
Galerie akad. sochaře a malíře Františka Šorma v Dolním Dehtově						
Braunův Betlém						
Safari park Dvůr Králové						
Vánoční ozdoby, DUV-družstvo						
CARLA spol. s.r.o.						
Královedvorský pivovar Tambor						
Hankův dům						
Kino Svět						
Štěrbova vila						
Dny R. A. Dvorského						
Hudební léto Kuks						
Svatováclavské slavnosti v DKnL						
Královedvorský majáles						
Královedvorský den piva						

Baroko naoko						
Theatrum Kuks						
Noc kostelů						
Kulturní léto ve Štěrbově vile						
Kohoutovská řemesla						
Královedvorské Vánoce						
Všeobecné a farmářské trhy v DKnL						
Zahradnické trhy v Kuksu						
Slavnosti koní, historie a řemesel v Kuksu						
Vánoční trhy Kuks						

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Respondenti tyto kulturní atraktivity zhodnotili na stupnici od jedné do pěti, s významem jako ve škole. Výsledky jsou následně komparovány s přiřazeným stupněm významu zjištěným v měření v rámci této diplomové práce. Znamky pět a čtyři, tedy nedostatečně a dostatečně, jsou brány jako nevyhovující pro zařazení do měření. Znamky tři, dva a jedna pak odpovídají škále bodového hodnocení, která je pro tento výzkum dána stejně, jako v případě velikosti značek zanesených do map (viz kapitola 6.3), tedy:

- Znamka tři = kulturní atraktivita s nejvíce 20 body
- Znamka dvě = kulturní atraktivita mezi 21 až 44 body
- Znamka jedna = kulturní atraktivita se 45 a více body

Záznamový arch počítá také s variantou, že dotazovaný danou kulturní aktivitu nezná, proto je v posledním sloupci možnost zaškrtnout políčko nevím. Doplňující otevřená otázka šetření je určena pro případ, kdyby respondentům v záznamovém archu scházela nějaká kulturní atraktivita, kterou by oni sami oznámkovali jedničkou až trojkou, a měla by tak podle nich být zahrnuta ve výsledcích měření kulturního potenciálu oblasti. Výzkum byl anonymní.

7.1 Výsledky výzkumu mezi obyvateli

Záznamový arch byl předložen 12 respondentům žijících dlouhodobě ve zkoumané oblasti ORP Dvůr Králové nad Labem. Region Královedvorská a turistický region Podkrkonoší tak znají. Z výsledků záznamových archů je zjevné, že všichni dotazovaní označili Hospital Kuks, Tešnovskou přehradu u Lesa Království a Safari Park Dvůr Králové za kulturní atraktivity nejvyššího stupně. Jedenáct dotázaných dále označilo kulturní akci Kulturní léto ve Štěrbově vile nejvyšší známkou, samotnou Štěrbovu vilu poté deset z nich. Obdobně si vedl také Hankův dům a Braunův Betlém. Tyto dva objekty byly nejhůře hodnoceny dvojkou, respektive trojkou. Ohodnocení za tři v případě Braunova Betléma bylo odůvodněno jeho špatným stavem.

Známky v rozmezí jedna až tři, tedy dostatečné pro uvedení do měření kulturního potenciálu, převažovaly. České farmaceutické muzeum Kuks, Galerie Zdeňka Buriana, Rodinné muzeum veteránů v Kuksu, Královedvorský pivovar Tambor, kino Svět, Hudební léto Kuks, Královedvorský majáles, Královedvorský d

en piva, Kohoutovská řemesla a Vánoční trhy v Kuksu získali od respondentů nejhůře známku tři a u některých z nich se objevila odpověď nevím. Na pomyslné hraně se umísťovaly sakrální památky, tedy kostely, u kterých dotazovaní nejčastěji odpovídali horšími známkami, nebo případně nedokázali jejich význam posoudit. Výjimkou je kostel sv. Jana Křtitele ve Dvoře Králové nad Labem. Hned pět z dotázaných by kostel sv. Kříže v Choustníkově Hradišti nezařadilo, na rozdíl od autorovy metodiky, mezi dostatečně významné kulturní atraktivity zkoumané oblasti. Tento objekt by tak jako jediný respondenti neoznačili jako dostatečně významný pro uvedení do kulturního potenciálu oblasti. Nejrozporuplnější hodnocení obdrželo sousoší ve Stanovicích a Rentzovo muzeum barokního tisku. Tyto dva objekty obdržely nejvíce odpovědí nevím, kdy tuto možnost zaškrtna v jejich případě více jak polovina respondentů. Druhá polovina naopak o jejich významu nepochybovala. Dalšími méně známými atraktivitami mezi dotázanými jsou Muzeum historie cyklistiky v Žirči a Slavnosti koní, historie a řemesel v Kuksu. U ostatních nezmíněných kulturní atraktivit pak převažují kladné známky s ojedinělými čtyřkami a pětkami.

V doplňující otázce respondenti dvakrát do zařazení mezi významné kulturní atraktivity navrhli Vinobraní v Kuksu a vrchol Zvičina. Dále po jedné

odpovědi Jarmark lidových řemesel na Zdobíně, naučnou stezku Křížová cesta 21. století v Kuksu, Otevírání letní turistické sezóny na Zvičině a závod horských kol Středeční pohár. Zvičina je dominantou regionu, avšak jedná se především o přírodní atraktivitu. Raisova chata a kostelík sv. Jana Nepomuckého umístěné na jejím vrcholu, jsou zmiňovány v příslušných kategoriích měření kulturního potenciálu diplomové práce, avšak nebyly dle metodiky shledány dostatečně významnými. Na Zvičině se konají také akce, jako Otevírání turistické sezóny. To lze podobně jako Vinobraní na Kuksu či Jarmark lidových řemesel na Zdobíně vzít v potaz a zvážit jejich význam. Stejně tak Křížová cesta 21. století v Kuksu, navazující na sochařské umění v okolí Kuksu, by mohla být uvedena v kategorii muzea v přírodě, podobně, jako Braunův Betlém. V případě závodu horských kol Středeční pohár se pak jedná o ryze sportovní akci, nikoliv kulturní.

K výsledkům tohoto doplňujícího výzkumu je třeba přistupovat s vědomím, že dotazovaní respondenti mohli spíše než význam dané kulturní atraktivity hodnotit to, jak se jim líbí.

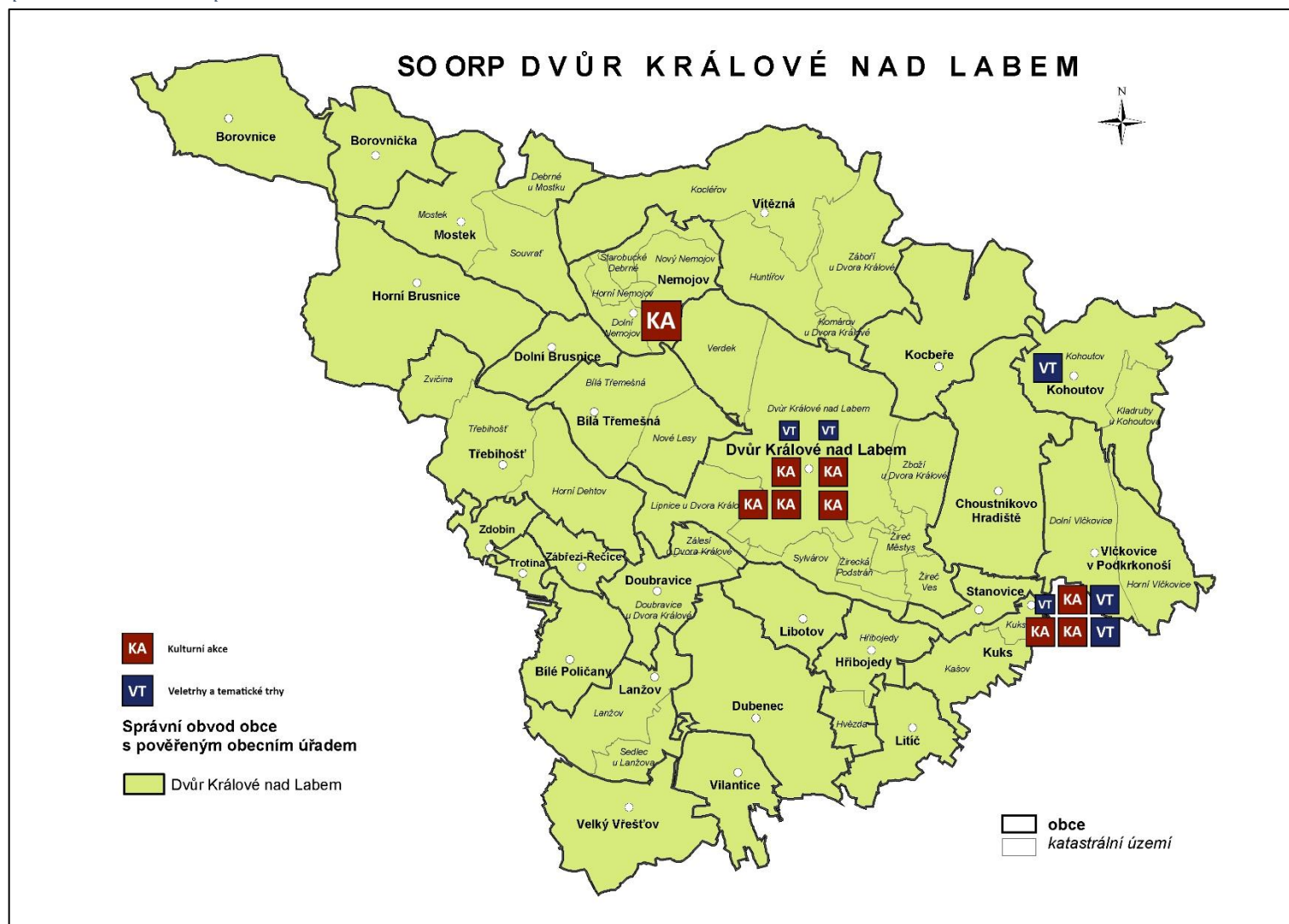
Aritmetickým průměrem výsledků byla získána výsledná známka každé atraktivity, aby se mohla zaneš do bodové škály kulturních atraktivit pro zanesení značek do následujících dvou map. Ty tak při porovnání s mapami 4 a 5 z kapitoly 6.3 ukazují rozdíl ve vnímání významnosti daných kulturních atraktivit autorovou metodou a dotazovanými obyvateli lokality. Navrhované kulturní atraktivity nebyly pro jejich malou četnost do map zahrnuty.

Mapa 6: Kulturní potenciál oblasti dle respondentů 1

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Mapa 7: Kulturní potenciál oblasti dle respondentů 2

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Jak je z mapy 6 vidět, dotázání respondenti výzkumu navýšil význam městské památkové zóny Dvůr Králové nad Labem, Hankova domu a Štěrbovy vily, oproti měření autorovou metodou, hned o dva stupně na ten nejvyšší. O jeden stupeň pak významově povýšily kulturní atraktivity Galerie Zdeňka Buriana, kino Svět, Památník Jana Amose Komenského a Rodinné muzeum veteránů v Kuksu. Naopak o jeden významový stupeň klesly kulturní atraktivity vesnická památková zóna Vilantice – Chotěborky, kostel sv. Mikuláše v Horní Brusnici a kostel sv. Anny v Žirči. Kostel sv. Kříže s farou v Choustníkově Hradišti pak nezískal dostatečné ohodnocení pro zanesení do kulturního potenciálu, tudíž byl z mapy vymazán. Ostatní nejmenované kulturní atraktivity získaly od respondentů stejný významový stupeň, jaký jim byl přiřčen v měření kulturního potenciálu v této diplomové práci.

Z mapy 7, zaměřující se pouze na kategorie kulturních akcí a veletrhů a tematických trhů, je zřejmé, jak významně dotazování vnímají kulturu nehmotnou a kulturu populární. Nárůst významnosti obdrželo sedm kulturních akcí a dva tematické trhy. Stejně jako v předchozí mapě, nejvyšší nárůst zaznamenala Štěrbova vila a její událost Kulturní léto ve Štěrbově vile, která ze třetího významového stupně postoupila na první. O jeden stupeň výše pak respondenti ohodnotili Královedvorský den piva, Královedvorský majáles, Noc kostelů, Svatováclavské slavnosti ve Dvoře Králové nad Labem a také kulturní akce v Kuksu, Baroko naoko a Theatrum Kuks. Z tematických trhů přiřadili větší význam Slavnostem koní, historie a řemesel v Kuksu a Vánočním trhům rovněž v Kuksu. Zbytek kulturních akcí a veletrhů a tematických trhů obdržel od respondentů stejný významový stupeň jako v měření této diplomové práce.

8 Doporučení a závěr

Poslední část diplomové práce se zaměřuje na doporučení návrhů k využití kulturního potenciálu oblasti, na základě zjištěných výsledků. Rovněž jsou zmíněna doporučení pro případné další měření kulturního potenciálu a k vytvořené metodice. Následuje závěrečné shrnutí celé diplomové práce.

8.1 Doporučení k využití kulturního potenciálu oblasti

Jak bylo možné se v měření kulturního potenciálu vytvořenou metodou přesvědčit, kulturní potenciál některých objektů se zvyšuje i díky rekonstrukcím a inovacím, jako třeba v případě kostelů. K tomu může dojít i u jiných kulturních aktivit, třeba zámků jako v případě Žirče. Ostatně město se ve svých strategických dokumentech udržováním a péčí o památky zabývá. Již proběhla částečná rekonstrukce Valovy uličky ve Dvoře Králové nad Labem, možná po domluvě dojde i na městské hradby. V budoucnu se mohou rozšiřovat také kulturní akce nebo tematické trhy, které mohou přilákat návštěvníky z širšího okolí a nabýt tak nadregionálního významu, ostatně několik tematických trhů, např. Vánoční trhy v Kuksu, by mohly v budoucím příštím měření získat vyšší významový stupeň. Město si je rovněž vědomo absence kulturního centra, jehož vybudování je zmíněno v aktuálním strategickém dokumentu Program rozvoje města Dvůr Králové nad Labem 2016 – 2022 (2016). Kromě poskytnutí služeb spolkům by mohlo disponovat sálem, který by tak rozšířil koncertní nabídku celé oblasti, již nyní v zastřešeném prostředí tvoří pouze Hankův dům, nabízející pouze určitý typ interpretů. V oblasti zcela schází prostor soustředící se na alternativní kulturu a klubové koncerty.

I přes zařazení vánočních ozdob, DUV-družstvo do prvního významového stupně kategorie místní produkty, je možné se domnívat, že jejich využití v regionálním rozvoji skrze cestovní ruch není zcela naplněné. Zabývá se jimi zmíněná expozice městského muzea, je možné navštívit výrobu díky prohlídkám, avšak nefigurují jako turistická atraktivita, přestože je jejich výroba známá a obchodují po celém světě. Vánoční ozdoby by mohly být, podobně jako čokolády Carla, využity ve spolupráci se Safari parkem Dvůr Králové. Kulturní potenciál ORP Dvůr Králové nad Labem spočívá především v okolí tří hlavních bodů – Dvora Králové nad Labem, Tešnovské přehradu u Lesa Království a Kuksu. Z analýzy měření ale také vyplynulo, že kulturní atraktivita

se nachází i v jiných místech této oblasti. S výraznější aktivitou cestovního ruchu není nijak výrazně spjata obec Vilantice a její část Chotěborky, které jsou označeny NPÚ za vesnickou památkovou zónu. Zde především, ale i u ostatních památek, je však třeba přistupovat k objektům a místům s ohledem na udržitelný rozvoj a mít na paměti všechny aspekty udržitelnosti cestovního ruchu, kdy v tak malé obci může snadno dojít k některému ze stupňů iritace místních obyvatel.

Sekundární a komparativní analýza měření kulturního potenciálu vytvořenou metodou autorem práce se záměrně zabývala také kulturními atraktivitami, které nakonec neskončily v konečném měření potenciálu pro nedostatečnou významnost. Samozřejmě, že i tyto objekty mohou být v budoucnu zařazeny do měření. Týká se to v podstatě všech kategorií. Tento potenciál je zejména v zámku Bílé Poličany, jenž by mohl postupovat stejně jako barokní areál v Žirči, ale i ve zmiňovaných hradech, tvrzích a zříceninách, které mohou být propojeny, jak už bylo zmíněno v kapitole 6.4, naučnou stezkou pro pěší turistiku či cykloturistiku. Neustále roste také zájem kostelů o akci Noc kostelů, což by v případě dalších zúčastněných mohlo způsobit nárůst kulturního potenciálu sakrálních památek. Ty ostatně mohou být, stejně jako židovské, pietní nebo technické označeny NPÚ vyšším významem, což by ve vytvořené metodice jejich kulturní potenciál, a tím i kulturní potenciál celé oblasti v rámci metodiky měření zvýšilo. Zejména u technických památek se v oblasti nachází objekty, jako větrný mlýn v Borovnici, který musel být zbořen, ale probíhá výstavba jeho repliky, které mohou získat vyšší významový stupeň. Ostatně právě tato atraktivita byla v Bínově měření roku 2010, tedy před jeho zbouráním, označena třetím významovým stupněm. Možný je také růst muzeí a galerií, zkrátka nejenomže lze využívat potenciálu stávajících hlavních kulturních atraktivit, ale rovněž těch, které v tomto měření touto vytvořenou metodou nebyly do měření zahrnuty.

8.2 Doporučení k metodice pro budoucí měření

Hlavním úskalím zvolené metodiky byla spodní hranice významnosti, tedy určení alespoň jiného významu daného objektu, což se často neobešlo bez subjektivního posouzení a znalosti prostředí. U několika kategorií se dalo využít katalogu NPÚ a jeho údajů o významu památkové hodnoty každého evidovaného objektu. V případě jiných kategorií, zejména čtyř posledních, které byly autorem

diplomové práce přidány, bylo toto posuzování daleko složitější a bez přímého kontaktu se zkoumanou lokalitou těžko proveditelné. Odhad významu z hlediska regionálního, nadregionálního a mezinárodního, by se dal určit na základě návštěvnosti a původu návštěvníků. Tyto data však u většiny kulturních akcí nebo trhů nejsou dostupná, či v případě menších událostí vůbec neexistují. Přesto vzhledem k poznatkům z teoretické části a kapitole o kultuře byly ke splnění vytyčeného cíle do celkového měření zahrnuty i tyto těžko hodnotitelné prvky nehmotné kultury. Subjektivní posuzování právě těchto kategorií se projevilo v doplňujícím výzkumu mezi obyvateli dané oblasti, kteří by za významné kulturní atraktivity označili jiné, než metodika autora této práce. U některých kategorií by bylo možné se v jejich významových stupních nesoustředit na možnost prohlídek a zpřístupnění pro veřejnosti, jako je tomu třeba v případě sakrálních památek, a nechat význam pouze na samostatném objektu. Diplomová práce však byla zaměřená na kulturu a její využití v regionálním rozvoji skrze cestovní ruch, proto zde tato kritéria byla z Bínovy (2010) verze zachována.

Jak bylo brzy v průběhu analýzy měření kulturního potenciálu zjištěno, je zcela nemožné obsáhnout vše, co se ve vybrané oblasti nachází. Přestože snahou vytvořené metody měření kulturního potenciálu bylo zacílit přímo na kulturu a zahrnout všechny její formy, dala by se ještě rozšířit. Do kulturního potenciálu by se mohla ještě více zahrnout spolková činnost, tradice, zvyklosti, a ne je zprostředkovat pouze skrze trhy a kulturní akce, které často tyto spolky pořádají, respektive se na nich prezentují. Jak ostatně psal již Bína (2010), hodnocení nehmotných prvků je složité, to byl ostatně důvod, proč je ve své metodice neuvádí. Autor diplomové práce si je však jistý, že přestože se v analýze měření kulturního potenciálu vytvořenou metodou této diplomové práce nenachází vše, co široký pojem jakým kultura je zahrnuje, ve výsledcích nechybí nic zásadního.

8.3 Závěr

Cílem diplomové práce Kulturní potenciál oblasti ORP Dvůr Králové nad Labem a jeho využití v regionálním rozvoji bylo změřením a zhodnocením kulturního potenciálu této vybrané oblasti. Potenciál byl změřen autorovou vlastní metodou měření, která vznikla pro potřeby této práce a splnění jejího cíle. Výsledný kulturní potenciál zkoumané oblasti činí 775 bodů. Převeďeno do pětistupňové škály znamená tato

hodnota rozsáhlý kulturní potenciál. Kulturní potenciál lokality tvoří předně národní památky Hospital Kuks, Tešnovská přehrada u Lesa Království, Braunův Betlém a Safari park Dvůr Králové. Jak bylo znázorněno na mapách 1 a 2 (viz kapitola 6.3), tyto čtyři kulturní atraktivity jsou umístěny v linii uprostřed zkoumané oblasti a vytváří tak silné body, obklopené ostatními kulturními atraktivitami. Kulturní akce a tematické trhy se často pořádají právě na těchto významných místech, čímž jejich potenciál využívají a zároveň rozšiřují. Jak ale bylo zjištěno, významné objekty byly nalezeny i mimo blízké okolí těchto bodů. Navíc je v oblasti několik dalších kulturních atraktivit, které mohou být v budoucnu součástí měření kulturního potenciálu, jelikož jejich kulturní význam pro rozvoj skrze cestovní ruch může růst, ať už jde o zámky, zříceniny, kulturní akce a jiné atraktivity v oblasti zmíněné v kapitole 6.1.

Z komparace kulturního potenciálu změřeného v této diplomové práci a měřením provedeném Bínou v roce 2010 v kapitole 6.3.1 vzešlo, že kulturní potenciál vzrostl za devět let o 180 bodů. Ze sekundární a komparativní analýzy dat o zkoumaných subjektech je zřejmé, že to bylo zapříčiněno aktivitou Národního památkového ústavu a jeho evidováním některých památek vyšším významovým stupněm, stejně jako pořádáním kulturních akcí jako Noc kostelů, která přispěla k otevření a zpřístupnění kostelů návštěvníkům. Došlo i k rekonstrukcím a právě rekonstrukce kulturních památek jsou ve strategických dokumentech často zmiňovány, ostatně výraznou revitalizací prošel v nedávné minulosti barokní areál v Kuksu, či barokní areál v Žirči. I to poukazuje na zájem o udržování a rozšiřování kulturního potenciálu v okolí Dvora Králové nad Labem. Jak vyplývá z kapitoly 5.3, současný strategický dokument Program rozvoje města Dvůr Králové nad Labem 2016 – 2022 obsahuje dva specifické cíle týkající se kultury a rovněž dva v oblasti cestovního ruchu. Z hlediska cestovního ruchu je kulturní potenciál využíván nejčastěji prohlídkami, naučnými stezkami nebo hustou sítí cyklotras. Jak bylo zmíněno v kapitole 8.1, využití změřeného kulturního potenciálu není úplné, avšak s několika dalšími opatřeními se počítá v současném Programu rozvoje města. Jedna se zejména o místní produkty Carla a Vánoční ozdoby, které přes význam přiřčený metodikou v této práci nedostávají takové pozornosti z hlediska rozvoje regionu skrze cestovní ruch.

Jak bylo blíže rozepsáno v kapitole 8.2, metodika zkonstruovaná autorem pro měření kulturního potenciálu nese jistá úskalí, zejména pak v ohledu subjektivity posuzování významu některých kategorií. U kulturně-historických památek se význam určuje snadněji, než v případě současné kultury. Proto je důležité, že v těchto otázkách subjektivní rozhodování provádí autor, který je celoživotně spjatý se zkoumanou lokalitou. Z tohoto důvodu bylo k ověření metodiky uskutečněno terénní šetření mezi obyvateli zkoumané lokality, kde se povětšinou prokázala shoda s metodikou, avšak v několika případech i rozkol, kdy z jejich odpovědí vzešlo, že kostel v Choustníkově Hradišti nepovažují za natolik významný pro zahrnutí do celkového kulturního potenciálu lokality, nebo když u sousoší ve Stanovicích a Rentzova muzea barokního tisku převažovaly odpovědi nevím, tedy že dotazování dané objekty neznali, či nedokázali posoudit. Někteří navrhují uvedení jiných, dle nich dostatečně významných kulturních atraktivit. Objevily se návrhy na zahrnutí Jarmarku lidových řemesel na Zdobíně, naučné stezky Křížová cesta 21. století v Kuksu, Otevírání letní turistické sezóny na Zvičině a Vinobraní v Kuksu. Byly navrhovány i možnosti vrchol Zvičina a závod horských kol Středeční pohár, ty se však svým charakterem nedají považovat za kulturní atraktivity, ale přírodní respektive sportovní. Šetření však potvrdilo, že zahrnutí těžko hodnotitelné nehmotné kultury bylo přínosné, jelikož dotázaní respondenti ji často vnímají jako stejně významnou, jako tu hmotnou.

Kultura je široký pojem a obsahuje tolik prvků, že je jen těžko možné je všechny obsáhnout. Metodika měření kulturního potenciálu v této práci se snaží o co největší záběr na tuto oblast, a to i za cenu nutného subjektivního rozhodování a značné šance, že něco zůstane opomenuto. Autorova metodika je však založena na ověřené metodě měření potenciálu cestovního ruchu Jana Bíny, která byla provedena už mnohokrát v praxi, a to se zájmem Ministerstva pro místní rozvoj. Jedná se tak o ověřenou metodu, která v rámci této práce obsahuje vše zásadní z hlediska kultury v oblasti ORP Dvůr Králové nad Labem, a tak by měl být naměřený výsledek kulturního potenciálu lokality co možná nepřesnější a díky provedené sekundární a komparativní analýze dat věrohodný.

9 Seznam použitých zdrojů

9.1 Knižní publikace

- BĚLINOVÁ, M., HRUŠKOVÁ, V., SYBR, K. *Bílá Třemešná*. Bílá Třemešná, 1991.
- BLAŽEK, J., UHLÍŘ, D. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, klasifikace*. Vydání první. Praha: Karolinum, 2002. ISBN 80-246-0384-5.
- DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 3. vydání. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1966-8.
- ENGELEN, N., MARTINEK, K. *Lázně u Mariánské studně pod Zvičinou: Historie a současnost*. Hořice: Podkrkonoší žije o.s., 2015. ISBN 978-80-260-7448-9.
- ERIKSEN, T. H. *Antropologie multikulturních společností: Rozumět identitě*. Praha: Triton, 2007. ISBN 978-80-7254-925-2.
- HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 1. vydání. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9.
- HEŘMANOVÁ, E., CHROMÝ P. *Kulturní regiony a geografie kultury: Kulturní realie a kultura v regionech Česka*. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2009. ISBN 978-80-7357-339-3.
- HUDEČKOVÁ, H., LOŠŤÁK, M., ŠEVČÍKOVÁ, A. *Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. Vyd. 1. Praha: České zemědělská univerzita v Praze, 2006. ISBN 80-213-1413-3.
- Jambo*. Dvůr Králové nad Labem: ZOO Dvůr Králové, 2018.
- JEŽEK, J. a kol. *Strategické plánování obcí, měst a regionů. Vybrané problémy, výzvy a možnosti řešení*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2015. ISBN 978-80-7552-263-4.
- KRSKOVÁ, D. *Královný a jejich věnná města*. Dvůr Králové nad Labem: Město Dvůr Králové nad Labem, 2001. ISBN 80-238-9186-3.
- LINHART, J., PETRUSEK, M., VODÁKOVÁ, A., MAŘÍKOVÁ, H. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-310-5.
- MARTINEK, K. *Tešnovská přehrada: Historie vodního díla na horním toku Labe*. Dvůr Králové nad Labem: ELLI print, 2009. ISBN 978-80-254-3668-4.
- MATES, P., WOKOUN, R. *Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy*. 1. vyd. Praha: Prospektrum, 2001. ISBN 8071751006.
- MIČIAN, Ľ. *Všeobecná geoekológia*. 1. vyd. Bratislava: Geo-grafika, 2008. ISBN 978-80-89317-04-2.
- MONTOUSSÉ, M., RENOARD, G. *Přehled sociologie*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-976-3.
- ORIEŠKA, J. *Služby v cestovním ruchu*. Praha: Idea servis, 2010. ISBN 978-80-85970-68-5.
- PATOČKA, J., HEŘMANOVÁ, E. *Lokální a regionální kultura v České republice*. 1. vyd. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-8-7357-347-8.

PÁSKOVÁ, M. *Udržitelnost cestovního ruchu*. 3. vydání, přepracované. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. ISBN 978-80-7435-329-1.

REICHEL, J. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-3006-6.

SOUKUP, V. *Dějiny sociální a kulturní antropologie*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-158-7.

TITTELBACHOVÁ, Š. *Turismus a veřejná správa*. Praha: GRADA, 2011. ISBN 978-80-247-3842-0.

VRBENSKÁ, F., MYSLIVEČEK, M., KOUBOVÁ, L. *Čas hradů v Čechách 3*. Praha: Horizont, 1996. ISBN 80-7012-086-X.

WOKOUN, R., MALINOVSKÝ, J. a kol. *Regionální rozvoj*. Praha: LINDE PRAHA, 2008. ISBN 978-80-7201-699-0.

ZELENKA, J., PÁSKOVÁ, M. *Cestovní ruch: Výkladový slovník*. 2. vyd. Praha: Linde, 2012. ISBN 9788072018802.

9.2 Příspěvky ve sborníku a články v seriálové publikaci

BÍNA, Jan. Aktualizace potenciálu cestovního ruchu v České republice: Závěrečná zpráva úkolu B.10/CR [online]. *Ústav územního rozvoje*, Praha, 2010, 20 [cit. 2018-12-01]. Dostupné z: <https://www.uur.cz/images/uzemnirozvoj/cestovni ruch/potencialCR/PotencialCR-text.pdf>

BÍNA, Jan. Hodnocení potenciálu cestovního ruchu v obcích české republiky [online]. *Urbanismus a územní rozvoj*, Brno, 2002, 10 [cit. 2018-12-01]. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/1456/jaro2007/KRGCR/um/Hodnocen_potenci_lu_CR_v_obc_ch_R_b_na.pdf

DU CROS, H. A New Model to Assist in Planning for Sustainable Cultural Heritage Tourism. *International Journal of Tourism Research*. 2001, (3), 6. DOI: 10.1002/jts.297.

MARIOT, P. Funkčné hodnotenie predpokladov cestovného ruchu jako podklad pre vytvorenie priestorového modelu cestovného ruchu. *Geografický časopis*, 1971, 11.

MATĚJŮ, M. Veřejný zájem a kulturní dědictví. Nemovité kulturní památky - pozitivní faktor nebo přítěž ekonomického rozvoje. *Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska*, Praha, 2002, 5.

NOVOTNÁ, M. Hodnocení předpokladů pro cestovní ruch pomocí GIS: Geografická analýza mikroregionu Vimpersko. *Sborník referátů z 10. ročníku konference GIS*. Ostrava, 2003.

PÁSKOVÁ, M., ZELENKA J. Udržitelnost cestovního ruchu ve vztahu k ochraně přírody a krajiny. *Ministerstvo životního prostředí*, 2013, 8.

ZEMÁNEK, L. Lokální kultura v životě našeho venkova. *Geografie na cestách poznání*. Praha, 2003.

9.3 Internetové zdroje

Archeologická mapa České republiky [online]. 2019 [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <http://www.archeologickamapa.cz/>

Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i. [online]. 2019 [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <http://www.arup.cas.cz/>

Arts Lexikon. *Region turistický (tourist region)* [online]. 2015 [cit. 2018-11-15]. Dostupné z: http://www.artslexikon.cz//index.php?title=Region_turistick%C3%BD

Arts Lexikon. *Sociologie kultury (sociology of culture)* [online]. 2012 [cit. 2018-11-16]. Dostupné z: http://www.artslexikon.cz//index.php?title=Sociologie_kultury

Arts Lexikon. *Turismus kulturní (cultural tourism)* [online]. 2015 [cit. 2018-11-16]. Dostupné z: http://www.artslexikon.cz//index.php?title=Turismus_kulturn%C3%AD

Asociace regionálních značek. *Regionální značení produktů* [online]. 2019 [cit. 2019-02-06]. Dostupné z: <http://www.regionalni-znacky.cz/>

Atlas piv [online]. 2018 [cit. 2019-02-06]. Dostupné z: <http://www.atlaspiv.cz/>

Braunův Betlém [online]. 2019 [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://braunuvbetlem.cz/cs/braunuv-betlem>

CARLA spol. s.r.o [online]. 2019 [cit. 2019-02-08]. Dostupné z: <https://carlachocolate.com/>

CzechTourism. *Mapa turistických regionů a oblastí, kontakty* [online]. 2018 [cit. 2018-11-16]. Dostupné z: <https://www.czechtourism.cz/nase-sluzby-pro-vas/spolupraces-regiony/mapa-turistickych-regionu-a-oblasti,-kontakty/>

České farmaceutické muzeum Kuks [online]. 2019 [cit. 2019-02-06]. Dostupné z: <https://www.ceska-apatyka.cz/>

Český statistický úřad. *SO ORP Dvůr Králové n. L.* [online]. 2018 [cit. 2018-11-15]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xh/so_orp_dvur_kralove_n_l_

Dům dětí a mládeže Jednička [online]. 2019 [cit. 2019-02-08]. Dostupné z: <https://ddmdvurkralove.cz/>

Dvůr Králové nad Labem. *Program rozvoje města Dvůr Králové nad Labem na období 2016-2022* [online]. Dvůr Králové nad Labem. 2016, 474 [cit. 2018-12-24]. Dostupné z: https://www.dataplan.info/img_upload/7bdb1584e3b8a53d337518d988763f8d/209929-cs.pdf

Dvůr Králové nad Labem. *Správní obvod* [online]. 2018 [cit. 2018-12-18]. Dostupné z: <https://www.mudk.cz/cs/radnice/spravni-obvod/>

Dvůr Králové nad Labem. *Strategie rozvoje města Dvůr Králové nad Labem* [online]. Dvůr Králové nad Labem: Město Dvůr Králové nad Labem, 2007 [cit. 2018-12-24]. Dostupné z: <https://www.mudk.cz/cs/rozvoj/rozvoj-mesta/strategie-rozvoje-2007-2016/>

Dvůr Králové nad Labem: Turistický portál. *Davidova hvězda* [online]. 2019c [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <https://www.dvurkralove.cz/cs/o-meste/regionalni-turisticka-hra/bezobslužna-mista/davidova-hvezda.html>

Dvůr Králové nad Labem: Turistický portál. *Historie města* [online]. 2019a [cit. 2019-01-15]. Dostupné z: <https://www.dvurkralove.cz/cs/o-meste/historie-mesta/>

Dvůr Králové nad Labem: Turistický portál. *Kalendář akcí* [online]. 2019g [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <https://www.dvurkralove.cz/redakce/index.php?subakce=events&lanG=cs&xuser=>

Dvůr Králové nad Labem: Turistický portál. *Naučné stezky* [online]. 2019ch [cit. 2019-02-20]. Dostupné z: <https://www.dvurkralove.cz/cs/tipy-na-vylety/naucne-stezky/>

Dvůr Králové nad Labem: Turistický portál. *Náměstí T. G. Masaryka* [online]. 2019b [cit. 2019-02-06]. Dostupné z: <https://www.dvurkralove.cz/cs/top-10/namesti-t-g-masaryka.html>

Dvůr Králové nad Labem: Turistický portál. *Památkový okruh* [online]. 2019h [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <https://www.dvurkralove.cz/cs/tipy-na-vylety/pamatkovy-okruh.html>

Dvůr Králové nad Labem: Turistický portál. *Pivovarnictví* [online]. 2019e [cit. 2019-02-08]. Dostupné z: <https://www.dvurkralove.cz/cs/o-meste/tradice/pivovarnictvi.html>

Dvůr Králové nad Labem: Turistický portál. *Přehled kulturních akcí 2019f* [online]. 2019 [cit. 2019-02-08]. Dostupné z: <https://www.dvurkralove.cz/filemanager/files/269207-cs.pdf>

Dvůr Králové nad Labem: Turistický portál. *Žireč (3 km)* [online]. 2019d [cit. 2019-02-06]. Dostupné z: <https://www.dvurkralove.cz/cs/tipy-na-vylety/vylety-do-okoli/zirec-3-km.html>

Elektronická databáze technických památek České republiky (a okolí) [online]. 2019 [cit. 2019-02-05]. Dostupné z: <http://www.technickepamatky.cz/>

Hankův dům [online]. 2018 [cit. 2019-02-05]. Dostupné z: <http://www.hankuvdum.cz/>

Historic Car Museum & Oldtimer Café [online]. 2019 [cit. 2019-02-08]. Dostupné z: <http://www.veteran-muzeum-kuks.cz/>

Hospitál Kuks. *František Antonín Špork a Kuks* [online]. 2019a [cit. 2019-02-10]. Dostupné z: <https://www.hospital-kuks.cz/cs/o-hospitalu/historie>

Hospitál Kuks. *Galerie vín SIDURI Kuks* [online]. 2019b [cit. 2019-02-10]. Dostupné z: <https://www.hospital-kuks.cz/cs/informace-pro-navstevniky/galerie-vin>

Hospitál Kuks. *Regionální vzdělávací centrum* [online]. 2019c [cit. 2019-02-10]. Dostupné z: <https://www.hospital-kuks.cz/cs/vzdelavaci-centrum>

Hotel Zámek Bílé Poličany. *Zámek Bílé Poličany* [online]. 2019 [cit. 2019-02-03]. Dostupné z: <http://www.hotelzamekbilepolicany.cz/index.php?nid=1561&lid=cs&oid=176374>

Hrady v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. *Okres Trutnov* [online]. 2019 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: https://www.hrady-zriceniny.cz/okres_trutnov.htm

Kino Svět [online]. 2019 [cit. 2019-02-05]. Dostupné z: <https://www.kino-svet.cz/>

KLAPKA, P., E. NOVÁKOVÁ a B. FRANTÁL. *Metodologické přístupy k hodnocení potenciálu cestovního ruchu území. Miscellanea Geographica* [online]. Plzeň:

Katedra geografie, ZČU v Plzni, 2008, 2008, 6 [cit. 2019-01-10]. Dostupné z: https://dspace5.zcu.cz/bitstream/11025/6087/1/065-070_Klapka-Nov-Fra.pdf

Královedvorský. *Letní kina v regionu - zábava pod širákem* [online]. 2017 [cit. 2019-02-10]. Dostupné z: <https://www.kralovedvorsko.cz/co-se-deje/kino/letni-kina-ktera-mame-jen-hodinku-jizdy-autem.html>

Královedvorský den piva [online]. 2019 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <https://denpiva.cz/>

Královeshradský kraj. *Základní charakteristika území* [online]. 2018 [cit. 2018-12-25]. Dostupné z: <http://mapy.kr-kralovehradecky.cz/prumzony/cz/DK-zakladni-charakteristika.htm>

Kudy z nudy. *Barokní areál Žireč* [online]. 2019b [cit. 2019-02-08]. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/aktivity-a-akce/aktivity/barokni-areal-zirec.aspx>

Kudy z nudy. *Galerie akademického sochaře a malíře Františka Šorma* [online]. 2019c [cit. 2019-02-08]. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/aktivity-a-akce/aktivity/galerie-akademickeho-sochare-a-malire-frantiska-so.aspx>

Kudy z nudy. *Hospital Kuks - zcela ojedinělá barokní architektura* [online]. 2019a [cit. 2019-02-08]. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/aktivity-a-akce/aktivity/hospital-kuks---zcela-ojedinela-barokni-architektu.aspx>

Kudy z nudy. *Slavnosti koní v Kuksu* [online]. 2019d [cit. 2019-02-08]. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/aktivity-a-akce/akce/slavnosti-koni-v-kuksu.aspx>

MCKERCHER, B. *Towards a classification of cultural tourists* [online]. 2002 [cit. 2018-11-18]. Dostupné z: <http://orcp.hustoj.com/wp-content/uploads/2016/02/2003-Testing-a-cultural-tourism-typology.pdf>

MCKERCHER, B., DU CROS, H. *Testing a Cultural Tourism Typology* [online]. 2003, 14 [cit. 2018-11-18]. Dostupné z: <http://orcp.hustoj.com/wp-content/uploads/2016/02/2003-Testing-a-cultural-tourism-typology.pdf>

Metodická podpora regionálního rozvoje. *Regionální rozvoj* [online]. 2014 [cit. 2018-11-15]. Dostupné z: <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/regionalni-rozvoj.html>

Městská knihovna Slavoj [online]. 2019 [cit. 2019-02-08]. Dostupné z: <https://www.slavoj.cz/>

Městské muzeum Dvůr Králové nad Labem [online]. 2019 [cit. 2019-02-08]. Dostupné z: <https://www.muzeumdk.cz/>

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. *Cestovní ruch a udržitelný rozvoj* [online]. Praha, 2007 [cit. 2018-12-11]. Dostupné z: http://www.mmr.cz/getmedia/b973337b-cccc-42a3-9d19-2b23356dcff2/GetFile15_1.pdf

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. *Koncepce státní politiky cestovního ruchu v České republice na období 2014 - 2020: Rozvoj ve všech oblastech* [online]. Praha, 2013 [cit. 2018-11-15]. ISBN 978-80-87147-40-5. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/getmedia/01144b63-0600-43c1-9bf5-cdd487c313fb/MMR-Cestovni-ruch-v-Ceske-republice.pdf>

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. *Strategie regionálního rozvoje ČR 2014–2020* [online]. 2013, 150 [cit. 2018-11-15]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/getmedia/08e2e8d8-4c18-4e15-a7e2-0fa481336016/SRR-2014-2020.pdf>

Místní akční skupina Královedvorsko. *Regionální značení produktů* [online]. 2018 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <https://www.maskd.cz/>

Národní památkový ústav [online]. 2015h [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.npu.cz/cs>

Národní památkový ústav. *Africké safari Josefa Vágnera* [online]. 2015ch [cit. 2019-02-11]. Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/?element=13674095&sequence=1&mode=fulltext&keywords=safari+park&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementResults>

Národní památkový ústav. *Dvůr Králové nad Labem: církevní a sakrální stavby* [online]. 2015f [cit. 2019-02-08]. Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/?mode=parametric&protectionType%5B0%5D=2&protectionType%5B1%5D=3&protectionType%5B2%5D=4&protectionType%5B3%5D=5&protectionType%5B4%5D=6&protectionType%5B5%5D=7&protectionType%5B6%5D=8&locality=Dv%C5%AFr+Kr%C3%A1lov%C3%A9+nad+Labem&elementType=3&addedSince=%2A-%2A-%2A&addedTill=%2A-%2A-%2A&revokedSince=%2A-%2A-%2A&revokedTill=%2A-%2A-%2A&presenter=ElementsResults>

Národní památkový ústav. *Chotěborky* [online]. 2015b [cit. 2019-02-08]. Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/?element=7664354&sequence=5&mode=fulltext&keywords=vilantice&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>

Národní památkový ústav. *Kostel sv. Jana Křtitele* [online]. 2015c [cit. 2019-02-08]. Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/?element=783635&sequence=1&mode=fulltext&keywords=kostel+sv.+Jana+K%C5%99titele+dv%C5%AFr+kr%C3%A1lov%C3%A9&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>

Národní památkový ústav. *Kostel sv. Kříže s farou* [online]. 2015d [cit. 2019-02-08]. Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/?element=1254939&sequence=1&mode=fulltext&keywords=sv.+K%C5%99%C3%AD%C5%BEE+s+farou+v+Choustn%C3%ADkovo+hrad%C5%A1t%C4%9B&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementResults>

Národní památkový ústav. *Památkově chráněná území* [online]. 2015a [cit. 2019-02-08]. Dostupné z: <https://www.npu.cz/cs/npu-a-pamatkova-pece/pamatky-a-pamatkova-pece/pamatkovy-fond/pamatkove-chranena-uzemi>

Národní památkový ústav. *Sousoší Nejsvětější Trojice* [online]. 2015e [cit. 2019-02-08]. Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/?element=770574&sequence=1&mode=fulltext&keyw>

ords=stanovice&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults

Národní památkový ústav. *Vila Gočárova pro rodinu Sochorových* [online]. 2015g [cit. 2019-02-08]. Dostupné z:

<https://pamatkovykatalog.cz/?element=775527&sequence=1&mode=fulltext&keywords=go%C4%8D%C3%A1rova+vila+pro+rodinu&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>

NEŠPOR, Z. *Potenciál sociokulturní. Sociologická encyklopedie* [online]. 2017 [cit. 2019-02-08]. Dostupné z:

https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Potenci%C3%A1l_sociokulturn%C3%AD

Noc kostelů [online]. 2018 [cit. 2019-02-11]. Dostupné z: <https://www.nockostelu.cz/>

Oficiální webové stránky obce Kohoutov [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: <http://www.kohoutov.info/>

Podkrkonoší. *Kuks* [online]. 2019 [cit. 2019-02-08]. Dostupné z: <http://www.podkrkonosi.eu/cs/podkrkonosi/tipy-na-vylety/kuks.html>

Přehrada Les Království: bývalá samota Tešnov [online]. 2019 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <https://prehrada-les-kralovstvi.cz/>

Rentzovo muzeum: Kuks - Rentzova umělecká svoboda a klec [online]. 2019 [cit. 2019-02-08]. Dostupné z: <https://www.rentzovomuzeum.cz/>

Safari gastro. *Safari pivovar* [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: <http://www.safarigastro.cz/safari-pivovar/>

Safari park Dvůr Králové [online]. 2019b [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: <https://safaripark.cz/>

Safari park Dvůr Králové. *Galerie Zdeňka Buriana* [online]. 2019a [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: <https://safaripark.cz/cz/zvirata-a-expozice/galerie-zdenka-buriana>

Spolek pro vojenská pietní místa. *Okres Trutnov* [online]. 2014 [cit. 2019-02-05]. Dostupné z: <https://www.vets.cz/vpm/mista/okres/22-trutnov/>

Štěrbova vila na Přehradě Les Království [online]. 2019 [cit. 2019-02-10]. Dostupné z: <http://www.prehradaleskralovstvi.cz/>

Tambor: Královedvorské pivo [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: <http://www.pivo-tambor.cz/>

Unie botanických zahrad České republiky [online]. 2019 [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: <http://ubzcr.cz/>

Unie Českých a Slovenských zoologických zahrad [online]. 2017 [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: <http://www.zoo.cz/>

UNWTO. *Cultural Heritage*. [online]. 2018 [cit. 2018-12-12]. Dostupné z: <http://www2.unwto.org/content/cultural-heritage-1>

Vánoční ozdoby: DUV-družstvo [online]. 2017 [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <https://www.vanocniozdoby.cz/>

Zákony pro lidi.cz. *Zákon č. 248/2000 Sb: Zákon o podpoře regionálního rozvoje* [online]. 2019, 2000 [cit. 2018-11-16]. Dostupné z: <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/regionalni-rozvoj.html>

Zemědělec. *Kvalita hroznů z vinice v Kuksu je mimořádná* [online]. 2018 [cit. 2019-02-20]. Dostupné z: <https://zemedelec.cz/kvalita-hroznu-z-vinice-v-kuksu-je-mimoradna/>

Zkus Kuks. *Kalendář akcí* [online]. 2019 [cit. 2019-02-20]. Dostupné z: https://www.zkuskuks.cz/calendar_ds_khk/kuks/

ZvičinaTV. *Zvičina a její tajemství - RNDr Karel Martinek* [online]. YouTube, 2019 [cit. 2019-02-06]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=cdeE10TGpVI>

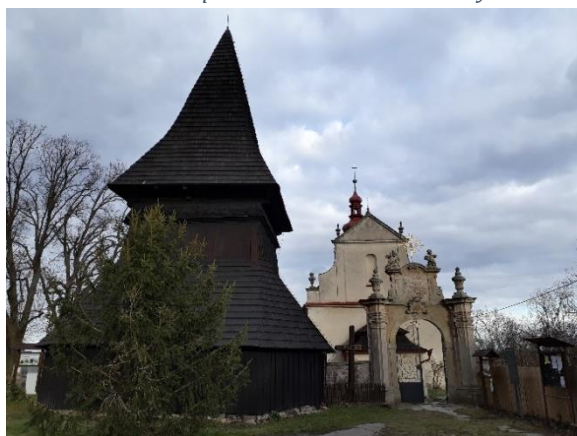
10 Přílohy

Příloha 1: Městská památková zóna Dvůr Králové nad Labem

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Příloha 2: Vesnická památková zóna Chotěborky

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Příloha 3: Hospital Kuks

Zdroj: vlastní zpracování (2016)

Příloha 4: Kostel sv. Jana Křtitele ve Dvoře Králové n/L

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Příloha 5: Kostel sv. Mikuláše v Horní Brusnici

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Příloha 6: Kostel sv. Bartoloměje v Lanžově

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Příloha 7: Kostel sv. Anny v Žirči

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Příloha 8: Tešnovská přehrada u Lesa Království

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Příloha 9: Městské muzeum Dvůr Králové nad Labem

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Příloha 10: České farmaceutické muzeum Kuks

Zdroj: vlastní zpracování (2015)

Příloha 11: Braunův Betlém

Zdroj: vlastní zpracování (2016)

Příloha 12: Safari park Dvůr Králové

Zdroj: vlastní zpracování (2014)

Příloha 13: Náměstí Václava Hanky ve Dvoře Králové n/L

Zdroj: vlastní zpracování (2019)